

Op zoek naar de Graal

Frans Los

ISBN 978-90-813096-2-2

© 2012, Titel: Op zoek naar de Graal

Auteur: Frans Los

Correctie: Frans Duijf en Jan Sterenborg

Druk: Lulu

Titelplaat en vignet: Henk Persijn

Uitgegeven door J.M. Sterenborg te 's Gravenmoer

Alle rechten voorbehouden

“Op zoek naar de Graal” is een bewerking van “Parzival’s Graaltocht” door dr. F.C.J. Los, hetgeen een vrije bewerking was van het middeleeuwse epos van Wolfram von Eschenbach en uitgegeven door J.M. Bredée in 1936.

De huidige omzetting door Jan Sterenborg(1949) is een bewerking van het oud Nederlands, zodanig dat het verhaal weer voor een breed publiek beschikbaar komt.

Op zoek naar de Graal is een verhaal voor jong en oud en schildert in prachtige beelden de zin van menszijn en menswording.

DE MOEDER EN HAAR ZOON

In hoog oprijzende beukenstammen straalde de lentezon en liet de knoppen openbersten. Witte wolken voeren als statige zeilschepen langs de blauwe hemel. Overal sloegen in het bos de vinken, jubelden de merels en schaterden de meesjes, doortrild van het jonge, stromende leven.

Bij de voet van een helling stond een fors opgeschoten knaap met aandacht te luisteren naar het vrolijk schallende vogelkoor daarboven. Zijn borst zwol van overmoed bij het horen van dit bruisende leven; duizelend van blijdschap voelde hij zijn handen tintelen om iets te doen. Hij bukte zich snel naar de kleine, door hem zelf gesneden boog op de grond naast hem, hij legde aan, daar floot de pijl en... een merel stortte omlaag. Weer mikte hij en weer viel een vogel neer. Anderen vlogen nu verschrikt op, een voorbijtrekkende wolk nam enige ogenblikken het klaterende zonlicht weg. De jongen keek verbaasd om zich heen en verdrietig schudde hij zijn krullen. Waar waren al die juichende stemmen gebleven? Benauwend was de plotselinge stilte om hem heen, was hij daar nu de schuld van of de zich verbergende zon? Hij kreeg een drukkend gevoel in zijn keel en tranen liepen over zijn wangen. Dat moest hij zijn moeder gaan vragen, die wist immers alles!

Haastig liep hij door het struikgewas langs het beekje, totdat hij aan een open plek in het bos kwam, waar een paar geiten op het weiland aan het knabbelen waren. Aan de overkant, diep verscholen onder machtige bomen, lag een hut. Daar rende hij heen. Op een houten bank voor het

huisje zat een jonge vrouw tegen de met kamperfoelie begroeiden muur. Een paar donkere vlechten waren om haar hoofd gewonden en ijverige handen waren druk bezig een wambuis uit grove stof te verstellen. Toen zij haar jongen zo haastig hoorde komen aanlopen, hief ze het hoofd van haar werk op en er gleed een blijde trek over het ernstige gelaat. Hoe flink was hij in deze eenzame natuur opgegroeid; hij had juist het edele open gezicht van zijn vader, dacht ze. Het was toch goed, dat ze zoveel voor hem had opgeofferd. Hoe graag had ze het weelderige leven aan het hof te Kanvoleis opgegeven voor het welzijn van haar zoon! Wel had zij daardoor afstand gedaan van de beide erflanden Waleis en Norgals, maar haar enigst kind noopte ze in deze eenzaamheid te redden van de vloek van het ridderschap. Waarom had haar man ook die onzalige tocht naar het Oosten ondernomen? voegde zij er steeds in stilte zuchtend aan toe.

Daar kwam haar jongen aanhollen. Met verwondering merkte Herzeleide zijn betraand gezicht op. Hij knielde bij haar neer en legde zijn hoofd zwijgend in haar schoot. Hij zei niets, misschien was zijn verdriet ook te onbewust om het in woorden te kunnen brengen. Een ogenblik later stond hij al weer gekalmeerd op en liep vrolijk een vlinder achterna.

Met bezorgdheid sloeg de jonge weduwe deze ommekeer in het kind gade. Wat zou haar zoon deren?

Plotseling begon in een hoge eik een lijster luid te zingen. Met een schok stond de jongen stil en keek naar de plek, waar het geluid vandaan kwam. Verrukt dronk hij de blijde jubeltonen in, zijn armen uitstrekkend in het meeleven van deze levensdrang.

Angstig sloeg zijn moeder hem gade. Zou ondanks al haar voorzorgen nu toch het edele bloed in hem zo onstuimig opwellen, dat ze hem niet voor de gevaren van het ridderschap zou kunnen behoeden, dacht ze? Ze gaf haar dienstmaagd en de oude man, die het land voor haar bebouwde, de opdracht de vogels in de nabijheid zoveel mogelijk te verjagen of te doden.

's Middags, toen de jongen het bos was ingelopen, zei ze tot haar helpster:

„Irmgard, ik zie, dat het bruisende lenteleven en het juichen van de vogels ook mijn lieve jongen sterk beweegt. Ik vrees, dat onze eenzaamheid hem te zeer gaat bedrukken. Toen ik dat vanmorgen aan hem zag, stond opeens weer een droom voor me, die zo verschrikkelijk was, dat ik je die nog nooit heb willen vertellen. Ik herinner mij hem echter zo duidelijk, alsof ik hem vannacht gedroomd had. Toen ik het noodlottige bericht kreeg, dat mijn man in dienst van de Kalief bij Bagdad was gevallen en mijn eigen leven mij haast uit smart verliet, droomde ik in de nacht daarop, dat ik hoog in de lucht werd opgeheven. Een ontzettende onweersbui ontladde zich boven mij, de bliksemstralen flitsten om mij heen, ik was geheel in vlammen gehuld. Ik hoorde de donder rollen en was nat van tranen. Plotseling had ik het gevoel, dat ik in plaats van een klein kind een draak in mijn armen hield, die mijn lichaam openreet en het hart er uit scheurde. Daarmee vloog hij weg en ik ontwaakte zielsbedroefd!”

„Lieve vrouwe,” antwoordde het meisje bewogen, „wij zullen de vogels verdrijven, zodat hij er niet meer aan denken kan met hen mee uit te vliegen!”

Dat werd in de volgende dagen ten uitvoer gebracht. Maar de jonge knaap was hevig getroffen door de onbegrijpelijke

dood, aan zoveel zangers voltrokken. Hij kwam naar zijn moeder gelopen en vroeg haar angstig: „Wat hebben de vogeltjes toch gedaan? O, geef ze hun blijheid weer terug!”

Toen Herzeleide in zijn ontstelde gezicht zag, schaamde ze zich over haar kleinheid en zei:

„Mijn jongen, hoe kon ik het liefdegebod van hem overtreden, die de hoogste God is? Zouden de vogels door mijn schuld niet meer hun vreugdezang naar de hemel kunnen opzenden?”

Verbaasd sprak de knaap:

„Moeder, wat is God?”

„Mijn beste, mijn lieve jongen, dat wil ik je zeggen. Hij is nog lichter dan de dag. Hij is uit de hemel neergedaald en heeft in menselijke gestalte op aarde gewandeld. Met zijn helpende trouw staat hij ieder bij, die hem zoeken wil. Wij hebben zijn machtige hulp wel nodig, want er leeft in de donkere aarde ook een duister wezen, dat ons tot zich wil trekken. Dat heeft niets goeds in de zin. Daar moet je maar niet aan denken, want het is er steeds op bedacht ons ontrouw te maken aan het hemellicht.

Je hebt in het bos wel de bonte ekster gezien met haar mooie, lange staart? Eens is ze als een witte duif uit de hemel neergedaald, maar op aarde kreeg ze ook de zwarte kleur van de raaf, de ongeluksbode. Zo moeten wij ook oppassen, dat wij niet helemaal zwart als de duivel, maar zo licht als de engelbode uit de hemel worden!”

HET ONTWAKEN

Op een mooie morgen in mei wilde de jongen al vroeg het bos ingaan, om met zijn werpspies enig wild te achtervolgen. Eerst kwam hij langs het bouwland, waar de oude Gerhard met regelmatige stap over de akker schreed en rogge uitzaaide. Maar hij hield zich daarbij niet te lang op, hoe mooi hij dat werk ook vond, want hij wilde eens ver in de wildernis doordringen, die achter de heuvelrug vlak bij moeders woonplaats begon. Daar waren de struiken zo dicht ineengegroeid, dat het hem nauwelijks gelukte er doorheen te komen. Terwijl hij het struweel krachtig opzij duwde, waar de jonge blaren al een dicht netwerk voor zijn ogen vormden, hoorde hij op een afstand een regelmatig, dof gedreun.

„Wat hoor ik daar?” zei de knaap in zich zelf, „zou daar de zwarte duivel nu aankomen, stampend van woede? Mijn moeder schijnt bang voor hem te zijn, maar ik ga hem zonder vrees te lijf!”

Terwijl hij voorzichtig door de struiken heen sloop, kwam op het voetpad aan de anderen kant van de helling een ridder aandraven, gehuld in een glanzende wapenuitrusting, die fonkelde in het zonlicht. Dat was niet de duivel, maar de lichte God, waar zijn moeder hem van had verteld! Hij viel daarom aanbiddeend op de knieën neer en met een van vreugde kloppend hart riep hij luid:

„Help God, wees gij mijn beschermer!”

De ridder hield zijn paard in bij deze zonderlinge aanblik en zei tot de jongen: „Waarom versper je mij de weg?”

Maar de knaap had nog nooit zo'n stralende gestalte gezien, onbewust als hij gebleven was van alle uiterlijke

beschaving en steeds grotere eerbied vervulde zijn ziel bij de aanschouwing van deze wonderlijke verschijning. Kleine gouden bellen waren aan de stijgbeugels en de wapenrok bevestigd en klonken zacht in de wind. Opmerksaam beschouwde de ridder de schone, edele gestalte van de knielende knaap.

Opnieuw riep hij vol bewondering uit: „O, help mij, hulpvaardige God!”

De ruiter antwoordde glimlachend:

„Ik ben God niet, maar ik volg gaarne zijn gebod. Je ziet hier een ridder voor je!”

„Ge zegt: een ridder! Wat is dat? Wanneer gij God niet zijt, zeg mij dan, wie mij tot ridder kan maken?”

„Dat doet Koning Arthur, mijn jongen! Wie daartoe moedig en edel genoeg is, kan door hem de ridderslag ontvangen. Je schijnt wel van ridderlijke afkomst te zijn?”

Intussen had de knaap zich voldoende vermand, om de ridder vol nieuwsgierigheid te durven bekijken en hij sprak:

„Ridder God, wat ziet gij er mooi uit! Maar waarom hebt gij toch zoveel ringen op Uw lichaam gebonden?”

Hij greep onderzoekend in de ringetjes van de maliënkolder, ontdekte echter tegelijk de kunstig bewerkte greep van het zwaard.

„Waar dient dat nu voor? Ik kan het er niet af krijgen!” vroeg hij verder.

„Daarmee weer ik mijn aanvallers af,” legde de ridder de vraaglustige knaap uit; „tegen slagen en stoten ben ik zo gewapend.”

Diepe bewondering vervulde de jongen bij het ontdekken van al deze onbekende dingen. Een nieuwe wereld begon voor hem open te gaan, die zijn moeder hem tot dusverre zorgvuldig had weten te verbergen.

Voordat de ridder wegreed, keek hij de knaap diep in de schitterende ogen en zei vriendelijk:

„God behoede je, mijn jongen! Wanneer je hem steeds wilt zoeken, zul je het hoogste bereiken.”

Dan gaf hij zijn ongeduldig stampend paard de sporen en galoppeerde weg, nagestaard door de jongen, in wiens borst een brandend vuur was opgelaaid. Hij kon niet langer in het bos blijven, want deze gebeurtenis moest hij aan zijn moeder vertellen.

Nauwelijks had hij haar echter het woord „ridder” genoemd, of Herzeleide zag één ogenblik helder voor zich, dat dit het begin van de onontkoombare scheiding van haar zoon betekende en dat alle genomen voorzorgen waren te niet gedaan. Door de plotselinge schrik kromp ze ineen en zonk bewusteloos achterover. Toen ze weer bijkwam, was haar eerste vraag aan de ontstelde knaap:

„Mijn jongen, wie heeft je over „ridders” verteld?”

„Moeder, ik heb in het bos een man gezien, die nog lichter was dan God. Hij vertelde mij, dat ik ook zó worden kan, als ik naar Koning Arthur zou gaan. Die zal mij een zwaard en een schild geven. O, moeder, geef mij toch een paard, dat ik hem dadelijk kan gaan zoeken om een ridder te worden!”

Opnieuw voelde Herzeleide bij zijn woorden een brandende pijn in haar borst. Kon ze toch maar een list bedenken, om haar jongen weer spoedig naar hun eenzame schuilplaats ver van de wereld te doen terugkeren! Wanneer ze hem eens uitdoste als de onervaren, reine dwaas, die hij nog was, flitste het door haar gedachten.

Hij had nog niets van de wereld leren kennen, hij moest nog alles om zich heen leren ontdekken; al was hij nu ruim veertien jaar oud, hij had toch de vrome onschuld van een

kind van zeven. Er paste geen betere uitrusting voor hem dan de kleding van de rondtrekkende onnozelaar, die bedelend in zijn onderhoud moest voorzien en die buiten het dorp vaak bespot en uitgejouwd werd.

Spoedig naaide ze uit grove stof een buis en broek tot één geheel voor hem en ze gaf hem een kap, met bellen bezet tot hoofddeksel. Een paar stukken koeienvel werden hem met banden om de voeten gewonden en Gerhard's oude paard zou zijn strijddros zijn. Zo was de „dwaas” gereed!

„Mijn jongen, mijn lieve jongen, zei Herzeleide tot hem, als je nu de wereld intrekt, kies dan op je tocht steeds de lichtste weg uit, die je naar een klaar doel leidt. Groet iedereen vriendelijk, die je tegenkomt, maar tracht vooral van een oude, wijze man veel te leren. Help deugdzame vrouwen, waar je kunt en eer hen met een kus, ze zullen je dan uit genegenheid een gouden sieraad schenken. Nu moet ik je nog vertellen, dat de overmoedige ridder Lehelin ons twee landen heeft ontroofd: Waleis en Norgals en ons volk veel leed heeft berokkend!”

„Dat zal ik hem betaald zetten, moeder, als ik hem vinden kan,” antwoordde de knaap dapper.

Herzeleide drukte haar zoon een innige kus op het voorhoofd, vol ongeduldig verlangen rukte de jongen zich los; hij wilde naar Koning Arthur!

Daar draafde hij weg op het bruine paardje, nog eenmaal keek zijn stralend jongensgezicht haar overgelukkig aan; ze wist maar al te goed: hier zag ze hem nooit weer. Toen hij om de grote beuken heen boog en zijn gestalte uit het gezicht was verdwenen, voelde Herzeleide heftige pijnen in de hartstreek; ze voelde zich zo uitgeput en zwak, alsof haar einde naderde. Maar het kwam niet onverwacht, want toen haar jongen wegreed, beleefde ze de vervulling van haar

droom: het hart was haar uit de borst gerukt. Haar ziel verliet het lichaam om met haar zoon mee te trekken.

Herzeleide had haar eigen wezen geofferd voor het leven van haar kind.

DE JONGE DWAAS

Zo snel als het oude paard dat toeliet, reed hij langs een ongeduldig voortschietende beek. Hoe somber zag die er uit! Daar mocht hij niet overheen, want zijn moeder had hem immers gewaarschuwd steeds lichte wegen op te zoeken, die hem naar Koning Arthur zouden voeren. Hoe lang zou het nog wel duren, voordat hij hem zou bereiken?

Hij reed voort, totdat de avond begon te vallen en het zo schemerig werd in het bos, dat het paardje telkens over uitspringende boomwortels struikelde.

De knaap steeg af en zocht op het mos onder het beschermende dak van een brede beuk een veilig plekje voor de nacht; overmand door de ongewone vermoeidheid sliep hij spoedig in.

De volgende morgen ging het zo snel mogelijk verder. Hoog boven hem welfden zich nu machtige eikenkronen. De zon speelde over de nog tere blaadjes en gleed langs de gegroefde stammen, de bosbodem koesterend met haar warmte.

De aanblik van de zonnige boszaal vervulde het hart van de jongen met vreugde; de rode glans van het spuitende eikenloof aan de stoere takken om hem heen deed zijn bloed sneller kloppen en zijn spieren spannen. Het gaf hem moed

om de onbekende toekomst krachtig aan te grijpen, die zo vol beloften voor hem lag.

Met verwondering zag de knaap, dat het eikenbos steeds lichter werd; het pad liep hoe langer hoe meer omhoog en leidde naar een ruime, open plek in het bos. Hij voelde een grote vreugde in zich kloppen, nu hij op zijn eenzame weg hier duidelijke kentekenen van menselijke nabijheid ontwaarde: een grote tent van bontgekleurde, zijden doeken was aan de rand van een stuk weiland opgericht. Fier wapperde een ridderlijke standaard met vele gouden draken aan een van de tentstangen. Het zomerverblijf was aan de voorkant geopend om de frisse morgenlucht te laten binnenstromen; de ridderlijke bewoner was al vroeg uitgereden en had zijn gemalin alleen achtergelaten. Vlug sprong de jongen van zijn paard en drong nieuwsgierig de tent binnen. Met blijdschap zagen zijn verbaasde ogen de schone dame, nog slapend op het rustbed uitgestrekt. Zijn moeder had hem immers vermaand om een sieraad van deugdzame vrouwen zich te verwerven en haar te eren met een kus, dat zou hem geluk op zijn weg brengen!

Fluks ging hij op de legerstede af en drukte zijn lippen, op de mond van de edelvrouw, die daardoor met een schrik ontwaakte. Vol ontzetting staarde ze de knaap aan, die haar een onnozele boer toescheen in zijn dwaze kledij en niets goeds in de zin scheen te hebben, want met ruwe hand rukte hij een ring van haar vinger en trok een borstspeld van haar gewaad af.

„O, jonge man, schaamt ge u niet om een weerloze vrouw zo te mishandelen!” klaagde ze.

Maar de jonge dwaas lette al niet meer op haar woorden, want zijn blik was op een tafeltje gevallen, waarop wat brood, wildbraad en wijn waren geplaatst. Deze gerechten

lieten hem plotseling zijn grote honger voelen. Hij ging bij het tafeltje zitten en at en dronk met smaak van de kostelijke mondvorraad, die bestemd was om als ontbijt voor hertog Orilus en zijn gemalin Jeschute te dienen.

De hertogin brak het angstzweet uit bij de aanblik van de onverstoord smullende knaap. Zij sprak smekend:

„Jonge man, geef mij mijn ring en speld terug en maak je snel uit de voeten. Aanstands komt mijn gemaal, de machtige hertog Orilus de Lalander terug en als hij je hier vindt, dan zal hij je uit woede zeker doodslaan.”

Lachend antwoordde de knaap:

„Waarom zou ik de toorn van Uw gemaal vrezen? Maar als ge U zo ongerust maakt, zal ik wel heengaan!”

Nogmaals ging hij op de dame af, omhelsde haar tot afscheid, ondanks haar verzet en reed weg, roepende:

„God behoede U, dat zei mijn moeder mij!”

Vrolijk reed hij het bos weer in, blij met zijn veroverde kostbaarheden, die hem geluk zouden brengen op zijn weg: dat had zijn moeder hem gezegd.

PIETÀ

Brede heuvelruggen strekten zich voor de jonge ruiter uit. Moeizaam beklom het oude paardje de ene helling na de andere. Eindelijk bereikte de knaap een punt, vanwaar men een wijd uitzicht had en nu trof een geheel andere aanblik zijn oog. Het lichte, sterke eikenbos, dat hem 's morgens zo gastvrij had ontvangen, was verdwenen en zover hij zien kon waren de opstijgende hoogten met zwartgroene

sparrenbossen bedekt. Als in een duistere afgrond verloor de weg zich beneden hem in de donkere bomen: een beklemmende koude doorhuiverde zijn gemoed. Zou in die duisternis nu „de boze” huizen en hem dreigend in de weg treden? Hij greep onwillekeurig naar zijn werpspies in de koker op zijn rug en toen hij het vertrouwde wapen zo beschermend in zijn nabijheid voelde, stelde hem dat gerust; hij zou in de strijd zeker overwinnaar blijven. Was ook in het donker de lichte God niet met hem?

„Voorwaarts, je moet de diepte in!” sprak zijn hart.

Met eerbiedig ontzag keek hij op naar de zwaar neerhangende takken aan de grijze stammen, die hem in het voorbijgaan langs de oren veegden; geen vogelstem onderbrak de stilte tussen de duistere bomen. Een vermoeden steeg in hem op, dat hij hier iets ernstigs zou beleven.

Zo daalde hij de heuvel af en kwam aan een driesprong. Plotseling trof zijn oor een klagend geluid. Hoorde hij daar zijn moeder schreien? Verrast keek de ruiter op, uit zijn dromen ontwakend; op een gevelde boomstam voor hem zag hij een jong meisje zitten en in haar schoot lag roerloos met doodsbleek gelaat een ridder, nog in zijn wapenuitrusting gehuld.

De jongen reed op haar toe, maar welk een ontzetting drong tot in zijn beenderen door, toen hij uit een diepe wonde bloed zag lopen en vaag begreep, dat dit een levenloos mens moest zijn! Voor het eerst in zijn jeugdig leven stond het mysterie van de dood voor hem. Tot dusverre had hij wel een vogel en een haas zien sterven, maar nog nooit een mens! Een nieuwe, onbekende wereld doemde voor hem op, die tegelijk een deel van het onschuldige paradijs in zijn ziel wegnam.

„Moge God met U zijn, dat zei mijn moeder mij!” riep hij de jonkvrouw toe, die met een betraand gelaat zich diep over de dode gebogen had.

„Hoe is deze ridder zo zwaar gewond? Wanneer ge mij zegt, wie hem verslagen heeft, dan zal ik de snoodaard met mijn werpspies achtervolgen!”

Jonkvrouw Sigune zag bij deze hartelijk naïeve woorden op van haar geliefde Schionatulander en door haar smartelijke trekken straalde verwondering heen over het edele voorkomen van de dwaas geklede jongeman voor haar.

„Deze ridder is in een tweekamp gevallen,” zo begon ze te vertellen, „die hij om mijnentwil heeft bestaan. Ach, hoe kon ik er hem ooit om smeken? Terwijl wij hier in het bos zaten, kwam er een hazewind aanlopen met een prachtige, gouden halsband om, waarop in bontgekleurde beelden een merkwaardig schrift stond te lezen.

„Garde vias!” dat wil zeggen: geeft acht op Uw pad, stond er in gegrift. En verder: „dat gij de weg tot het hemelrijk vindt, die wijst de hoogste liefde U! Ook konden wij nog ontcijferen: „Wees trouw in Uw volharden, waarmee gij het pad beschrijden wilt!”

Nauwelijks hadden wij dit alles ontdekt, of het dier rukte zich los en verdween in de braamstruiken. Wij waren diep teleurgesteld, dat wij nog niet hadden kunnen lezen, hoe men de weg tot de hemelse liefde vindt en ik vroeg daarom mijn geliefde toen onmiddellijk het dier te achtervolgen, om de kostbare halsband te bemachtigen. Och, was die noodlottige wens maar nooit in mij opgekomen! Schionatulander besteeg snel zijn paard en zette de hond na. Lange tijd zwierf hij rond, zonder het dier te kunnen opsporen. Eindelijk ontmoette hij in het bos de wrede

Orilus, die hem tot een tweegevecht dwong, hem overwon en het leven benam. Met mijn trouwe vriend is mijn eigen leven heengegaan,” besloot ze droevig.

„Orilus,” zei de jonge man verbaasd, „die wilde mij ook doden, dat heeft zijn gemalin mij gezegd!”

„Zeg me,” vroeg Sigune nu, „wie ben je? Je edele gestalte verkondigt God's scheppingsmacht, die eens de mens vormde naar zijn beeld. Hoe heet je toch?”

„Mijn lieve jongen, mijn beste jongen,” zo noemde mijn moeder mij!

Toen Sigune hem deze namen hoorde uitspreken met de klank in zijn stem, die zijn moeder er in had gelegd, stond haar plotseling een bont tafereel voor ogen. Zij zag zich zelf als jong meisje aan het hof te Kanvoleis bij haar tante Herzeleide, die haar na de dood van haar oom Tampenteire, die zich eerst over de wees had ontfermd, liefdevol bij zich had opgenomen. In het woelige hofleven was de edele vrouw steeds haar toevlucht geweest. Terwijl dit kleurige beeld voor haar oprees, was het haar, alsof ze de blik van Herzeleide met innige deelname op haar zoon zag rusten, de lippen bewogen zich en spraken de eeuwige naam van haar kind uit:

Parzival

Een smartelijke trek doorgroefde het gezicht — en het was verdwenen. Sigune, tot de uiterlijke wereld terugkerend, zag opeens weer de sterke, fiere gestalte in zijn dwaze kledij voor haar staan, maar nu oneindig werkelijker dan straks. Het was haar alsof ze uit een droom ontwaakte en zonder enige moeite sprak ze:

„Je naam is Parzival: midden door de afgrond heen! Toen ik nog een klein meisje was, heb ik bij je moeder aan het hof te Kanvoleis gewoond. Daar regeerde je vader in zijn hoofdstad over Waleis en Norgals. Liefdevol heeft ze mij verzorgd na de dood van mijn moeder Schoisiane. Toen je vader naar het oosten was getrokken, om de Kalief van Bagdad te dienen en de verschrikkelijke tijding kwam, dat hij in de strijd gevallen was, verliet je moeder het heerlijke paleis, om de stilte van het bos op te zoeken. Toen hebben twee onverlaten dadelijk de landen, waarover jij eens zult regeren, in bezit genomen. Het waren Lehelin en Orilus de Lalander, die de wandaad pleegden. Die heeft ook mijn trouwe Schionatulander verraderlijk gedood; nu kan ik hem slechts in de hemel beminnen.”

„En Orilus meende in hem mij te treffen,” sprak Parzival diep ontroerd. „O, mijn arme nicht, al die smart heb ik veroorzaakt. Maar ik wil mij dadelijk opmaken, om hem op te zoeken. Hij moet hier in de omtrek nog zijn; zeg mij de weg, die hij is opgegaan, ik zal je wreken!”

Sigune huiverde bij die vraag. Met de ongeoefende knaap zou de geduchte Orilus evenmin veel medelijden hebben. Een goede gedachte kwam echter plotseling bij haar op. Ze wees hem de tegenovergestelde weg aan, zo zou hij aan het gevaar ontkomen!

Die zou hem evenwel naar het vurig begeerde doel voeren: het hof van Koning Arthur. Zonder een woord te zeggen, zette Parzival vastberaden zijn paard in beweging.

DE RODE RIDDER

Langzaam ging de tocht verder, heuvel op, heuvel af, soms hoog boven een eenzaam weidedal, waardoor murmelend een beekje heen kroop, dan weer langs kronkelende boswegen. Het was stil geworden tegen het vallen van de avond. De vogels zwegen en alles bereidde zich voor op de stille inkeer, die aan de nacht voorafgaat. Uit het reeds duister wordende bos gaapte onze ruiter de eenzaamheid aan en een grote moeheid in zijn leden deed hem omzien naar een nachtverblijf.

Hij daalde een heuvel af en kwam in het dal, waar de beek zich tot een stroompje verbreedde en uitliep in een meer. Tot zijn vreugde zag hij aan de oever een visserswoning staan; daar kon hij om een onderdak vragen en misschien ook iets te weten komen over de weg naar het hof van Koning Arthur.

Heftig bonsde hij op de lage deur van de stulp; hoe gelukkig straalde hem het vooruitzicht tegen na al de ontmoetingen van deze dag eindelijk uit zijn kwellende eenzaamheid verlost te zijn en een gastvrij dak te mogen vinden! Daar werd de deur geopend en een ruig behaard hoofd keek naar buiten.

„Wat moet je?” gromde een barse stem hem tegen. Een paar nijldige ogen zagen hem uit een rood stoppelgezicht allesbehalve uitnodigend aan. Maar de jongen liet zich niet uit het veld slaan, zijn honger en moeheid waren te groot om niet het uiterste te beproeven hier een onderdak te vinden. Hij klaagde daarom toch de oude brombeer zijn nood en vroeg hem om brood en een legerstee voor de nacht.

„In geen dertig jaar kom je hier binnen, schavuit!” barstte deze uit. „Ik kan ternauwernood voor mijzelf en mijn kinderen zorgen en nu zou ik ook nog zo’n melkbaard moeten binnenhalen! Wie hier iets zoeken wil, moet zijn penningen of kostbaarheden maar meebrengen,” en met een nijldige beweging wilde hij de deur al dichtslaan, toen de jongeman door zijn laatste woorden het kleinood van Vrouwe Jeschute in de zin kwam.

„Wacht, hier heb ik wel iets voor U!” zei hij, de speld de gierigaard toestekend. Op het inhalige gezicht verscheen een begerige trek en met minder barse stem zei hij, zo vriendelijk als het hem mogelijk was:

„Kom dan maar binnen, ventje! Hier is spijs en ook wel een bed voor je.”

„Wilt gij me morgen de weg naar het kasteel van Koning Arthur wijzen?” vroeg Parzival haastig, „dan kun je het goud wel behouden.”

„Reken er maar op, dat ik je er brengen zal!” was het antwoord.

Weldra was de vermoeide knaap diep in slaap, maar het ongeduld om Koning Arthur te vinden, die hij nu zo dicht genaderd was, wekte hem de volgende morgen al weer vroeg. De oude visser was gelukkig ook spoedig bij de hand en samen togen zij op weg, opnieuw het bos in aan de andere kant van het meer. Eindelijk werd het land vlakker en het bos lichter, zodat men telkens over een golvende vlakte in de verte een machtig kasteel kon zien oprijzen. Men naderde de zeekust.

„Zie,” zei de ruige oeverbewoner, „nu kun je de weg alleen wel vinden, daar is het hof van Koning Arthur! Ik zal

het wel laten mijn grove huid bij zoveel voorname lui te vertonen! Ik ga dus weerom, het ga je goed!” en hij repte zich weg.

Uitgestrekte weiden met stralende voorjaarsbloemen, lichtend in de morgenzon spraken tot zijn popelend hart van de vreugde, die het hof van Koning Arthur hem ging brengen. Met onstuimig ongeduld haastte de knaap zich voort in de richting van de wenkende torens. Hoe langzaam sleepte het oude paard zich toch voort, maar Koning Arthur zou hem zeker een vuriger ros schenken! De jonge natuurweelde, die de aarde tot een groene levenstuin omtoverde, het drukke gekwetter van de vogels beantwoordden aan zijn hoopvol gestemd gemoed, iedere stap bracht hem nader tot het vurig begeerde doel. Hoe groots en geweldig moest het koninklijke hof wel zijn, peinsde hij. Het kasteel lag op hoge rotsen boven de aanschuimende golven der zee. Daar zag Koning Arthur met zijn ridders uit op een wijde wereld van water, lucht en zonneschijn. Allen, die hem daar dienden, gaf hij opdrachten naar verre streken. Zou hij nu ook tot die gelukkigen gaan behoren?

Eindelijk naderde hij de burcht, die door zware muren was omgeven. Als beschermende wachters schaarden enige forse torens zich om een schoon gewelfde koepel. Daarbinnen woonde de vorst, die zoals de zon haar leven aan alle schepselen schenkt, aan waardige jongelingen de kracht tot het ridderschap verleende.

Terwijl de knaap recht op de slotpoort over een met bomen omzoomde wei afgang, viel zijn blik op een op en neer rijdende ridder, even fors en heerlijk als de stralende riddergestalte, die in het bos bij moeders huis voor het eerst zijn verlangen naar Koning Arthur had opgewekt. Maar tot

zijn verbazing was deze van top tot teen in het purperrood gehuld. Niet alleen zijn wapenuitrusting, maar ook zijn schild en speer, ja zelfs de schabrakken van het paard, alles was rood gekleurd! In zijn hand hield hij een gouden beker, waarmee hij trots voorbij draafde.

Parzival riep hem op vrolijke toon, ofschoon wat beklemd door het vurige rood, toe:

„God behoede U, dat ried mijn moeder mij!”

„Jonker, God lone het U en haar!” sprak Ither van Gaheviez, zijn ros inhoudend.

Wat klonk die stem koud en hoogmoedig! Die man zou Koning Arthur wel niet liefhebben.

„Vriend,” vervolgde deze, „wanneer je het kasteel betreedt, zeg dan tegen de koning en de zijnen, dat ik niet uit vrees hun ontvlucht ben. Dat zullen ze trouwens van mij niet denken!” voegde hij er zelfbewust aan toe. „Zeg hun, dat ik nog steeds hier iedereen verwacht, die de strijd met mij durft op te nemen. Ik heb de tafelronde beledigd,” ging hij verklarend verder, „door deze beker met wijn van de tafel weg te nemen, omdat de koning mij het land, waarop ik recht heb, onrechtmatig wil onthouden. Daarbij stortte er wijn in de schoot van Koningin Gwenthwyvar en daarover zijn allen zeer vertoorned. Maar wie van die grootsprekers durft iets te doen? Ik zou wel eens willen zien, wie van hen deze beker komt terughalen voor de koning? Hun roem van “onoverwinnelijken” zal er gevoelig onder lijden!” en met een honende lach reed hij verder.

Een koude rilling ging de knaap door de leden bij het horen van deze hoogmoedige taal over het door hem zo vereerde hof. Een ogenblik kwam hem daarbij weer de verstijfde gestalte voor ogen, die hij gisteren had aanschouwd bij de driesprong. Maar op hetzelfde ogenblik

werd dit beeld weggevaagd door een ander: de milde en grootse figuur van Koning Arthur. In zijn naam zou hij de boosaardige tegenstander overwinnen. Die gedachte gaf hem nieuwe moed en weldra draaide zijn paardje over de slotbrug het binnenplein op.

Daar trof een onverwacht schouwspel zijn oog. Een bonte menigte ridders in fraai gekleurde wapenrokken met hun schildknapen wemelden in de hof dooreen. Hij hield zijn paard in en aanstonds omringden hem enige jongelingen, die vol nieuwsgierigheid kwamen kijken, wie die forse boerenknaap in zijn zotte kledij wel mocht zijn. Een van hen, Iwanet genaamd, nam hem nauwkeurig op en bespeurde wel, dat onder deze ruwe bolster een kostbare kern verborgen lag. Hij groette de wat verbijsterde ruiter vriendelijk en bood hem zijn hulp aan. Parzival antwoordde hem:

„God behoede U, dat leerde mijn moeder mij. Maar ik zie hier zoveel Arthur's, wie zal mij nu tot ridder slaan?”

Een hartelijk gelach steeg op uit de verzamelde omstanders bij deze onnozele taal en Iwanet zei tot hem:

„Heb maar geduld! de juiste zie je hier nog niet, maar ik zal je wel naar hem toe brengen!”

Hij greep het paardje bij de toom en leidde het naar het hoofgebouw. Een eerbiedige vreugde doorstroomde het gehele wezen van de jeugdige zoeker, toen hij de drempel van een wijd geopende poort overschreed, om het machtige koepelgebouw te betreden. In het midden van de zaal zaten om een grote ronde tafel in kleurige gewaden gekleed Koning Arthur en zijn gemalin: Koningin Gwenhwyvar en om hem heen geschaard de twaalf paladijnen. Er heerste een benauwende rust in de kring, de koning liet peinzend het

hoofd in de handen rusten en vele ridders keken verslagen voor zich uit, zonder iets te zeggen.

In groepjes geschaard stonden schildknappen achter hen op bevelen te wachten en uit twaalf boogvensters stroomde het zonlicht mild over de eerbiedwekkende kring.

Parzival merkte echter niets van deze algemene verslagenheid, zo was hij vervuld van het verlangen om door Koning Arthur tot ridder te worden geslagen! Hij richtte zich zo hoog mogelijk in het zadel op en riep luid:

„God behoede U allen, maar vooral de koning en zijn gemalin! Dat zei mijn moeder mij! Nu weet ik niet, wie van U Koning Arthur is. Een rode ridder buiten de poort droeg mij op aan de koning te zeggen, dat hij iedereen uitdaagt om met hem te strijden. Och, was ik maar een ridder, dan zou ik het dadelijk proberen!”

Half verschrokken, half lachend had Iwanet deze zonderlinge toespraak van zijn nieuwe vriend in het doorluchtige gezelschap aangehoord, met spanning afwachting welke uitwerking deze woorden zouden hebben. Bovendien was de nar niet van zins af te stijgen en daarom voerde hij hem maar te paard gezeten naar Koning Arthur. Deze was echter zozeer in zijn droef gepeins verzonken, dat hij nauwelijks iets van de gesproken woorden had gemerkt. Toen echter een paardenhoofd naast hem verscheen, zag hij verrast op en keek in de blijde, schitterende ogen van een stoere, jongeman, die nog wel dromerig, maar rein en edel uit het fijn gevormde gezicht straalden.

„Jonker!” sprak de koning, „God behoede U! Gaarne wil ik U met al mijn willen en mijn goed van dienst zijn!”

„Ha!” riep de jongeling opgetogen uit, „mocht dat eens waar zijn! Het lijkt mij nog jaren te zullen duren, voordat gij

mij tot ridder wilt slaan. O, wacht toch niet langer en maak mij tot ridder!”

„Dat wil ik gaarne doen,” antwoordde de koning. „Ik zie wel, dat het bloed, dat door je leden stroomt, er edel genoeg voor is. Maar om alles goed voor te bereiden, willen wij nog tot morgen wachten.”

Een hevig gevoel van teleurstelling vervulde Parzival's ziel.

„Neen, neen!” riep hij uit, „ik kan niet langer wachten! Geef mij dan maar de uitrusting van de ridder, die ik voor de poort heb ontmoet.”

Grote verbazing over deze vermetele dwaasheid was op de gezichten der aanwezige ridders te lezen.

De Koning sprak glimlachend:

„Mijn beste jongen, dat harnas draagt een ridder, die zo machtig is, dat wij allen het tegen hem moeten afleggen. Het is Ither van Gaheviez, die ons diep beledigd heeft. Zijn Kracht is helaas groter dan die van de tafelronde. Denk daar dus maar niet over!”

Daar viel de hofmaarschalk Kei op luchtige toon in:

„Laat hem zijn gang toch gaan. Uw mildheid is zo groot, gij kunt hem die uitrusting wel schenken. Hij zal in zijn leven nog heel wat moeten strijden, dan is hier een mooi begin voor hem. Laten wij hem een kansje geven, misschien brengt hij ons nog de gouden bokaal terug!”

Verontwaardigd zag de koning zijn wonderlijke maarschalk aan en zei:

„Ongaarne ontzeg ik deze jongeling iets, maar hierbij weet ik te goed, dat het de ongeoefende knaap het leven zou kosten, wanneer ik aan zijn verlangen voldeed. Het zou een misdaad zijn, hem aan Ither's onbarmhartigheid bloot te

stellen, terwijl hij anders tot een sieraad voor de tafelronde opgroeien zal.”

De van ongeduld popelende jonge man had genoeg gehoord, om te weten, dat Koning Arthur er geen bezwaar tegen had, om hem de rode uitrusting te schenken, wanneer de rode ridder er slechts in toestemde. Zonder verder iets te zeggen, stormde hij naar buiten.

De koning en de koningin, gevolgd door alle aanwezige ridders en schildknapen drongen naar de vensters, om het nu volgende schouwspel te kunnen gadeslaan en met bevend hart hoopten ze toch op een goede afloop voor de knaap.

Bij een venster zat jonkvrouwe Kunneware de Lalander. Zij had een gelofte gedaan, niet eerder te zullen lachen, voordat zij de ridder had aanschouwd, die de hoogste roem zou behalen. Toen zij nu de forse gestalte van Parzival met ontoombare wilskracht het gebrekkige paardje zo haastig naar buiten zag voeren, lachte zij plotseling luidkeels.

Maarschalk Kei werd daarover zó driftig, dat hij haar bij de lange haarvlechten stevig vastgreep en haar rug danig met zijn staf bewerkte.

„Gij moet Uw dwaasheid maar eens duchtig voelen,” riep hij boos. „Aan dit hof komen dagelijks de edelste ridders om Koning Arthur te bezoeken en tot dusverre hebt gij nog nooit gelachen en bij deze jonge zot, die nog niet eens een ridder is, laat gij Uw vreugde zo ondubbelzinnig blijken!”

De edellieden beklagden de mishandelde en keurden het onridderlijke gedrag van Kei tegenover een edele vrouw streng af, maar men moest van de maarschalk menige dwaze streek door de vingers zien.

Onmiddellijk daarop sprak de hofnar Antanor, die gezworen had niet te zullen spreken eer jonkvrouw Kunneware zou hebben gelachen, als om de maat vol te maken:

„God weet, maarschalk Kei, dat deze jonge man door zijn ridderlijke daden jonkvrouw Kunneware volkomen gelijk zal geven en gij zult zijn kracht zelf nog eens gevoelig ondervinden!”

Dit gezegde deed Kei's woede nog stijgen. Hij ranselde de arme dwerg onbarmhartig af, totdat deze door de tussenkomst van de edelen uit zijn benarde toestand werd verlost.

Intussen was Parzival op de weide voor de poort aangekomen, waar Ither nog altijd overmoedig op en neer draafde: Zonder enige beschroomdheid riep de jongeling hem toe:

„Ik heb Uw boodschap aan de koning overgebracht. Geef mij nu Uw paard en Uw uitrusting, die Koning Arthur aan mij geschonken heeft, om mij tot ridder te maken. Ik kan niet langer wachten; wanneer gij ze mij niet goedschiks geeft, dan zal ik ze U afnemen!”

De rode ridder antwoordde verontwaardigd:

„Heeft Koning Arthur aan jou mijn paard en mijn uitrusting gegeven? Daarmee zou hij dan ook mijn leven in je hand hebben gelegd, als je mij tenminste zou hebben overwonnen! Maar pas daar maar voor op, ventje!”

Met deze schampere woorden wilde hij weggrijden, maar meteen greep de knaap zijn ros bij de teugels beet en riep:

„Ik wil niet langer een jongen zijn, maar een ridder worden. Geef me dus uw harnas!”

Toen keerde de ridder zijn speer om en gaf de hinderlijke jongen zonder iets te zeggen, met de houten schacht zulk een heftige stoot, dat hij met paard en al omrolde. In woede ontstoken over deze behandeling stond de knaap tegenover de machtige, rood geharnaste ruiter; uit zijn koker trok hij een werpspies en slingerde die zo welgemikt door een open

spleet in het helmvizier, dat het wapen hem diep in het hoofd drong en hij ontzield ter aarde stortte.

Kreten van verbazing en ontzetting drongen van het kasteel tot Parzival door over deze onverwachte afloop. Maar hij bespeurde er niets van. Hij lag reeds bij de gevallen ridder geknield en poogde met al zijn kracht het harnas los te gespen. Daar hij deze kunst echter niet verstond, hielp al zijn rukken en trekken hem niets en het gelukte hem niet, om ook maar een enkel stuk los te krijgen.

Daar kwam Iwanet aanlopen, verheugd over de goede afloop voor zijn nieuwe kameraad. Hij hielp hem de ijzeren harnasstukken van de gevallen ridder afnemen en juist wilde hij beginnen de onbedreven jongeling de rode wapenuitrusting aan te doen, toen hij uitriep:

„Je kunt dit grove boerenpak niet langer aanhouden, je moet nu ridderkieren dragen!”

Bij deze woorden deed Parzival van schrik een stap achteruit, neen, dat kon hij niet! Hij antwoordde beslist:

„Neen, wat mijn moeder mij gegeven heeft, dat moet ik aanhouden, wat er ook van komen mag!”

Iwanet vond het een zeer zonderlinge kledij voor een jonge ridder, maar het gelukte hem niet Parzival tot andere gedachten te brengen. Zo werd de rode uitrusting hem maar over het narrenpak aangespeld, dat zijn moeder hem als laatste geschenk op zijn tocht had meegegeven.

Nu gordde de schildknaap hem het zware slagzwaard om en leerde hem het uittrekken en gebruiken. Het vurige ros van Ither werd bij de teugels gegrepen en met één sprong, zonder stijgbeugels te gebruiken, zat Parzival in het zadel. Nu werd hem nog schild en speer aangereikt en Iwanet

verklaarde hem hoe hij zich met het schild beschermen en met de speer verweren kon.

„Zeg Koning Arthur dank voor alles, wat hij mij geschonken heeft en geef hem de gouden beker terug. God behoeft je en schenke je zijn zegen voor alles, wat je voor mij hebt gedaan,” sprak de jeugdige ridder tot Iwanet.

Hij gaf zijn paard de sporen en weg reed de jonge dwaas, onbewust van hetgeen hij Ither aangedaan had.

Iwanet knielde neer bij het lijk van de ridder en bedekte het met bloemen.

BIJ DE LERAAR

Zo snel als hij kon, galoppeerde de jeugdige, rode ruiter over de bloemige weiden; welk een vreugde, met het vurige, sterke ros zo vooruit te kunnen vliegen! Een nieuw mens voelde Parzival in zich ontwaken, die uit eigen kracht begon te leven; die ervaring bracht de rode uitrusting hem.

Nu draafde het paard weer door de bossen, door snel stromende beken waadde het dier heen en geen heuvel was een beletsel voor hem. Onvermoeid klom hij de hellingen op, onverpoosd ging het verder onder de aansporingen van zijn geestdriftige berijder.

Tegen de avond verscheen aan het eind van het dal, dat hij volgde een groot kasteel op een heuvel gelegen. Bij iedere wending van zijn weg kwamen er meer torens in zicht, zodat de jeugdige onervarene zich afvroeg, of de

torens hier misschien uit de grond opschoten? Toen hij deze statige woonstede aanschouwde, voelde hij plotseling zijn grote vermoeidheid en hij verlangde niets liever, dan hier een rustig nachtverblijf te mogen vinden.

Bij het kasteel aangekomen, zag hij door de geopende slotpoort onder een machtige linde een grijze ridder op een bank zitten. Hij voelde zich onmiddellijk aangetrokken tot het ernstige, schrandere uitziende gezicht, omzoomd door een witte baard. Zijn moeder had hem immers gezegd, dat hij vooral de raadgevingen van oude, wijze mannen moest zoeken. Zo draafde hij zonder aarzeling over de neergelaten brug, er op vertrouwend, dat men hem hier gastvrij ontvangen zou.

Zijn moeheid liet hem er weinig op letten, hoe hij eigenlijk op zijn paard zat; hij wist in het geheel niet, dat hij zijn schild liet slingeren en zijn speer in een verkeerde richting wees.

Met verbazing zag de oude man deze zonderlinge ridder komen aanrijden. Hij hield vlak voor hem stil en sprak:

„Mijn moeder zei me, oude mensen om raad te vragen, daarom wil ik gaarne Uw dienaar zijn.”

„Gaarne jonker,” antwoordde de grijsaard glimlachend, „wil ik U van dienst zijn, wanneer Uw moeder U dat geraden heeft.”

Hij stond op om zijn gast naar het hoofdgebouw te geleiden, waar spoedig enige schildknapen kwamen aansnellen, om de ridder van zijn uitrusting te ontdoen. Maar dat was allerm minst naar de zin van Parzival, die zich niet zo snel van zijn zo juist verworven schat wilde laten beroven. Het kostte de ridders dan ook heel wat overredingskracht, voordat men de jeugdige dwaas had duidelijk gemaakt, dat hij de volgende morgen natuurlijk

zijn harnas weer kon aangespen, als hij van zijn tocht uitgerust zou zijn.

Welk een schrik doorvoer echter de omstanders, toen zij onder het harnas de ruwe kledij van een onnozele boer ontdekten! Het viel hun moeilijk te begrijpen, met welk wonderlijk geval zij hier te doen hadden. Maar één ding was de gastheer aanstonds duidelijk geweest, toen hij de jongeling eens onderzoekend had aangekeken: aan deze edele, krachtig gebouwde knaap wilde hij al zijn kunst beproeven, om een verstandige helper van hem te maken, die hij in de toekomst voor zijn plannen kon gebruiken! Dat het lot zijn plan zou doorkruisen, kon hij daarbij nog niet weten.

De algemene ontzetting maakte echter plaats voor meewarigheid, toen men aan de schone gestalte een bloedige buil ontdekte, die 's morgens door de stoot met de speerschacht was ontstaan en velen verdiepten zich in de vraag, of deze jeugdige ridder reeds in dienst van een edele vrouw in een tweegevecht zo gewond was. De wond werd uitgewassen en verbonden en weldra zat de gast aan tafel. Sinds hij de visser had verlaten, was spijs noch drank over zijn lippen gekomen en door de ongewone inspanning had hij zijn honger niet gevoeld. Ook nu bleek weer zijn onbekendheid met de wereld. Hij tastte duchtig toe en zijn gastheer keek glimlachend naar de onbehouwen manieren van de jonge man, die zonder ophouden zijn mond volpropte. Maar de oude ridder zag wel, dat hij zich in lange tijd niet had te goed gedaan en daarom moedigde hij hem maar vriendelijk aan.

Toen de maaltijd beëindigd was, zei de burchtheer: „Ik geloof, dat je wel moe bent; ben je vroeg opgestaan?” „O,

mijn moeder zou al lang in slaap gevallen zijn,” was Parzival’s antwoord. „Die kan zo lang niet wakker blijven.”

Hij werd naar een slaapvertrek gebracht en viel weldra na deze grote dag rustig in slaap.

De volgende morgen vond hij een kostbaar gewaad voor hem gereed liggen. Een scharlaken buis en broek, een rode mantel met hermelijn omzoomd, zelfs een fraai bewerkte gordel was niet vergeten. Hoe veel meer kwam nu zijn edele gestalte uit, nu zij in een passende kledij was gehuld.

De gastheer vroeg hem, waar hij wel vandaan kwam en Parzival begon zijn lotgevallen te vertellen, waarbij hij zich telkens op zijn moeder beriep. Gurnemanz kende de rode ridder Ither en liet niet na ook zijn gast met die naam te benoemen. Toen hij alles vernomen had, begon hij de onervaren jongeling te onderrichten en sprak:

„Je spreekt nog als een kind. Wanneer je een man wilt worden, moet je uit je eigen wezen spreken en niet meer de woorden van je moeder nabootsen. Durf je zelf te ontplooien, je hebt zoveel goede krachten in je, dat je tot heerser over een groot volk geroepen bent. Vergeet nooit mildheid en goedheid aan behoeftige of gewonde mensen te bewijzen, wanneer je hen zult tegenkomen. Schenk ook een overwonnen ridder het leven, wanneer hij zich dienstbaar betonen wil. Onze afhankelijkheid van het almachtige Opperwezen mag ons wel aansporen tegenover alle andere schepselen eveneens deemoedig te zijn!”

Bij deze laatste woorden kon de aandachtig luisterende knaap een ogenblik een spottende grijnslach over het gelaat van de oude twijfelaar zien trekken, maar spoedig stond het weer effen en de leraar vervolgde:

„Verspil je have en goed niet, maar verzamel ook geen schatten, de ware matigheid zoekt het midden tussen alle uitersten, dat is de weg van de mens!”

Een ogenblik bleef het stil en het ontging de in nadenken verzonken jongeling, hoe een sluwe uitdrukking uit de ogen van de oude man sprak, toen hij uitdrukkelijk zei:

„Denk er aan, vooral nooit te veel te vragen, het past de mens bescheiden te zijn!”

Daarop vervolgde hij weer op gewone toon:

„Zie opmerkzaam om je heen, neem alles met zorg waar, overdenk dan je waarnemingen en vergelijk ze met hetgeen je al leerde kennen, dan zul je een verstandig mens worden, die de wereld om zich heen ontdekt.”

Nu volgden er nog enige goede raadgevingen, hoe hij zich op hoofse wijze in gezelschap moest gedragen, vooral tegenover de vrouwen en andere goede wenken voor zijn levenshouding.

Met eerbied zag de jonge man op tot zijn leermeester, die hem de uiterlijke wereld leerde zien en hem uit zijn dromerige onbedrevenheid was begonnen te wekken. Ja, hij wilde een man worden en zich bevrijden uit de afhankelijkheid van zijn moeder. Hoeveel was er in de wereld nog te ontdekken!

Zijn gastheer liet hem niet veel tijd tot peinzen, want hij sprak tot hem:

„Nu komt de wapenkunde aan de beurt! Toen je gisteren de poort kwam binnenrijden, zag ik wel aan je, dat niemand je in die kunst heeft onderwezen. Wij willen nu zien, hoe een ridder op waardige wijze zijn wapens hanteert!”

„Brengt de paarden en de lansen!” riep hij een paar schildknappen toe. Daarop toonde hij Parzival, hoe men het ros in galop moet brengen, wanneer het op de tegenstander

af stuift en hoe men daarbij de lans velt en zich met het schild verdedigt. Toen hij alle delen van de aanval in een ridderlijk tweegevecht met zijn leerling had geoefend, zou een proef worden genomen.

Een van de ridders maakte zich gereed tot het toernooi en dacht de nog weinig geoefende knaap gemakkelijk uit het zadel te kunnen lichten. Hij kwam rustig aan galopperen, maar Parzival trof met zoveel kracht zijn schild, dat het in stukken vloog, en onmiddellijk daarop slingerde hij de sterke ridder uit het zadel de wei in.

Allen waren vol bewondering over dit meesterlijk volbrachte steekspel, vooral toen het zich bij de volgende aanvallers steeds herhaalde en het leek, alsof men met een ervaren strijder te doen had.

„Wij zullen nog grote daden van deze jonge edelman horen, hij zal een verheven doel bereiken,” klonk het onder de omstanders.

„Wij zullen zien,” zei Gurnemanz droog, die daarbij zijn eigen gedachten had.

Lange tijd hield Parzival zich in de gastvrije burcht op, want merkwaardige dingen uit de wijde wereld waren hier steeds te beleven.

Op een zomermorgen in juni maakte Parzival zich gereed om zijn paard te bestijgen en uit te rijden. Meer dan anders werd hij in de laatste tijd door een knagende onrust gekweld en enige malen was het plan al in hem opgekomen, om plotseling het kasteel te verlaten en de wereld in te trekken. Maar hij voelde, dat zijn gastheer hem oplettend gadesloeg. Het moest dus onopgemerkt geschieden. Wat wilde hij echter zoeken? Dat was hem zelf nauwelijks duidelijk.

Opeens klonk boven hem een liefelijke meisjesstem, begeleid door een luit. Verrast zag de jongeling op. Uit de

erker daarboven boog het blonde kopje van Liaze, de dochter van Gurnemanz, zich vriendelijk lachend naar hem toe. Nooit tevoren had het jonge meisje, omstraald door het blijde morgenlicht zulk een diepe indruk op Parzival gemaakt. Bij de aanblik van de bekoorlijke verschijning drong zich plotseling als met een schok de herinnering aan zijn moeder aan hem op. Haar waardige gestalte was lange tijd in zijn ziel verdrongen geweest door de vele en luidruchtige dingen, die hij in zijn nieuwe omgeving had opgenomen. Thans stond ze als levend voor hem en door zijn ziel schrijnde de kreet: O, hoe heb ik haar kunnen vergeten?

Voordat hij het wist, zat hij te paard en snelde de poort uit. Hij galoppeerde langs de boswegen, tot zijn trouwe rijdier ademloos van het rennen vanzelf in een rustige draf verviel. Toen kwam Parzival tot bezinning. Zijn moeder wilde hij zoeken.... dat was diep in zijn ziel het beeld van zijn eigen ware zelf, dat hij wilde zoeken en leren kennen.

DE BRUILOFT VAN DE ZIEL

Hoe anders zag de jonge man de wereld nu aan, dan toen hij voor het eerst bij Gurnemanz in de leer was gekomen. Toen was deze nog één groot, onbegrepen wonder geweest, waarin hij als in een kleurige droom had rondgedwaald. Zijn leermeester was begonnen hem voor de alledaagse dingen wakker te maken en ongemerkt was hij uit de wereld der dromen in het land van de nuchtere

werkelijkheid ontwaakt. Toch was de diepe verbondenheid met zijn moeder, die zo veel langer dan bij andere kinderen ongeschokt was blijven bestaan nog zijn beschermengel gebleven. Die zou hem in de reine diepten van het mysterie der ziel voeren. Voort ging de rusteloze tocht, die hem naar zijn moeder moest brengen.

Met vreugde dronk Parzival de hem omringende schoonheid der natuur met wijd geopende zinnen sterk en bewust in. Boven hem koepelde de blauwe hemel, waarin juichende vogelstemmen offerend hun gezang lieten opstijgen. Het zonnevuur straalde over de zomerlanden, waarin de korenhalmen dromend hun aren ophieven in de gloed, rijpend door de macht van het licht. Talloze veldbloemen in rood en blauw, in wit en geel vierden met opgeheven kelkjes het blijde bruiloftsfeest mee, dat de toegewijde aardeziel hield met de zonnebruidegom. De jonge ridder opende zijn gehele ziel voor het hooggetij van het jaar, dat tot hem sprak van de oorsprong van de menselijke ziel uit de goddelijke lichtwereld.

Eindelijk kwam hij aan een rivier, die hij moest volgen.

Na enige tijd werd het bos, dat de ruiter nu weer betreden had, steeds lichter en hij stiet op menselijke sporen: grote, verkoelde plekken wezen op vuren, die gediend hadden tot bereiding van het eten. Langs een smal pad ging hij tussen de bomen voort: overal lagen gebroken en vernielde wapens of stukken van belegeringswerktuigen in het rond. Daar ontwaarde hij op een afstand opstijgende rook van vele kampvuren, die de nabijheid van een uitgestrekte legerplaats verrieden. Er bleken ijverige toebereidselen voor een stormaanval getroffen te worden. Met verwondering zag Parzival dit onverwachte, bonte gewemel aan; hij bemerkte, hoe de strijd met grote macht werd gevoerd. Hier werden

zware stormrammen aangesleept, daar katapulten in gereedheid gebracht.

Onversaagd drong Parzival door de brandende wal van haat, die de vijand om de belegerde stad had aangesticht, heen. Eindelijk stond hij voor een brede slotgracht; aan de overzijde rezen de hoge muren van de vesting op, die nog in goede staat verkeerden. Op deze afgelegen plek was een kleine, vervallen brug blijven bestaan, zij voerde naar een poortje in de muur, waardoor de ridder wilde proberen de stad binnen te dringen. Met grote omzichtigheid trok hij zijn paard over het bouwvallige steunsel. Daar boog zich iemand uit het venster boven het poortje en riep hem op droevige toon toe:

„Komt gij hier als vijand, heer, dan hebben wij u niet nodig. Ook zonder u heeft onze arme vrouwe al vijanden genoeg, die haar bedreigen!”

Parzival antwoordde:

„Zie, het is mij gelukt zonder enige bezwaarlijkheid door de belegeraars heen te dringen. Dat lijkt mij een goed voorteken, dat ik wel in staat zal zijn, Uw vrouwe te helpen. Laat mij maar vlug binnen.”

Deze besliste toon had de gewenste uitwerking. Men opende de deur in de stadsmuur en liet hem binnegaan, want aan sterke mannen was er groot gebrek in de bedreigde vesting. Toen hij de stad kon betreden, stonden er verscheidene slingeraars en boogschutters, die op de muren dienst deden, hem nieuwsgierig aan te gapen. Ook burgers waren onder hen, want de eigenlijke bezetting was zeer verzwakt door de langdurige insluiting, die de toevoer van alle levensmiddelen had afgesneden. Parzival werd diep getroffen door het rampzalige uiterlijk van deze mensen, die uitgeput door honger met doodsbleke, ingevallen gezichten

hem met een kleine, oplevende verwachting in hun ogen aanstaarden. De ellende van de mensheid greep hem diep aan, toen hij dit droevige schouwspel beleefde. Het was dodelijk stil in de stad, want kracht of lust tot vrolijkheid hadden de inwoners niet meer.

Men geleidde hem zo vlug mogelijk naar het slot van de koningin en daar herhaalde zich hetzelfde toneel: ook de ridderschap vertoonde zich met vermagerde gestalten; alleen de grote toewijding voor hun gebiedster hield hen nog op de been en gaf hun de kracht, om de verdediging gaande te houden.

Nu werd de zo even aangekomen gast ontwapend en zijn welverzorgde gedaante stak pijnlijk bij de lijdende inwoners af. Hij werd naar de grote zaal van het kasteel gevoerd, waar de koningin hem zou ontvangen. Deze leefde onder de bescherming van haar beide ooms Kiot en Manfilot, die echter het ridderbestaan hadden opgegeven, om zich in hun ouderdom als kluizenaars in vrome overpeinzing en gebed te verdiepen. In de nabijheid van de stad Belrapeire hadden zij zich in het woud teruggetrokken.

Er heerste een grote stilte in de zaal in afwachting van de komst van de vorstin. Aan aller houding viel duidelijk te bespeuren, hoeveel liefde en verering zij genoot.

Met spanning zag Parzival naar het ogenblik uit, waarop de zaaldeuren geopend zouden worden. Wat zou er van hem gevraagd worden?

Daar verschenen de grijze edelen Kiot en Manfilot en tussen hen in een jonkvrouw, zo teer en liefelijk, dat voor Parzival tegelijk het beeld verscheen van een witte lelie, bestraald door het glanzende maanlicht.

„Blanchefleur, reine bloem,” fluisterden zijn lippen onwillekeurig, vol verering.

De jonge vorstin, geheel in het wit gekleed, verwelkomde vriendelijk glimlachend haar gast. Diep blozend nodigde zij hem uit naast haar aan tafel plaats te nemen en het karige maal, dat uit wat brood en kaas bestond, met hen te willen delen. Nu vertelde zij de nieuw aangekomene van haar nood. Haar vader Tampenteire, wiens broeder Kiot gehuwd was geweest met Schoisiane, een zuster van Herzeleide, was gestorven. Hij had de regering over het land Brobarz en de hoofdstad Belrapeire aan zijn enige dochter toevertrouwd. Een onbeschaamde ridder, Klamide genaamd, had haar geliefde, Schenteflurs gedood en zich daarna niet ontzien om haar hand te vragen. Natuurlijk had zij het aanzoek van de onwaardige afgewezen; deze trachtte nu met geweld zijn verlangen door te zetten. Hij had het land reeds veroverd en eindelijk het beleg voor Belrapeire zelf geslagen. Hij hoopte de stad door uithongering tot overgave te dwingen en daardoor de vorstin in zijn macht te brengen.

Met diep meevoelen hoorde Parzival dit verhaal van ellende en benauwenis aan, maar in gedachten verdiept, durfde hij niets te vragen aan de schier bovenaardse gestalte naast hem. Onbescheidenheid kon alles bederven, had Gurnemanz hem immers geleerd.

Toen men ter ruste ging, werd Parzival door edelknapen naar een donker slaapvertrek geleid. Zij ontstaken lange kaarsen, die op hoge kandelaren rondom een rustbed waren opgesteld. Zij ontschoeiden de ridder, die nog peinzende over het gehoorde, in zijn rode kleding op de rustbaar zich neervlijde en weldra insliep.

Nu had hij een merkwaardige droom. Een lichte gestalte naderde hem, greep hem bij de hand en deed hem van de baar opstaan. Hij voelde zich onbeschrijfelijk licht worden, alsof hij uit zware kluisters was bevrijd. Van alle kanten

straalde hem licht tegemoet. Hij kon het gezicht van het stralende wezen nu zien en het had de trekken van de jonge vorstin, gehuld in een wit zijden mantel. Smekend knielde zij voor hem neer. Parzival voelde onmiddellijk, dat zij om hulp vroeg in de nood van haar eenzame ziel. Hij spreidde liefdevol beschermend zijn rode mantel over haar uit en beloofde zijn steun. De rode roos boog zich in helpende overgave tot de witte lelie.

Op het ogenblik, dat zijn ziel zo geheel vervuld was van offerende toewijding, werd zijn wezen uit de hoogten doorstraald door een licht, dat hem de kracht schonk om zijn taak te volbrengen. Zijn gehele willen offerend, verbond hij zich met de schone gestalte, die zijn ziel vermanend had aangeraakt en hem het oerbeeld van de mens had getoond. Parzival had in Belrapeire: „het goede tehuis” gevonden.

De zon scheen al vrolijk door het venster, toen Parzival ontwaakte. Het tintelende morgenlicht wekte zijn kracht op, de prikkelende lucht spoorde hem aan tot daden. In zijn ziel klonk als een alles beheersend gevoel van vertrouwen en hoop de nachtelijke ervaring na, die hem zo gezond en moedig maakte. De gedane belofte eiste het offer van zijn gehele wezen, om de vorstin van haar bedrukker te bevrijden. Want niet alleen moest hij de belegeraars met zeer verzwakte mannen afslaan, maar ook binnen enkele dagen de sterke Koning Klamide in een tweekamp overwinnen.

De aanvallers bemerkten dan ook spoedig tot hun verbazing, dat de verdedigers onverwacht door een zeer bekwamen aanvoerder werden geleid. Overal fonkelde op bedreigde plaatsen zijn rode uitrusting en menige helm

doorkliefde zijn slagzwaard. Hoe spatten de vonken bij het gekletter der wapens en spetterden gespleten uitrustingen uiteen! Als hongerige leeuwen drongen de belegerden achter hun bevelhebber aan en teleurgesteld moesten de belegeraars zich spoedig terugtrekken. Koning Klamide had zijn tegenstander gevonden!

Vol dankbaarheid begroette de vorstin haar beschermer; nieuwe hoop leefde in de harten van de versaagde burgers op. Een flauwe mogelijkheid scheen toch op te dagen, om het noodlot af te wenden. Parzival doorzag de toestand; hij wachtte niet lang meer, om een beslissing uit te lokken, want als hij om zich heen zag, was het hem maar al te duidelijk, dat de uitgeputte bezetting zich misschien onder haar nieuwe aanvoerder nog eenmaal tot een uitval zou kunnen vermennen, maar dan ook verloren zou zijn.

Hij zond aan Koning Klamide op plechtige wijze een uitdaging, om met hem een tweegevecht te houden. De uitslag daarvan zou over het lot van de stad en haar heerseres beslissen.

De uitnodiging werd in overmoed onmiddellijk aangenomen en een voorlopige wapenstilstand tussen de partijen was aanstonds het gevolg. Parzival bereidde zich in stilte op de tweekamp voor en voelde zich door frisse kracht gesterkt, om de jonkvrouw van haar vijand te verlossen.

In het licht van de jonge dag verscheen Parzival buiten de vestingpoort als de opgaande zon, die door de morgennevels breekt. Roodzijden kleden bedekten de ijzeren dekplaten van zijn trouwe paard; hij zelf kwam in zijn rode uitrusting zo fier aangegaloppeerd, dat de belegeraars de angst om het hart sloeg.

Klamide opende het gevecht. Hij velde zijn speer en trof met zoveel kracht het schild van zijn tegenstander, dat de

splinters van het splijtende hout in het rond vlogen. Zo streden ze geruime tijd, totdat hun rossen van vermoeidheid en inspanning dampden en niet meer voort konden. Nu werd de tweekamp te voet voortgezet en beiden trokken hun zwaarden; kletterend beukten ze op de helmen neer, zodat de vonken er uit spatten. Geen ogenblik rust gunden de geduchte strijders zich. Klamide meende echter te vroeg, dat het ogenblik gekomen was, om zijn tegenstander neer te werpen. Hij slingerde zijn zwaard weg en wilde Parzival om de hals vatten. Deze was echter nog onvermoeid en wierp met een ruk de ridder languit in het gras en drukte hem zo krachtig terneer, dat deze om genade smekend, zich gewonnen moest geven. In een eerste opwelling van verontwaardiging over het gedrag van de dwingeland wilde Parzival de overwonnene doden, maar dan viel hem de goede raad van Gurnemanz in en hij besloot hem ter wille van Blanchefleur genade te schenken.

„Begeef U naar het hof van Koning Arthur!” sprak hij, „en zeg aan jonkvrouw Kunneware, dat de jonker, die de rode ridder overwon, U gezonden heeft.”

Daaraan voldeed Klamide en verliet met zijn leger de beproefde stad.

Groot was de vreugde in het bevrijde Belrapeire. Een nieuwe levensadem stroomde door de wijd geopende poorten binnen en de aangevoerde spijs en drank sterkte de vervallen krachten. De nog voor korte tijd door het laaiende vuur bestookte muren werden met bloemfestoenen behangen; uit alle huizen wapperden kleurige wimpels en bij de muziek van pijpen en vedelaars maakte het volk een vrolijk dansje.

Maar dit alles was slechts een voorbereiding voor het blijde Feest, dat nu gevierd zou worden bij de uitroeping

van de bevrijder van de stad tot koning over het land Brobarz en zijn huwelijk met de vorstin Blanchefleur. Als overwinnaar van haat en afgunst, die het koninkrijk hadden bedreigd, werd hij nu de rechtmatige bestuurder van het land en de beschermende leider van de jeugdige koningin.

Toch kon het grote geluk, dat Parzival's ziel hier ten deel was gevallen, hem niet lang ten volle bevredigen. Hij had veel gewonnen, maar nog niet het hoogste, dat zich onrustig aankloppend in zijn binnenste telkens deed gelden. De reine liefde, die hij had gevonden, deed nog eens weer, maar klaarder dan te voren, het beeld van zijn moeder voor hem oprijzen. In deze gestalte nam het verlangen van zijn strevende geest naar de levensbron van het Al vorm aan. Toch wist hij nog niet, dat zij gestorven was, maar juist daardoor kon haar eeuwige geestwezen des te sterker hem aansporen, het hoogste onvermoeid te blijven zoeken.

Zo nam hij afscheid van zijn geliefde vrouw, die zijn grootse streven begreep en hem, hoewel met grote smart, liet heengaan. Alleen verliet hij Belrapeire, daar velen achterlatend, die hem bewonderden en liefhadden.

IN DE GRAALBURCHT

Met bruine, verdorde bladeren was de weg bezaaid. Berken en esdoorns stonden in goudbronzen en helgele tooi als vlammeende kaarsen langs het pad geschaard, dat de ridder gekozen had. Het was herfst geworden. De natuur

verbrandde het schone gewaad, waarin zij zich in de lente en de zomer had gehuld, om zich in de stilte van de winter meer en meer in de diepten der aarde terug te trekken.

Onder de hoeven van het paard kraakten de dorre bolsters van beukenootjes en kastanjes, die de rijp geworden vruchten beschermend hadden omsloten. Met moed droeg Parzival zijn speer door de stervende natuur, maar ook met deemoed in het hart voor de Godsmacht, die de mens in deze jaarlijks wederkerende dood vrij laat om het geesteslicht in zichzelf te ontdekken.

Reeds begon de dag ten einde te lopen en de avondschemering kondigde in het bos het naderen van de nacht aan, toen de ruiter zijn tocht plotseling onderbroken zag door een brede stroom, die rustig langs hem heengleed. Onderzoekend keek hij in het rond, hoe zijn weg nu verder voort te zetten tot hij plotseling een roeibootje opmerkte, dat vlak bij hem voor anker lag en waarin een paar mannen aan het vissen waren. Een van hen was tot Parzival's verbazing in een kostbare purperen mantel gehuld en droeg op het hoofd een fluwelen muts met een fonkelende karbonkel op de punt. Hem vroeg hij om een onderdak voor de nacht. Met gebroken stem antwoordde de voorname man: „Heer, mij is hier in geen dertig mijlen in het rond een herberg bekend. Maar als ik U van dienst kan zijn, kunt gij in mijn huis, dat vlak hier bij ligt, wel overnachten. Ga hier het bospad langs het water op, dan vindt ge aan Uw rechterhand een brug, die U over de afgrond leidt; die moet men overschrijden, om het burchtplein te betreden. Maar wees op Uw hoede, want velen hebben toch de weg gemist en hun doel niet gevonden. Wanneer gij echter behouden aanlandt, zal ik gaarne hedennacht uw gastheer zijn!”

Vriendelijk bedankte Parzival de edele visser voor zijn aanbod en begon wakker het steile pad te beklimmen, dat hem zonder nadenken of moeite haast dromend aan de gezochte brug bracht, die over de afgrond leidde.

Daar rees aan de overkant in de donkerende avond een machtig, koepelvormig gebouw op, zoals Parzival nog nooit had gezien. Zonder enige beschroomdheid, van een goede ontvangst verzekerd, betrad hij de plek, waar men de nog opgehaalde slotbrug zou neerlaten. Hoog boven de aarde, op een vooruitstekend rotsblok stond Parzival, beneden hem gaapte de afgrond, aan gene zijde rees de majestueuze koepel op. Daar verscheen een schildknaap, die hem toeriep, wat hij verlangde.

„De visser heeft mij hier heen gezonden, de visser uit het dal!” riep de naar rust verlangende hem toe. „Hij heeft mij beloofd, dat ik hier de nacht mocht doorbrengen!”

De knaap antwoordde:

„Heer, dan zijt ge welkom hier, als de visser U dat beloofde. Men zal U met blijdschap ontvangen!”

Terwijl hij deze woorden sprak, liet hij de brug al zakken en Parzival schreed over de afgrond heen. Hij betrad de voorhof van het slot, die ruig begroeid was: er scheen maar zelden een ridder aan te kloppen. Een doodse, benauwende stilte heerste op deze eenzame plaats en er was nauwelijks een enkele schildknaap aanwezig, om hem bij het afstijgen en de verzorging van zijn paard behulpzaam te zijn.

Voordat Parzival de burchtzaal betrad, kwam hem een dienaar tegemoet met een helderrode mantel, die hem werd omgehangen.

„Vergeef mij, heer,” sprak de dienaar, „dat ik u slechts met de mantel van vorstin Repanse de Schoie kan omkleden, maar voor u zijn hier nog geen gewaden gereed.”

Met deze woorden leidde hij de gast het burchtportaal binnen en ontwapende hem vlug. Uitrusting en zwaard werden hem afgenomen en in de rode mantel gehuld schreed de jonge ridder beschroomd een hoge, vierkante zaal in.

Vele lichtkroontjes hingen van de zoldering af, waarop talloze kaarsen hun warme schijn in het rond verspreidden. Maar Parzival's blik viel onmiddellijk op zijn gastheer, in wie hij tot zijn verrassing de koninklijk uitzierende visser herkende, die hem daar straks de weg naar het kasteel had gewezen. Dicht bij een laaiend houtvuur tegenover de ingang lag hij half zittend op een rustbed en zijn pijnlijk vertrokken gelaat zei duidelijk genoeg, hoe moeilijk deze houding de lijdende man viel. Ondanks de vuurgloed was hij nog in een zwarte pelsmantel met grijs bont omzoomd gehuld, om de koude van zijn ziekte niet zo sterk te gevoelen. Op zijn hoofd schitterde op de rood fluwelen muts de flonkerende karbonkelsteen. Maar Parzival aanschouwde dit lijdensbeeld met te dromerige onbewustheid, om naar de oorzaak van de ziekte te vragen. In zich zelf had hij de lijdende mensenbroeder nog niet gevonden.

Met een vriendelijk uitnodigend gebaar ontving de koning zijn gast en wees hem een plaats aan, naast het vuur tegen over hem. De helder verlichte zaal belette niet, dat Parzival zich door een onverklaarbaar benauwend gevoel bedrukt vond en nauwelijks enige woorden kon uitbrengen. De oorzaak van deze beklemming zou hem spoedig onthuld worden. Aan het andere einde van de zaal werd een deur geopend en een schildknaap trad binnen. Met een hoog opgerichte speer schreed hij langs hen heen. Een stille ontzetting greep hem aan, toen hij zag, hoe van de speerpunt bloed naar beneden droop op de mouw van de jongeman. Ofschoon diep geschokt door deze eigenaardige aanblik,

was Parzival te bedeesd om iets te kunnen vragen. Aan de tegenovergestelde kant van de zaal zag hij de knaap weer snel verdwijnen.

Korte tijd daarna werd de eerste deur opnieuw geopend en zo benauwend als de eerste verschijning had gewerkt, zo verheffend en vreugdevol stemde onze gast, wat nu volgde.

Twee jonkvrouwen betraden de zaal, elk met een brandende luchter in de hand. Spoedig daarop volgden er vier anderen, die twee ivoren schraagjes droegen, welke zij met een diepe buiging voor de gastheer plaatsten. De beide eerste jonge meisjes waren in helderrode, de volgende vier in roodachtig gele gewaden gekleed en allen hadden een bloemenkrans op het hoofd.

Deze feestelijke voorbereidselen deden Parzival's hart van verwachting kloppen en de spanning nam nog toe, toen de deur wederom werd geopend om drie nieuwe paren jonkvrouwen binnen te laten. De eersten hielden elk weer een brandende luchter in de hand, de vier overigen droegen met elkaar een zware, doorzichtige, helderrode edelsteen, die nu als dekblad op de ivoren steunsels werd geplaatst. Deze zes waren in een steeds lichter wordende kleur rood tot heel bleek rose toe gekleed. Alle twaalf vormden nu een halve boog om de koning. Met steeds diepere bewondering aanschouwde Parzival dit reine, liefelijke gebeuren.

Nu schreed een vorstin de zaal binnen, die op een groene steen een gouden beker droeg, met flonkerende rode edelstenen bezet. Zulk een heldere glans straalde daarvan uit, dat alle lichten in de zaal er door verbleekten, zoals de sterren verbleken bij het aanbreken van de dag voor het schijnsel van de opkomende zon. Even moest Parzival voor de overweldigende glans de ogen sluiten, tegelijk echter voelde hij zich met een diepe vrede en vreugde doorstraald.

Het was Repanse de Schoie, de zuster van de graalkoning, die de zegeschenkende graal voor hem plaatste. Zij werd voorafgegaan door zes jonkvrouwen, waarvan de beide eersten in heel licht lila gewaden waren gehuld. De twee volgende paren waren in lila en donker lila gekleed. Drie paren volgden haar in violet, indigo en blauw. De graalkoningin stond nu in het midden van een kring van vier en twintig jonkvrouwen en scheen als de stralende kleurenboog aan de hemel de harmonie van alle kleuren saam te vatten. Ook haar gewaad, waarin het teerste rose met het zachtste lila dooreen vloeiden, sprak dit uit.

Met eerbied ging zij op de zieke graalkoning toe en plaatste de graalbeker op de kostbare tafel voor hem. Op hetzelfde ogenblik naderden hem vier dienende ridders en de maaltijd begon. Zij waren in helderrode wapenrokken gehuld, die met een witte duif waren bezet en zij namen vol eerbied brood en wijn van de graaltafel en deelden het aan alle aanwezigen uit, die zich wonderbaarlijk gesterkt en geheiligd voelden. Ieder ontving juist zoveel, als hij kon opnemen.

Met grote verwondering nam Parzival aan het heilige gebeuren deel, maar van hetgeen er zich voor zijn aanschouwing afspeelde, was hij innerlijk nog zo ver verwijderd, dat zijn ziel zich geen ogenblik gedrongen voelde om te vragen naar de zin van wat hij beleefde. Wat hier gebeurde werd door hem als in een droom ervaren. Ook de smartelijke aanblik van de lijdende graalkoning, die telkens kreunend zich trachtte op te richten, kon hem niet uit deze onbewustheid wekken.

Nauwelijks was de heilige maaltijd geëindigd of een schildknaap bracht een kostbaar zwaard aan de graalkoning, die tot zijn gast sprak:

„Ik heb dit zwaard gebruikt, Heer, voordat God mijn lichaam zo zwaar liet treffen. Nu gij deze plaats bereikt hebt, wil ik U het schenken. Gebruik het steeds, als ge in nood verkeert. Doorschouwt gij zijn deugden, dan zal het U in elke strijd de overwinning brengen!”

Hulpeloos bekeek de onervaren gast het in de lichtkring van de vier en twintig jonkvrouwen geplaatste graalszwaard. Hij bewonderde de greep van robijn en de vlijmende snede, maar waagde het niet naar de bijzondere aard te vragen, van hetgeen hem werd toevertrouwd, al voelde hij zich door de kracht van het wapen sterker opgericht dan te voren. Evenmin las hij de spreuk, die er op was gegrift. Gurnemanz had hem te sterk doordrongen van het besef, vooral niet onbescheiden te zijn. Helaas, dat hij ook bij deze laatste vermaning nog de vraag naar het lijden van Amfortas verzuimde!

Nu werd de kranke mens van zijn altijd bloedende wonde niet verlost!

Een ogenblik later zette de stoet der jonkvrouwen zich weer in beweging: het eerst gingen degenen heen, die het laatst waren binnengekomen, vervolgens de graalkoningin, die de graalbeker droeg en eindelijk zij, die de kostbare tafel hadden neergezet en die nu weer zorgzaam gezamenlijk de edelsteen wegdroegen. Langzaam zag men allen door de deur verdwijnen, waardoor zij straks gekomen waren.

De gastheer sprak tot Parzival:

„Gij zult wel zeer vermoeid zijn na deze lange dag. Begeef u ter ruste en slaap wel!”

De gast werd naar een slaapvertrek gebracht, waar enige jonkers hem verzorgden, lange kaarsen bij zijn rustbed ontstaken en na hem nog een slaapdrank te hebben aangeboden, alleen lieten.

Nog nooit had hij zulk een moeilijke nacht doorstaan. Tot het aanbreeken van de morgen doorleed hij de diepste smart, het was eerst een bode van al het lijden, dat hem nu te wachten stond. In zijn droom voelde hij speren en zwaarden op zich richten, die hem dreigden te vernietigen, terwijl hij dan weer zich zelf als een ontvleest geraamte zag. Eindelijk ontwaakte hij uitgeput uit zijn angstig doodsbeleven en zag, dat het morgenlicht al door het venster scheen.

Tot zijn verbazing was er niemand om hem bij het aankleden behulpzaam te zijn. Terwijl hij op de schildknaap wachtte, sliep hij na de doorstane zorgen van de nacht weer in en ontwaakte niet, voordat de zon al hoog aan de hemel stond. Niemand verscheen echter aan zijn legerstee en alles bleef zoals tevoren doodstil in het kasteel. Eindelijk stond Parzival op en begon, zo goed hij kon zelf de zware ijzeren stukken van zijn uitrusting aan te leggen. Naast het harnas en zijn eigen zwaard lag nu ook het kostbare wapen, dat de graalkoning hem had geschonken gereed en de rode mantel, die men hem bij het binnentreden had omgehangen. Hij gordde de beide wapens om, hulde zich in de mantel en zei tot zich zelf: „Ik heb deze nacht zoveel moeten doorlijden, dat er mij stellig nog veel meer te wachten staat!”

Toen hij het voorplein opging, vond hij zijn paard daar al gezadeld staan; zijn schild en speer lagen er bij, maar niemand was in het kasteel noch op het plein te bespeuren. Hij riep overal, maar slechts een echo schalde terug. Hij liep naar de plaats, waar hij ‘s avonds over de brug was gekomen, nu was hier veel gras omgewoeld en platgetrapt. Dit bracht hem op de gedachte, dat de ridders zeker naar het bos waren uitgereden; hij kon in elk geval proberen hen te zoeken. Hij besteeg zijn paard, de poort was wijd geopend en de brug neergelaten. Nauwelijks was hij echter de brug

overgereden of deze werd met een slag opgehaald, zodat een der achterpoten van zijn rijdier nog werd geraakt en een spottende stem riep hem achterna:

„Gij zult de haat van de zon nog voelen, domme gans. Had slechts uw mond gebruikt en de gastheer gevraagd!”

Parzival keerde zich diep getroffen om en wilde de roeper nog iets vragen, maar een deur sloeg dicht en alles bleef stom. Nu trachtte hij de sporen der ruiters te volgen, maar al spoedig splitste de vochtige bosweg zich in verschillende richtingen en de sporen liepen naar alle kanten. Een van de smalle bospaden sloeg de zoekende ruiter in en weldra bevond hij zich in de dichtste wildernis en was elk spoor bijster. Verloren was voor hem de wereld van de graal.

ZELFKENNIS

Het was eind september geworden. In de vroege morgen hing nog een kille nevel in de bossen, die alle omtrekken vervaagde en alleen de brede stammen en dikke takken der bomen als het skelet van het woud deed uitkomen. Eerst toen de zon hoger en hoger was gestegen, trok de nevel langzaam weg en werd de gouden lijkwade zichtbaar, die de naderende ondergang van het uiterlijke leven verkondigde.

Doelloos doolde Parzival langs de bospaden, diep bedroefd over zijn uitstoting uit het heiligdom in deze kwellende eenzaamheid.

Plotseling klonk in de stille herfstdag het geluid van een klagende stem tot hem door. Hij begaf zich in de richting,

waar het vandaan scheen te komen en vond op een lindestam een jonkvrouw gezeten, die het gebalsemde lijk van een ridder in haar armen hield.

Parzival begroette haar en sprak getroffen:

„Jonkvrouw, wat mag ik voor u doen? ik voel uw smart en wil u gaarne mijn dienst aanbieden.”

Het meisje bedankte hem met droevige stem en vroeg hem toen, hoe hij toch in deze onherbergzame wildernis verdwaald was geraakt?

Parzival antwoordde: „Ongeveer een mijl hier vandaan staat een machtige burcht; die heb ik zojuist verlaten!”

„Dat kan onmogelijk waar zijn,” zei de jonkvrouw. „Binnen dertig mijlen in het rond is in deze bossen geen huis van hout of steen te bekennen! Maar toch, er is één burcht, de heerlijkste, die men zich denken kan. Wie hem echter wil zoeken, die zal hem niet vinden. Dat slot zal u zeker niet bekend zijn, ridder, want het is Mons Salvaetsch, de berg des heils! Daar leeft Koning Amfortas, maar de arme heerser kan niet rijden noch gaan, niet staan noch liggen, de ellende heeft hem niet ontzien. Hij heeft een broeder, Trevrizent genaamd. Deze deelt vrijwillig het lijden van zijn broeder.” — „Ach heer,” ging ze voort met een zucht, „had ge die burcht slechts gevonden, dan was de rampzalige eindelijk van zijn kwelling verlost!”

De ridder sprak: „Ik ben in die burcht geweest en heb daar grote wonderen beleefd!”

Bij deze woorden herkende Sigune de ridder aan zijn stem en vol blijdschap over de goede tijding, die ze uit zijn mond mocht vernemen, sprak zij:

„Ben jij het, Parzival? Ben je bij de graal geweest en heb je de lijdende koning gezien? Vertel me toch de heerlijke boodschap, dat er nu een einde aan de ongeneeslijke

krankheid is gekomen! Welk een geluk, dat je de tocht hebt volbracht!”

De ridder vroeg haar nu: „Waaraan heb je mij herkend?”

De jonkvrouw antwoordde:

„Ben je je nicht Sigune vergeten, die je haar leed klaagde over de moord op haar geliefde? Ik heb je immers je naam gezegd, die je moeder mij heeft beduid!”

Nu viel het Parzival eerst op, dat het zijn nicht was, die met haar geliefde dode hier voor hem zat. Wat was ze bleek geworden en vermagerd door het treuren over haar verlies. Plotseling viel zijn blik ook op het lijk en ogenblikkelijk stond het schrikwekkende droombeeld van de afgelopen nacht voor hem. Om het zo snel mogelijk te verdrijven, zei hij kortaf tegen het meisje:

„Kom, het helpt je niets, hier maar te blijven treuren. Wij zullen de dode begraven en een kapel voor hem bouwen.”

Zo meende hij het mysterie van de dood te kunnen ontvluchten. Hij zou nog ervaren, dat wie de bron van het leven onvoorbereid leert kennen, daarna des te sterker met de tegenstandersmachten van de mens heeft te strijden.

Sigune zei:

„Wanneer nog iets mij troosten kan, dan is het de tijding, dat de zwaarbeproefde Koning eindelijk van zijn lijden is verlost. Ik zie, dat je ook zijn zwaard draagt. Ik weet niet of je de goede eigenschappen er al van kent. Het is door de beroemde wapensmid Trebuchet gemaakt. Mocht dit zwaard ooit door een hevige slag breken, dan behoef je de stukken slechts in de bron bij Karnant te dopen en door het leven-brengende water wordt de kracht van het zwaard vernieuwd. Maar alleen in het verborgene, wanneer de zon het water niet beschijnt, heeft het die herstellende kracht. Misschien is het zegenende woord, dat je daarbij spreken moet, je in de

graalburcht wel ontgaan? Heb je het echter leren kennen, dan heb je het heil verworven en allen in de burcht zullen je onderdanig zijn. O, gelukkig mens, dan heb je het hoogste doel op aarde bereikt! Zeg mij toch, dat je de vraag gesteld hebt?”

Met terneergeslagen ogen zei Parzival zacht:

„Ik heb niets gevraagd.”

Klagend riep Sigune uit:

„Ach, dat ik je hier zo moet zien, zonder dat je hebt gevraagd. Zulke heilige gebeurtenissen heb je mogen aanschouwen, hoe is het mogelijk, dat je niet naar de zin ervan hebt gevraagd?”

En verontwaardigd ging ze voort:

„Hoe durf je hier nog voor mij staan, vervloekt mens! Je schijnt nog te leven, maar voor het ware heil ben je gestorven. Op Mons Salvaetsch heb je je ridderlijke deugd verloren, je kende geen erbarmen met de lijdende mens! Nu vind je bij mij geen antwoord meer.”

Zij verborg haar gezicht in de handen en zweeg. Zonder iets te zeggen, rampzaliger nog dan tevoren, zette Parzival zijn paard in beweging, diep beschaamd over de dwaasheid en onbewustheid, waarmee hij het heilige mysterie in de graalburcht had doorleefd.

Zelfkennis is een smartelijke, maar noodzakelijke voorwaarde tot vooruitgang op de levensweg. Toch zou diezelfde dag de held nog meer inzicht in de tekortkomingen van zijn wezen brengen.

VERGELDING

Na geruime tijd verder gereden te zijn, zag hij op een muilezel een vrouw komen aanrijden, die er haveloos en onverzorgd uitzag. Ondanks haar verdrietige en zorgelijke gezicht begreep Parzival aanstonds, dat het iemand van voorname afkomst moest zijn; dat toonden haar edele trekken en haar hoge gestalte. De warmte, die de herfstzon op het midden van de dag uitstraalde en niet minder het schaamtegevoel, dat Parzival's wezen doorgloeide, hadden hem er toe gebracht zijn helm af te zetten. Toen hij nu de onbekende dame hoffelijk groette, keek deze hem een ogenblik opmerkzaam aan, ofschoon ze hevig bloosde over haar schamel uiterlijk.

Zij sprak, hem herkenkend, op bedeesde toon:

„Ik heb u reeds eerder gezien! Helaas, door uw bezoek heb ik van mijn gemaal heel wat verdriet moeten verduren! Uw jeugdige onbezonnenheid is mij duur te staan gekomen!”

Nu herkende Parzival opeens de schone dame, die hij op zijn eerste tocht zo ruw in haar tent had behandeld en wie hij toen ring en borstspeld had ontrukkt.

Opnieuw steeg het schaamrood in zijn gezicht, toen hij sprak:

„Edele vrouwe, nooit heb ik vrouwen geweld aangedaan, maar mij steeds volgens riddereer tegenover hen gedragen. Daarom doet de pijn, die uw echtgenoot u gedaan heeft, mij dubbel leed. Laat mij uw onverdiende armoede met deze mantel bedekken!” En Parzival wilde haar povere, versleten kledij in zijn graalmantel hullen.

Maar Jeschute wees deze hulp af en zei:

„Wees op uw hoede! Mijn gemaal is hier vlak in de buurt; als hij u in mijn nabijheid ziet, zal hij zijn toorn tegen u keren en het kost u het leven, want tegen zijn geweldige kracht is niemand bestand.”

„Al was het een strijd met de boze zelf, ik wil het toch beproeven,” antwoordde de ridder, „want de onwaarheid van zijn beschuldiging moet aan de dag komen.”

Terwijl hij zijn helm opzette en vastbond, kwam de zwaar gewapende hertog Orilus met veel gedruis aanrennen. Hij richtte zijn speer, die hij van Ither van Gahevies had gekregen, op Parzival en deze zag plotseling een vervaarlijke gedaante voor zich opdoemen, geheel in het zwart gehuld en met gulden draken overdekt. Ook op de helm grijsde een gouden monster hem aan. Geen ogenblik kon echter de aanblik van de angstwekkende tegenstander hem uit het veld slaan, hij zette ook zijn ros in galop en een van zijn eerste speerstoten verbrijzelde de draak, die op het hoofd van Orilus troonde. Een paar geduchte strijders hadden elkaar gevonden. Met een kloppend hart aanschouwde vrouwe Jeschute het dreunende botsen en de kletterende houwen; wie van de beiden kon ze enig nadeel gunnen?

Op een zeker ogenblik was de hertog zo dicht bij Parzival, dat hij hem om het lichaam kon vatten. Maar Parzival liet zich deze kans evenmin ontgaan en greep Orilus zo vast beet, dat hij hem uit het zadel trok en met de tegenstander onder zijn arm van het paard sprong. Hij wierp hem onmiddellijk tegen de grond over een boomwortel heen en perste de geduchte man zo hevig, dat deze zich gedwongen zag om zich over te geven.

„Ge kunt uw leven slechts behouden,” sprak Parzival, „wanneer ge uw vrouw weer in genade aanneemt.”

„Dat kan ik niet,” antwoordde de overwonnene. „Zij heeft mijn riddeker te diep gekrenkt. Alles wat ge verlangt zal ik volbrengen, maar mijn vrouw kan ik haar schuld niet vergeven. Mijn broeder Lehelin is een machtig vorst: hij gebiedt over twee landen. Die zal hij u voor mij willen afstaan!”

Parzival sprak:

„Wat ge mij ook aan land of goed wilt aanbieden, dat moet ik alles afslaan. Ge kunt uw leven alleen redden, door u naar het hof van Koning Arthur te begeven en uw diensten aan een jonkvrouw aan te bieden, die om mijnentwil geslagen werd. Bovendien verlang ik, dat ge u met uw onschuldige gemalin verzoent.”

„Als het mij het leven moet kosten,” zei Orilus, „dan ben ik er toe bereid.”

Nu verzoende de beledigde dwingeland zich met zijn verheugde echtgenote en Parzival begaf zich met hen naar een kluisenaar in de nabijheid. Het was Trevrizent, die daar in de rotsen een bescheiden kluis bewoonde. Op het altaar bezwoer Parzival de onschuld van de ten onrechte bestrafte vrouw.

Hij sprak:

„Ik was een onbezonnen dwaas, toen ik haar ring en speld ontnam, ik wist niet, wat ik deed. Door mijn dwaasheid heeft ze zoveel smaad moeten lijden, ofschoon alles buiten haar schuld.”

Parzival gaf haar daarbij de ring terug, de borstspeld had hij aan de visser bij het meer geschonken.

Orilus de Lalander begaf zich met Jeschute naar het hof van Koning Arthur. Parzival greep echter een bont beschilderde speer, die in de kluis tegen het altaar leunde en daar door de wilde Taurian was achtergelaten.

Terwijl hij het verzoende paar zo gelukkig zag wegrijden, steeg in zijn ziel een diep verlangen op. Parzival meende, dat het was naar Blanche fleur. Maar het lot zou het hem anders beduiden.

HET VERLANGEN

Ofschoon het juist oktober was geworden, was het toch al zeer koud. Zwarte, grijze wolken hadden tegen de avond de hemel bedekt en terwijl Parzival voor de koude gedurende de nacht een toevlucht had gezocht onder hoog opgestapelde takkenbossen, begon het zachtjes te sneeuwen.

Maar hij was niet de enige, aan wie het stille bos een schuilplaats bood. Niet ver van het bos af, had Koning Arthur met zijn tafelronde in de vlakte zijn kamp opgeslagen. Zijn valkeniers waren diezelfde avond met hun edelvalken er op uitgetrokken en een van de vogels was tijdens zijn vlucht onwillig geworden om op de gewone wijze naar zijn meester terug te keren. Hij had naar hetzelfde woud de wijk genomen, dat die nacht ook Parzival herbergde.

Toen de zon 's morgens aan een heldere hemel opsteeg, lag er een flinke laag sneeuw. Op een open plek in het bos aan de beek had een menigte wilde ganzen overnacht. Bij het stijgende licht maakten ze zich onder luid gegakker tot het vertrek gereed. Terwijl de troep opvloog, nam de verdwaalde valk, die hoog boven hen in de bomen had geslapen, zijn kans waar en stootte met vaart op een van de

vogels. Deze nam echter bijtijds een behendige zwaai en ontkwam aan het gevaar, maar niet zonder een bloedende wonde door de scherpe klauwen van de roofvogel te ontvangen. Drie rode druppels tekenden zich duidelijk af op de witte bodem.

Peinzend over zijn rampzalig lot was Parzival 's morgens zijn zwerftocht weer begonnen. Rustig stapte zijn paard door de vers gevallen sneeuw. In de eenzaamheid en de stilte van het bos, waar de zon nu vrolijk uit een blauwe lucht over de witte takken straalde, kwam in de ziel van de ruiter weer het verlangen op naar Blanchefleur, zijn trouwe gemalin.

Terwijl zijn blik doelloos over de bodem dwaalde, bleef hij plotseling rusten op drie helderrode druppels, die fel en sprekend tegen het fonkelende wit afstaken. Met een ruk hield Parzival zijn dier in en staarde naar het krachtig opstijgende herinneringsbeeld van zijn geliefde vrouw: haar lichte, reine gestalte, waar de ziel het tere inkarnaat doorheen liet stralen. Met zoveel kracht liet dit uiterlijke beeld uit onbewuste ziele diepten het verborgen verlangen oprijzen, dat hij de bezinning voor alles om zich heen verloor en geheel afwezig naar de plek staarde, waar het neergedruppelde bloed van de gewonde gans de gelijkenis had teweeggebracht. In zijn dromende toestand besepte hij niet, dat hij zijn bonte speer hoog opgericht voor zich hield, het uitdagende teken voor elke ridder, om zijn krachten met hem te meten.

Inmiddels waren ook de ridders van Arthur's kamp uitgereden. Zij trokken in hun blinkende uitrustingen en kleurige wapenrokken overal door beemden en velden, om de landen van rovers en geweldenaars te zuiveren. Bloedig waren de tijden en heerszuchtige roofridders plunderden

iedereen uit, die zij overweldigden konden. Dan verschenen de rechtvaardige paladijnen van de tafelronde en deden het recht gelden. Vrede en voorspoed betekende hun komst. Voor de Arthurridders betekende het echter onafgebroken strijd met de overmoedige edelen, die hun kracht probeerden te doen zegevieren. Onophoudelijk werden zij uitgedaagd, om door de tweekamp te laten beslissen, of men zich in de opgelegde orde moest schikken of het overbruisende streven naar uitbreiding van land en luden kon botvieren.

De schildknaap van jonkvrouw Kunneware, die ter wille van Parzival zo'n groot onrecht had geleden, was met een opdracht uitgezonden. Hij reed door het bos, waar hij plotseling op de onbewegelijk sturende ridder stiet. Wat hij op zekere afstand het eerst door de bomen kon waarnemen, was de hoog opgerichte lans, die tot het gevecht uitdaagde. Zonder verder aan iets te denken, floot de knaap onmiddellijk schel op zijn vingers, om de Arthurridders te waarschuwen. Meteen keerde hij zijn paard en galoppeerde terug in de richting van het kamp. Naderbij gekomen, riep hij luidkeels tot de verzamelde ridders:

„Hier dichtbij in het bos daagt een ridder u uit tot een tweekamp! De eer van de tafelronde is gekrenkt, zolang niemand het met de overmoedige opneemt!”

Hij wist niet, dat de ridder, die hij gezien had, de beste verdediger van zijn vrouwe was. Dan had hij echter ook niet zo voorbarig zijn mond opengezet. Door zijn misbaar waren velen opmerkzaam geworden. Er viel te strijden!

Een van de ridders, Segramors genaamd, was terstond bereid het gezochte avontuur te bestaan. Hij liet zijn ros zadelen en zich zelf tot het gevecht volledig wapenen. Snel reed hij het bos in en bereikte weldra de plek, waar hij

Parzival in diep nadenken verzonken aantrof. Hij sprak tot hem:

„Gij bedenkt niet, heer, dat gij u in de nabijheid van Koning Arthur's tafelronde bevindt. Wij mogen niet dulden, dat gij hier de vrede verstoort en ik raad u aan uw uitdagende houding op te geven; anders zal ik u daartoe moeten dwingen!”

Parzival antwoordde niet, hem kwelden andere zorgen. Onbewegelijk staarde hij naar de sneeuw. Segramors kon dit stilzwijgen slechts als minachting voor de tafelronde, die hij hier vertegenwoordigde, opvatten. Hij liet zijn paard daarom een flinke aanloop nemen en trof het schild van zijn hoogmoedige tegenstander met zoveel kracht, dat diens ros een ferme zijsprong maakte. Toen daarmee de betoverende druppels een ogenblik uit Parzival's gezichtsveld verdwenen, herwon hij in zoverre zijn bewustzijn, dat hij dacht:

„Hier moet ik mij tegen een aanval verweren!”

De bonte speer van Trois, die zojuist uit Trevrizent's kluis zijn eigendom was geworden, hielp hem daarbij krachtig: in een wijde boog vloog ridder Segramors bij de eerstvolgende stoot uit het zadel. Verschrikt door de hevige schok rende zijn paard weg in de richting van het kamp, de beteuterde ridder strompelde er langzaam achteraan! Parzival sloeg verder geen acht op het gebeurde, want opnieuw dompelde het gezicht van de bloedvlekken hem in zijn verlangende onbewustheid.

Met beschaamde kaken kwam Segramors, die de naam genoot, nog nooit overwonnen te zijn, in de legerplaats terug. Hij sprak om zijn droevige figuur zo goed mogelijk te redden, zo luchtig, als hem dat af wilde gaan:

„Ridderschap is dobbelspel. Vandaag heeft men geluk en morgen delft men het onderspit, al naar het lot het keert.

Nog steeds daagt de geduchte man ons uit tot de strijd. Wie durft het nu te wagen?"

Toen sprak hofmaarschalk Kei tot Koning Arthur:

„Heer Koning, dicht hij onze legerplaats heeft een hovaardig ridder post gevat, die de eer der tafelronde wil krenken. Geef mij uw toestemming haar te mogen verdedigen!"

Koning Arthur stond aan zijn zelfbewuste maarschalk zijn bede gaarne toe, ofschoon de grootspreker beter met de mond dan met de wapens terecht kon. Vol waardigheid trok Kei op zijn fraai bekleed ros er op uit. Hij dacht de hoogmoedige edele wel eens danig terecht te wijzen.

Toen hij Parzival bereikt had, hield hij zijn paard in en sprak schamper:

„Heer, daar gij de koning door uw houding beledigt, wil ik u een goede raad geven, om uw wandaad te boeten. Laat mij u een halsband omgespen, dan wil ik u wel met zachtheid naar Koning Arthur brengen!"

Parzival zweeg en tuurde onafgebroken naar de grond. Met de schacht van zijn speer gaf Kei hem een klinkende slag op de helm, terwijl hij uitriep:

„Hei, word eens wakker, dromer! Je ligt hier niet in je bed! Anders wipt mijn speer je er uit in de sneeuw, misschien ontwaak je dan wel in de kou!"

Maar het zou anders uitkomen. Toen Kei met zijn paard de ruiters krachtdadig van de plek wegdrong, waaraan Parzival door zijn diepe verlangen was gekluisterd, overzag hij niet wat het gevolg zou zijn, wanneer hij de oorzaak van diens dromerij wegnam. Langzaam keerde het bewustzijn enigszins terug en al stiet Kei met kracht een gat in het schild van zijn tegenstander, hij ontving zelf zulk een forse duw, dat hij met paard en al omrolde. Hij kwam onzacht op

de uitstekende wortels van een boom terecht en brak door de val zijn rechter arm en zijn linker been. Dat liep anders af, dan hij het zich gedacht had.

Onbewust van dit alles, keerde Parzival als vanzelf naar de drie rode druppels terug en opnieuw steeg in hem het brandende verlangen naar Belrapeire op.

Ondertussen lag de trouwe dienaar van zijn koning pijnlijk kreunend op de grond, totdat de uitgezonden boden hem uit zijn treurige toestand kwamen verlossen en naar het kamp droegen. Zijn grootspraak was, hem duur te staan gekomen! Zó kwam Heer Gawan hem tegen.

Want door het lange uitblijven van Kei was Koning Arthur over het lot van zijn maarschalk ongerust geworden. Hij droeg daarom een van de ridders van de tafelronde op, om te gaan onderzoeken hoe de strijd was afgelopen. Het was Heer Gawan, die ongewapend uitreed. Toen hij Parzival in diep gepeins aantrof, groette hij hem met heldere stem op vriendelijke wijze, maar de ridder merkte het niet. Nu begreep Gawan, die zelf de macht van de verlangende liefde al te goed kende, wat het bewustzijn van de vreemde verdoofde en hij wist, dat slechts een ding hem tot bezinning kon brengen: het verlangen wekkende beeld voor zijn blik te verbergen. Hij nam een zijden doek en bedekte daarmee de bloeddruppels. Terstond keerde bij Parzival het bewustzijn terug en hij sprak, als uit een droom weer tot zich zelf komend:

„Ach, wie heeft het beeld van mijn vrouw weggenomen? In het heldere daglicht is haar schone schijn verdwenen. En waar is mijn bont beschilderde speer gebleven?”

Heer Gawan antwoordde:

„Die hebt gij in het gevecht verloren!”

Parzival zei uiterst verbaasd:

„In het gevecht? Met wie heb ik gestreden? Gij staat hier immers ongewapend voor mij, zonder schild of speer. Hoe kon ik met u strijden?”

Gawan sprak, lachend om de diepe onbewustheid, waarmee al het gebeurde aan Parzival was voorbijgegaan:

„Edele heer, ik zal u uit de droom helpen en u met raad en daad terzijde staan! Hier dichtbij heeft een voornaam koning zijn legerplaats opgeslagen; vele ridders en edelvrouwen vergezellen hem. Ik wil u zijn naam ook niet verzwijgen: het is Koning Arthur en zijn tafelronde, die u zoeken. Hoor nu ook mijn naam, het is ridder Gawan, die met u spreekt. Laat mij u naar het hof begeleiden, waar allen over uw aankomst zeer verblijd zullen zijn!”

„Zijt gij het, Gawan?” zei Parzival verbaasd, „ik heb al veel over u horen spreken en men roemde u steeds. Hoe gelukkig u hier te mogen ontmoeten! Maar voordat wij Koning Arthur en zijn kamp gaan opzoeken, moet ik een boze daad wreken, die om mijnentwil werd bedreven. 's Konings maarschalk heeft een jonkvrouw geslagen, die om mijn dwaze verschijning lachte, toen ik voor de eerste maal het paleis van de koning betrad!”

„Die daad hebt gij ongemerkt al gewroken,” antwoordde Gawan ernstig, „gij hebt Kei's rechterarm en linkerbeen door de val laten breken, die hij met zijn paard heeft gedaan. Zie, hier op deze steen is hij terecht gekomen en hier ligt nog uw versplinterde speer, waarmee gij hem hebt omvergeworpen.”

Nu reden de beiden naar de legerplaats, waar zij met grote vreugde werden ontvangen. Het allereerst bracht Gawan de nieuw aangekomene naar de tent van jonkvrouw Kunneware de Lalander, die hem met haar broeder Orilus hartelijk

verwelkomde en hem haar dankbaarheid betuigde voor de straf, die hij Kei had laten ondergaan.

Toen Parzival zich gewassen had en met kostbare gewaden was bekleed, verwonderde ieder zich over de edele en krachtige gestalte van de jonge ridder. Zoals de bloesemtakken in het voorjaar ons hart met blijdschap vervullen, zo wekte zijn verschijning vreugde en kracht. Men bracht hem nu naar Koning Arthur, die de held gaarne ontving en hem zijn jeugdige overmoed, waarmee hij de rode ridder Ither had gedood, vergaf. Hij wilde hem zelfs in de doorluchtige kring der Tafelronde opnemen. Maar zijn blijven zou hier niet van lange duur zijn: het lot had een andere weg voor hem bestemd, die hij alléén zou moeten bewandelen.

VERBANNEN

Terwijl de ridders en de edelvrouwen zich allen om de tafel schaarden en op verschillende plaatsen vrolijk gelach weerklonk — men had Parzival een plaats tussen Klamide en Gawan aangewezen — hoorde men plotseling aan een van de uiteinden van de dis kreten van verbazing en afschuw. Allen keken die kant uit en het was werkelijk geen wonder, dat ieders aandacht door de zonderlinge verschijning werd geboeid, die zich daar vertoonde.

Een vlugge muilezel kwam naderbij en op diens rug was een jonkvrouw gezeten, die men allesbehalve liefelijk kon noemen. Zij was weliswaar in kostbare blauwe en

groene gewaden, rijk met saffieren bezet, gekleed, maar deze tooi kon haar afstotend uiterlijk niet verbergen. Deze jonkvrouw — maar er was weinig vrouwelijks aan haar te bespeuren — heette Kundry, de tovenares bijgenaamd. Haar kunst was niet gering: zij kende alle talen en wetenschappen; geleerd was ze dus genoeg, maar dat behoeft immers nog geen aantrekkelijk, ja zelfs geen menselijk uiterlijk te verlenen. Men verbaast zich daarover niet meer, als men in de gelegenheid komt deze dame werkelijk te ontmoeten, al is die ontmoeting ook zeer pijnlijk en beschamend. Dat zouden de gasten van de tafelronde maar al te zeer ondervinden.

Onder een hoedje van pauwenveren hingen haar zwarte haren uit en lieten een gezicht doorschemeren, dat de kleur had van een apenhuid. Onder een brede hondenneus staken een paar slagstanden uit als die van een everzwijn; daarover hingen lange, borstelige wenkbrauwen. Een paar in klauwen eindigende armen zwaaiden een gesel, die een aanraking met dit afschuwelijke wezen nog minder begeerlijk maakte! Kundry's uiterlijk vertoonde meer dier dan mens!

Zij hield haar rijdier in voor Koning Arthur, die naast Kunneware de Lalander was gezeten en sprak met schelle stem:

„Zoon van Uterpendragon, de besten uit alle landen zouden hier met ere aanzitten, wanneer één geschandvlekte de tafelronde niet ontsierde. De aanwezigheid van heer Parzival verlamt de kracht van deze edele kring! Hij draagt wel de naam van ridder, maar verdient hem niet.”

Nu plaatste ze zich recht tegenover Parzival en ging voort:

„Het is uw schuld, dat ik op deze plaats zo on hoffelijk moet optreden! Uw monsterlijk wezen verdient echter niets

beters. Waarom hebt ge de smarten van de lijdende visserkoning door uw medelijden niet verzacht? De goeden en edelen moeten u verafschuwen, gij kind der hel, die alle eer en waardigheid hebt verdaan. Geen arts kan u genezen, want niemand spreidt grotere valsheid ten toon dan gij, die een edele schijn huichelt!

Schonk uw gastheer u niet het zwaard, dat u tegen alle wonden kon beschermen en hebt ge niet het wonder van de bloedende lans en de heilige graal gezien? Doch in plaats van te vragen, hebt ge gezwegen! Door uw vraag zoudt ge nog veel meer ervaren hebben. Men zou u over uw halfbroeder Feirefiz hebben verteld, die de koningin van Zazamanc aan uw vader Gahmuret heeft geschonken. Zwart en wit van kleur is de edele vorst van het heidenland!”

Zo onzacht was Parzival tevoren nog niet uit zijn dromerijen gewekt en toch zou men niets liever mogen wensen, dan zo ferm uit zijn slaap te worden geschud. Het kan slechts heil brengen de waarheid te moeten zien, die ons toch op de een of andere tijd wordt onthuld. Parzival merkte, hoe weinig hij het ware leven kende en hij werd gedwongen vol schaamte zijn eervolle positie te verlaten.

Nu wendde Kundry zich opnieuw tot de koning en ging voort:

„Is hier geen dappere ridder, die voldoende moed bezit, om het moeilijkste, maar ook het waardevolste doel, dat men zich denken kan, te bereiken? Er is een kasteel, waarin vier koninginnen en vierhonderd jonkvrouwen verblijf houden, het is het wonderkasteel: Châtel Merveil. Wie heeft de wilskracht, om de vrouwen, die de tovenaar Klingsor daar opgesloten houdt, van hun droevig lot te verlossen? Alles, wat ge kunt verrichten, blijkt nietswaardig, vergeleken bij de moeilijkheden, die u daar te wachten staan!”

Diep bedroefd over de treurige mare, die zij het blijde hof had moeten brengen, verwijderde Kundry zich. Maar terwijl ze zich nog even omkeerde, sprak ze zuchtend:

„Ach, Mons Salvaetsch, burcht der smart, wie zal u verlossen?”

Onmiddellijk daarop naderde een hoge, ridderlijke gestalte in een rijk uitgedoste uitrusting. Men kende hem niet, maar hij vroeg terstond naar Koning Arthur en Heer Gawan. Schildknappen wezen hem de weg naar de zetel van de koning en hij sprak deze op krachtige toon toe:

„God behoede u, machtig vorst en uw gemalin en gij allen, die hier verzameld zijt. U allen wil ik gaarne dienstbaar zijn, behalve één ridder, wiens schanddaad ik hier in het openbaar kom aanklagen. Ik haat de gewelddenaar, die mijn vorst heeft vermoord. De naam van die onverlaat is Gawan, die mijn heer bij een ontmoeting verraderlijk heeft neergeslagen. Daarom daag ik hem binnen veertig dagen uit voor de Koning van Ascalon te verschijnen, om met mij een tweegevecht te houden, waardoor zijn misdaad, God geve het, door de landgraaf van Champanzun: Kingrimursel moge gewroken worden!”

Allen zwegen bedrukt, pijnlijk getroffen door deze nieuwe aanklacht totdat Koning Arthur zelf het woord nam en zei zulk een laagheid van zijn edele en trouwe neef Gawan niet te kunnen geloven. Ook anderen betuigden hun twijfel aan de uitgesproken beschuldiging, maar Kingrimursel hield vol en sprak:

„De tafelronde is onteerd, zolang deze trouweloze man deel van haar blijft uitmaken, zonder door het gevecht zijn onschuld te hebben bewezen. Niemand zal hem in ons land een haar krenken, totdat hij mijn arm welgewapend zal voelen!”

Snel verwijderde de landgraaf zich, de tafelronde verbijsterd over zijn aantijging achterlatend.

Voordat men in verschillende richtingen uiteenging, vroeg Klamide aan Parzival zijn ongeluk te willen verzachten, door hem in plaats van Blanchefleur jonkvrouw Kunneware tot vrouw te willen geven. Parzival stemde daarin gaarne toe, verheugd, dat hij daardoor beiden gelukkig maakte en zijn schuld tegenover Klamide kon boeten.

Parzival sprak:

„Ik wil geen vreugde meer leren kennen, voordat ik de graal heb weergevonden. Ach, arme Amfortas, hoe weinig heeft u mijn komst gebaat! Gij allen hebt mij hier zeer hartelijk ontvangen; nu moet ik echter uw gezelschap missen en in eenzaamheid mijn pad zoeken, om goed te maken, wat ik misdeed. Hoe kan ik de lijdende graalkoning anders helpen, dan door dadelijk op weg te gaan?”

Hij nam hartelijk afscheid van Gawan, die tot hem zei:

„Mijn vriend, nog menige strijd zal je hebben te doorstaan. Moge God je op je zware weg behoeden en mij de gelegenheid schenken je te dienen, wanneer het ogenblik daarvoor zal aanbreken!”

„Helaas!” antwoordde Parzival met een zucht. „Wie is God? Indien die macht bezat, zou hij ons beiden dan met zoveel hoon en rampspoed overladen? Tot dusverre heb ik hem trouw gediend en tot hem gebeden. Nu wil ik hem mijn dienst opzeggen en slechts haat kennen in mijn ongeluk. U, mijn vriend, raad ik om in de strijd de hulp van een trouwe geliefde te zoeken!”

De scheiding bracht hun grote smart. Twee, die zo nauw bijeen hoorden, moesten nu voorlopig elk hun eigen weg gaan. Wij volgen nu eerst Gawan op zijn tocht naar de

Koning van Ascalon, die hij binnen veertig dagen moest bereiken, om de tegen hem uitgebrachte beschuldiging met de daad te weerleggen.

GAWAN'S ROEPING

Door een somber dal voerde Gawan's weg. Telkens werd hij door sterk vooruitspringende rotsen, die als dreigende reuzen boven hem donkerden, gedwongen een nieuwe doorgang te zoeken. Overal stonden dennenbomen verspreid, die maar weinig licht in de kloof binnen lieten vallen. Gelukkig was zijn moedig ros: Gringuljette met de rode oren hem nu een grote hulp. Eens had het aan de ridderschap van de graal behoord, maar de niemand ontziende Lehelin, de broeder van hertog Orilus, had zijn berijder gedood en door Orilus had Heer Gawan het ten geschenke ontvangen. Dit trouwe graalpaard was hem nu een wakkere steun op zijn tocht door kloven en spelonken. Eindelijk begon er steeds meer licht in de somberheid te vallen, de rotsen weken vaneen, de weg verbreedde zich en liep langzaam omhoog, totdat Gawan op een heuvel belandde, die een wijd uitzicht over de vlakte voor hem bood.

Meteen ontwaarde de ruiter op de weg daar beneden hem een kleurrijke stoet. Tot zijn verwondering was hem echter geen van de voorbijtrekkende banieren bekend. Een eindeloze reeks edellieden met hun gevolg, die hij geen van allen ooit ontmoet had, zag hij voorbijgaan.

Daar kwam een schildknaap met een onbereden paard naast zich aandraven. Hij scheen haast te hebben en reed daarom in een wijde boog om de voortrukkende legerscharen heen. Zo trok hij over de heuvel, waar Heer Gawan had post gevat.

„Goedemorgen!” riep deze, hem tegemoet rijdend, luidkeels toe. „Kunt ge mij ook zeggen, wiens leger dat is?”

„Heer, gij drijft de spot met mij! Waardoor heb ik uw ongenade verdiend, dat gij mij zo behandelt?” antwoordde de knaap.

Gawan bezwoer hem, dat hij in dit land een vreemdeling was en daardoor niemand der inwoners kende.

„Heer, dan heb ik u ten onrechte onheus bejegend. Vergeef het mij! De ridders, die daar voorbijtrekken, behoren tot de legerschaar van de jonge Koning Meljanz van Liz. Die machtige en veelbelovende vorst kent ge dus ook niet! Ik wil u vertellen, wat ik van zeer nabij mocht meemaken. Toen Koning Schaut, de vader van Meljanz, zou sterven, riep hij alle leenheren uit zijn rijk aan zijn legerstee en vroeg aan zijn trouwste dienaar, burggraaf Lippaut van Bearosche voor de opvoeding van de nog te jonge opvolger te zorgen. De vorst beloofde zijn heer alles voor de geliefde zoon te doen, wat hem tot een waardig bestuurder van zijn land zou doen ontwikkelen. Met de knaap nam de burggraaf ook mij, als diens toekomstige helper mee naar Bearosche, waar hij ons in alle ridderdeugden liet oefenen. Deze ridder heeft nu twee dochters; een jonkvrouw, Obie genaamd en een klein meisje, Obilot. Toen Meljanz de goede leiding van vorst Lippaut mocht verlaten en hij afscheid van Bearosche moest nemen, vroeg hij aan Obie haar op ridderlijke wijze als zijn vrouwe te mogen dienen. De ridders, die hij in een tweegevecht zou overwinnen, verzocht hij haar te mogen

toezenden. Maar Obie lachte de te jonge vereerder hartelijk uit en zei, dat zij wel eens naar hem wilde luisteren, als hij vijf jaar ouder was geworden. Dat zou nog eer genoeg zijn!

Meljanz ging toornig heen, toen zijn aanzoek zo overmoedig werd afgeslagen. Ach, ook de trouwe vader, die zich zoveel moeite voor zijn leerling had gegeven, zou zijn wrok maar al te zeer gevoelen! Een dolzinnig plan is in de onervarene gerezen: hij wil nu de vesting Bearosche met geweld trachten te nemen, om de vader te dwingen, hem zijn dochter tot vrouw te geven.” Na deze woorden nam de schildknaap hoffelijk afscheid.

Het was Heer Gawan zonderling te moede, in wat voor merkwaardige streken was hij beland! Hier streed de leerling tegen zijn leermeester, opoffering werd met geweld vergolden! Zijn ziel was in een moeilijke tweestrijd gebracht: hij was binnen veertig dagen voor het hof te Ascalon gedaagd en toch zei zijn gemoed hem, dat hij deze aanval op een edele vorst niet mocht dulden, ook al liep hij gevaar, daardoor opgehouden te worden.

Voordat hij zijn toestand geheel had overdacht, reed hij, door zijn vurige wil gedreven om hier te helpen, al in de richting van de burcht. Vele torens, die daar voor de ridder oprezen, wekten vertrouwen in de kracht van de sterkte; midden door wonderlijke banieren en scharen van onbekend legervolk drong Gawan tot onder de vestingmuren door.

Met het besluit de onrechtmatig aangevallen vorst Lippaut in zijn verdediging van dienst te zijn en als onbekende door niemand opgehouden, keek hij speurend in het rond, waar een toegang tot de streng afgesloten burcht was te vinden.

Gawan dacht: „Moet ik mij hier als een onbekende naar binnen smokkelen, dan ben ik maar liever in de stad dan er

voor. Om winst te behalen ben ik niet gekomen; behoud ik, wat ik bezit, dan ben ik al ruimschoots tevreden!”

Met bewondering bekeek hij de geweldig zware vestingmuren met de daarop aangebrachte wachttorens, die een welkome schuilplaats aan de boogschutters op de weergang boden. Gawan naderde hoe langer hoe meer de burcht, om alles goed te kunnen opnemen.

Plotseling ontdekte zijn blik een paar edelvrouwen, die op de verschansing leunend, hem nauwlettend gadesloegen. Zover was hij al de heuvel opgereden, dat hij hun gesprek woordelijk kon verstaan. Het was de burggravin met haar dochter Obie.

„Wie zou die vreemdeling zijn?” hoorde hij de gravin verwonderd vragen.

„Och, moeder, dat is een koopman!” antwoordde minachtend Obie.

„Maar kind, hij is toch geharnast en met een ridderlijk schild bewapend, dat kan toch geen koopman zijn!”

„Zo ziet men thans vele kooplieden rondtrekken,” was het wrevelige antwoord van de dochter.

Gawan voelde een lichte verontwaardiging in zijn ziel opstijgen bij deze lasterende woorden, maar onmiddellijk daarop was hij het gevoel weer meester, toen hij een fijn, hoog stemmetje hoorde spreken:

„Dat is zeker geen koopman. Ik heb nog nooit zo'n edele man gezien. Hij is zo fier en sterk, dat ik wilde, dat het mijn ridder was.”

Verrast keek de edelman op en hij was diep getroffen bij de aanblik van een in rose glans stralend gezichtje, omlijst door goud lichtend haar. Het was Obilot, wier kleine, tere figuurtje op merkwaardig strenge wijze door zware, geweldige muren omsloten was.

Heer Gawan was bij de aanschouwing van dit liefelijke beeld tot in zijn binnenste ontroerd. Nu begreep hij, waarom hij zonder aarzelen de weg naar het kasteel was ingeslagen: het kind had hem geroepen.

Dicht bij de muur stond een wijdvertakte linde. Gawan zette zijn schild en wapens tegen de stam aan en rustte onder de boom wat uit, in de verwachting, dat men hem zou uitnodigen in de burcht te komen.

„Zie je wel mijn kind,“ hoorde de ridder de gravin tot haar dochter zeggen, „dat het een edelman is en geen kramer? Zo gedraagt immers een koopman zich niet!”

„Hoe hij zich gedraagt, is mij onverschillig.“ was het norske antwoord. „Misschien is het een wisselaar, die op klanten wacht. Zie maar, dwaas meisje, hoe je „ridder” op zijn zaakjes past! voegde ze er spottend, tot Obilot gewend, aan toe.

Gawan hoorde deze spottende woorden rustig aan en liet zich daardoor niet uit zijn evenwicht brengen.

De burchtvoogd Scherules begaf zich op haar verzoek naar de plek, waar Gawan was gezeten en was diep verbaasd over het koninklijke uiterlijk van de ridder, die hij onder de linde aantrof. Een hoog oprijzende, forse gestalte met een edel en waardig voorkomen zeiden hem, dat hij met een zeer voorname persoonlijkheid te doen had, misschien wel met een van Arthur's paladijnen.

Zonder aarzelen sprak hij tot hem:

„Heer, nooit heb ik met zoveel vreugde een gast welkom mogen heten. Laat mij uw dienaar zijn, om u de burcht binnen te leiden.”

„Uw vriendelijkheid heb ik nog niet verdiend, antwoordde Gawan op hoofse wijze, „maar ik zal aan uw uitnodiging gaarne gevolg geven.”

Intussen had Obie nog een bode naar haar vader gezonden, om hem te laten zeggen, dat Scherules zo dom was zich door een valse munter wat wijs te laten maken en deze hem zelfs toestond de burcht te betreden.

Heer Gawan was onschuldig aan dit alles; wekte misschien zijn graalpaard deze tegenkanting op?

Vorst Lippaut snelde zijn burchtvoogd tegemoet, die lachend om zijn verontwaardiging, hem spoedig gerust stelde en hem met de ridder bekend maakte, hoewel hij hem zijn naam niet zeggen kon.

„Heer,” sprak de vorst, „hoe gelukkig maakt ons uw komst. Hoewel ik al door heel wat landen getrokken ben, zag ik zelden zulk een wakkere ridder. Ik hoop,” voegde hij er hoopvol glimlachend aan toe, „dat hij ons zijn hulp niet zal weigeren!”

„Wanneer ik niet een gelofte gedaan had, binnen veertig dagen een tweegevecht te houden, waarbij mijn riddereer op het spel staat, dan zou niets mij beletten u bij te staan,” antwoordde Gawan.

Zo liet de bedrukte vader zich echter niet uit het veld slaan.

Hij vertelde aan Gawan, hoe zij, die hem als dochter zo innig lief was, toch de oorzaak was van de haat, die hij van zijn heer nu moest ondervinden. Zo levendig en nadrukkelijk wist hij zijn gast de benauwenis te schilderen, dat deze hem beloofde nog een nacht over zijn besluit te zullen nadenken.

Daar kwam Lippaut's dochtertje Obilot hem tegemoet lopen.

„Vader!” riep ze vol ongeduldig verlangen, „mag ik nu eindelijk de vreemde ridder zien? Ik wil hem vragen, mij naar ridder's wijs te dienen.”

„Mijn lieve kind, hij heeft mij nog niet beloofd, met ons mee te zullen strijden. Help me, om hem daartoe te bewegen.”

Gawan sprong op, toen hij even later in het burchtvertrek gezeten, het meisje blozend en schuchter over de drempel zag komen. Hij begroette haar, zoals het een jonkvrouw toekomt en vroeg haar, naast hem op de bank te gaan zitten.

Vol bewondering voor de fiere man, sprak het kind vertrouwelijk:

„Heer, gij zijt de eerste ridder, met wie ik mag spreken.

Mijn hart zegt me, dat wij vader moeten helpen. Ik smEEK u, laat ons in onze nood niet alleen, maar in u vraag ik het ook mij zelf. In waarheid zijn wij immers één, al zijn onze namen ook verschillend! Uw dapperheid moge ons steunen, ik wil u liefhebben, want door uw strijden helpt gij ons allebei.”

Het was Gawan zonderling te moede. Sprak nu dit meisje tot hem of was het de stem, die in zijn eigen hart klonk, om ondanks zijn gegeven woord toch hier een helpende hand te bieden?

„Ik zou in uw dienst wel willen strijden,” antwoordde Gawan, „als ge eens vijf jaar ouder waart.”

Toen viel hem echter in, hoe Parzival bij hun afscheid had gezegd: moge een vrouwe u in de strijd beschermen! Wie zou het met meer toewijding doen dan dit onschuldige kind, zo vol vertrouwen in zijn kracht?

Daarom ging hij voort:

„Maar als ik u helpen kan, dan moogt gij mijn daden leiden. Geloofst men mij in de strijd te zien, in waarheid zult gij het zijn.”

Uit vreugde over deze woorden, trok het meisje haar handje uit de zijne en vloog het vertrek uit, haar vader tegemoet.

Deze kwam juist, vergezeld door enige edellieden, over het burchtplein aangereden en hield zijn paard in, toen het blij stralende kind op hem toe kwam rennen.

„Vader!” riep ze uit, „de ridder vervult uw wensen. Nu heb ik uw hulp nodig!”

„Hoe dan, mijn kind?” vroeg de gelukkig verraste vader.

„De edelman wil in mijn dienst gaan strijden. Nu moet zijn vrouwe hem toch een kleinood schenken, om hem bij te staan. Maar ik heb niets te geven.”

„Nu, daar is wel raad op!” sprak glimlachend Lippaut.

„Wij zullen je moeder vragen iets kostbaars voor je te laten maken, waarvan je je held iets kunt schenken! “

De rechter mouw van een kostbaar zijden kleedje zou het beschermende teken zijn, waaronder Gawan ten strijde zou trekken.

De volgende morgen heerste er voor Bearosche bij het opgaan van de zon in de schansen voor de stad al een levendige drukte. Rijk gewapende ridders trokken naar hun posten, vergezeld door schildknapen, die de speren droegen, welke die dag verbrijzeld zouden worden. Toen de eerste vendels zich op weg begaven, de vijand tegemoet, reed heer Gawan nadenkelijk door het bonte gewemel heen, wachtend waar zijn hulp het meest van pas kon komen. Al spoedig waren graaf Scherules en de edelen, die hem steunden met de vijand in een levendig speergevecht gewikkeld! Hoe kraakten daar de lansen! Gelijk de bliksem ook de hoogste boom versplintert, zo knapten ze door midden bij de

geweldige schokken, die het vijandige schild hen bood. Weldra was ook Gawan overal te midden van de strijdenden op te merken. Het eerst stak hij de jonge Lisavander van zijn paard, wiens schildknaap hem gisteren zo breedvoerig de nood van Bearosche had geschilderd. Anderen volgden spoedig en na korte tijd stond hij tegenover de jeugdige aanvoerder der belegeraars zelf.

Gawan rende op Meljanz af en trof het schild van zijn tegenstander met zoveel geweld, dat zijn speer het niet alleen doorboorde, maar ook tot in de arm van de jeugdige ridder doordrong. Door de sterke schok brak Gawan's achterste zadelboog en beide strijders stonden plotseling naast hun paard. Nu gingen zij elkaar met het zwaard te lijf, zoals een paar dorsende boeren het hun niet zouden verbeterd hebben. Weldra begaf door bloedverlies en pijn Meljanz de kracht om vol te houden en hij werd door de nog onvermoeide Gawan zó in het nauw gedrongen, dat hij zich verwonnen moest geven. Zo werd de strijd beëindigd.

Voordien hadden de verdedigers van Bearosche steeds onder de aanvallenden een onbekende held opgemerkt, die geheel in het rood was gekleed. Eerst drie dagen geleden had hij zich bij het leger van Meljanz aangesloten. Hij berokkende de stad grote schade, want niemand was tegen hem opgewassen. Vorst Schirniël en zijn broeder nam hij gevangen, ook hertog Maranglies. Toen nu het gevecht tot staan was gekomen, zei de onbekende rode ridder tot zijn gevangenen, dat hij hen wilde laten gaan, wanneer zij bereid waren voor hem de graal te zoeken, maar zij kenden geen van allen het spoor daarheen. Toen zond hij hen naar Belrapeire met de boodschap aan de koningin van die stad, dat de ridder, die Klamidé had overwonnen, vol verlangen was naar de graal en niet minder naar haar liefde. Daar zijn

paard zeer gewond was, bood men hem een ander aan: het was Ingliart met de korte oren, waarop Gawan die morgen had gestreden, maar dat in het gevecht met Meljanz hem ontlopen was. Daarop vertrok hij en men vernam hier niets meer van de onbekende.

Als zijn gevangenen echter in Bearosche van hun heer afscheid kwamen nemen en de ontvangen opdracht aan Meljanz meedeelden, dacht Gawan met verbazing, dat het niemand anders dan Parzival kon geweest zijn. Hij wenste zich zelf geluk, dat zij niet tegenover elkaar waren komen te staan en moest er veel over nadenken, waarom de edele man zich onder hen had gemengd, die onrecht en verdrukking nastreefden.

Vol vreugde en trots werd Gawan door Obilot ontvangen. De gevangen Meljanz moest haar nu onderdanig zijn, want Gawan had in haar dienst gestreden. Obilot wist echter de overwonnene met zijn lot te verzoenen, want zij gaf hem de volgende opdracht:

„Mijn zuster moet thans uw liefste zijn, wees gij haar wakkere ridder. U als haar heer te beschouwen, gebied ik mijn zuster!”

Het blijde bruiloftsfeest, dat nu volgde, verzoende eindelijk ook Lippaut met zijn heer. Eerst nam Gawan echter afscheid van allen, die hem daar hadden lief gekregen, het meest van Obilot, die wel met hem had willen meegaan. Lippaut en Scherules dankten hun helper voor zijn dapperheid en brachten hem nog een eind weegs op de moeilijke tocht, die hem wachtte.

GAWAN'S VERZOEKING

Door woeste bergstreken, afgewisseld door uitgestrekte moerassen, die in de dalen beneden verscholen lagen, reed Gawan voort. Hoe miste hij nu zijn trouwe ros Ingliart, dat hem anders zo onvervaard over alle moeilijke plaatsen heen droeg! Eindelijk werd het landschap wat herbergzamer en bebouwde stukken land wezen op de nabijheid van mensen, ofschoon poelen en plassen het voortgaan nog uiterst bleven bemoeilijken. Gawan naderde de stad Champfanzun, waar Koning Vergulacht zijn residentie hield. Reeds was Gawan zijn slot dicht genaderd, toen hij een kleurige jachtstoet, door valkeniers begeleid, de poort zag verlaten. De vorst, op een vurig paard gezeten, sprong vooraan. Gawan beschouwde zijn gestalte, die hem levendig aan Parzival herinnerde, met grote belangstelling. Hij was er zich niet van bewust, dat Vergulacht's moeder Fleur d'Amour een zuster was van Gahmuret.

Zie, daar wil de vorst een wegvluchtende valk nazetten! Meegesleept door zijn ijver let hij echter niet voldoende op de weg en op het volgende ogenblik spartelt hij in een van de vele modderpoelen, die het land doorweken.

Met veel moeite trok men de koning uit het moeras, maar zijn paard was al zo diep in de modder gezakt, dat het niet gelukte het te redden. Haastig werden nieuwe, droge kleren gebracht om de geheel met modder en vuil bedekte drenkeling te reinigen, terwijl hij de doorweekte uitrusting aan zijn valkenier schonk.

Daarop begroette de nieuw aangekomene, die in het land van Ascalon niet veel goeds zou beleven, de koning.

„Wanneer het u niet stoort,” sprak de laatste, „zou ik graag de mislukte jacht nog voortzetten. Ik hoop u dan bij mijn thuiskomst nader te begroeten. Begeef u intussen naar mijn kasteel, waar mijn zuster, de schone Antikonie u wel zo hartelijk zal ontvangen, dat ge misschien niet zult wensen, dat ik terugkeer!”

Gawan sloeg opzettelijk op deze spottende woorden, die hem in de mond van een Koning weinig schenen te passen, geen acht, doch antwoordde zeker van zich zelf (hij onderschatte de gevaren, die hem in deze streken wachtten):

„Even gaarne word ik door u als door uw zuster als gast ontvangen.”

Hij reed nu op het slot toe, waar hij eerbiedig werd begroet en in een zaal binnengeleid, waar de bekoorlijke zuster van Vergulacht hem vriendelijk de hand reikte en in plaats van de gastheer hem een hartelijke ontvangst bereidde.

Evenmin als Parzival vrouwe Jeschute enig kwaad wilde berokkenen, toen hij haar de kostbare kleinodiën ontnam, evenmin had Gawan iets verkeerds in de zin. Maar hij voelde toch een vurige neiging in zijn bloed branden, toen hij naast de jonkvrouw plaats nam. Meer dan hij wist, had de verzoeker nog macht over hem.

Al spoedig waren zij in een vrolijk, innig gesprek gewikkeld en schepten veel behagen in elkaar: Gawan bekoord door de zelfbewuste toon van de fiere jonkvrouw, Antikonie door de edele riddergestalte. Deze vergat daardoor zozeer de plaats, waar hij was, dat hij aan de begeerte, die in hem opvlamde, om het aanvallige meisje te omhelzen, juist wilde voldoen, toen een oude ridder de zaal binnenkwam, die luidkeels uitriep:

„Ziet makkers, daar wil de onverlaat, die onze heer heeft verslagen, ook zijn dochter geweld aandoen! Komt en bindt hem vast!” Haastig liep hij weer naar buiten om zijn makkers te verzamelen, en met hen zich van de gast meester te maken. Een ogenblik zag Gawan Antikonie verward en hulpeloos aan, daar men zijn zwaard bij het betreden van de burcht in ontvangst had genomen en hij zich dus niet verweren kon. De jonkvrouw had echter een goede inval. Zij trok de ridder mee naar de aangrenzende toren, die men als enkeling gemakkelijker kon afsluiten en verdedigen.

Reeds verzamelde een tierende menigte zich voor de poort, om hen beiden te overvallen. Daar rukte Heer Gawan een ijzeren grendel van de deur en sloeg met kracht er mee naar buiten. Dit gaf een ogenblik verademing en terwijl de aanvallers achteruit deinsden, gaf de jonkvrouw hem een machtig schaakbord als verdedigingswapen in de hand. Zij zelf slingerde grote houten schaakfiguren op de tegenstanders, die deerlijk gekwetst afdropen. Had men vroeger op het schaakbord zijn tegenpartij mat gezet, nu werden er duchtige klappen mee uitgedeeld. Toch zou hun tegenweer niet lang meer hebben standgehouden, daar zelfs de koning, die van de jacht terugkeerde, de leiding van de aanval nam, als niet met luide kreten van verontwaardiging landgraaf Kingrimursel plotseling in hun midden was opgedoken.

„Houdt op! houdt op!” riep deze, wanhopig zijn handen wringend, toen hij de hachelijke positie zag, waarin Gawan zich bevond. Hij had hem immers een veilig geleide tot het ogenblik van de tweekamp toegezegd. De graaf baande zich snel, dwars door de menigte, een weg naar de toren om zijn in het nauw gedreven gast te beveiligen voor de woedende aanvallers.

Zodra de ridders en hun lansknechten de landgraaf, die bij allen in hoog aanzien stond, Gawan's partij zagen kiezen, staakten zij onmiddellijk het gevecht. Men maakte ruim baan en onder Kingrimursel's bescherming verliet Gawan de nauwe behuizing, die hem zo'n welkom toevluchtsoord was geweest.

Intussen wezen enige edellieden, vertoornd over het onwaardige gedrag van hun koning, hem op zijn trouwe-loosheid. Zij zeiden hem, dat het tegen alle riddergebruiken indruiste, een gast zo te behandelen, die op vertrouwen in 's konings woord hier was gekomen.

Met vreugde begroette ook Antikonie haar bevrijde gast en de dappere landgraaf, die hem zo krachtig had terzijde gestaan. Vergulacht had door zijn valsheid zijn geslacht een dubbele smaad aangedaan. Want Gawan was onschuldig aan de moord op Kingrisin, waarvan men hem beschuldigde. De paltsgraaf Echkunacht, een oom van Gahmuret, van wie ook de hond Garde Vias met de kostbare halsband toebehoorde, had het feit begaan. Toen Vergulacht's vader aan Gawan's zijde naar Barbigoel reed, doodde hem de paltsgraaf van Barbastra. Daarom was de verdenking op Heer Gawan gevallen.

Hoezeer Vergulacht zijn laffe houding betreurde, hij was wel gedwongen om de harde woorden van zijn zuster aan te horen, die hem met bitterheid er op wees, hoe hij hun wapenschild had bevlekt, door zijn ridderlijke gelofte te breken. De landgraaf sloot zich daarbij aan en sprak:

„Gij had uw woord gegeven, Heer, dat ridder Gawan onze stad kon bereiken zonder een haar gekrenkt te worden, om hier zijn onschuld te bewijzen. Mocht de tafelronde vernemen, dat Arthur's neef hier zo'n ontvangst is ten deel

gevallen, dan valt op mij de blaam, want ik heb voor zijn vrijgeleide ingestaan!”

Naast de koning stond vorst Liddamus, die nu met meer drift dan verstand toornig uitriep:

„Hoe duldt men in het huis van mijn heer nog de man, die zijn vader heeft verslagen? Wie nog enig gevoel voor schande heeft, verzoene de dood van de een met het leven van de ander.”

Graaf Kingrimursel antwoordde snel:

„Wie zo vlug is met het woord, moge ook door daden zijn moed bewijzen. Ik heb Heer Liddamus nog nooit bij strijders kunnen ontdekken. Hij spreekt graag grote woorden, maar met de daad is hij niet zo vlug. Had Gawan u persoonlijk kwaad gedaan, ik meen, dat gij het rustig ongewroken liet! Maar de koning heeft door zijn gedrag nu een openlijk gevecht verhinderd.”

En zich tot Gawan wendend, ging hij voort:

„Heer Gawan, met toestemming van mijn koning daag ik u uit over een jaar te Barbigoel aan het hof van Koning Meljanz met mij te strijden. Daar zal uw onschuld mogen blijken!”

Gawan gaf met ridderlijke wellevendheid zijn toestemming tot dit voorstel.

Heer Liddamus kon niet nalaten, opnieuw zich te laten horen:

„Wie lust tot vechten heeft, die moge rustig zijn gang gaan. Ik houd niet van dat werk! Een Wolfhart ben ik niet! Ik doe het liefst als Rumolt, de kok van Koning Gunther, die zijn heer ried de Hunnen rustig bij hun vleespotten te laten en Etzel's vrede niet te verstoren. Had hij het maar gedaan!”

Schouderophalend antwoordde de landgraaf:

„Gij blijft toch altijd dezelfde! Mij raadt ge wel aan tegen Heer Gawan het zwaard op te nemen, maar u zelf houdt ge buiten elke strijd. Over een jaar zal door de tweekamp blijken, of Heer Gawan onschuldig is of niet.”

Liddamus hernam:

„Strijd kan alleen door innerlijke vrede beëindigd worden. Daarom zei ik u: wie nog lust tot strijden heeft, die ga zijn gang! Maar al had ik alle schatten voor het grijpen, ik heb naar strijd geen verlangen! Ik ben geen Segramors, die men moet vastbinden, om zijn strijdzucht te beteugelen. Mij zult ge, Heer Kingrimursel, wel nooit het vel doorboren!”

„Zwijgt toch met uw redetwisten!” riep Koning Vergulacht eindelijk ongeduldig uit. „Aan tafel, men wacht ons reeds lang!”

Antikonie greep Gawan's hand en geleidde hem naar de feestzaal, waar een welvoorzene maaltijd na al deze schermutselingen de hongerige strijders wachtte en waar zij weldra vrolijk zich te goed deden.

Onder tafel stond de koning op en sprak tot allen nadrukkelijk:

„Onlangs reed ik op avontuur uit in het bos van Lechtamries. Daar had ik een aanval te verduren, die ik u moet vertellen. Een geheel in het rood geklede ridder kwam mij tegemoet rijden. Ik kwam hem zeker te stoutmoedig voor, want fluks lichtte hij me met zijn lans van het paard. Hij dwong me de graal voor hem te gaan zoeken. Het was mijn enigste redding van de dood daarin toe te stemmen, want alleen op die voorwaarde schonk hij mij het leven. De machtige beval mij naar de stad Belrapeire te gaan, wanneer ik niet binnen een jaar de graal had verworven en mij aan haar koningin over te geven. Ook moest ik haar zeggen, dat

hij, die haar van Klamide had verlost, hoopte, dat zij steeds met vreugde aan hem dacht.”

Nu nam Heer Liddamus het woord en sprak geestdriftig:

„Heer Koning, wat men u in het bos liet beloven, laat dat door uw schuldenaar, Heer Gawan uitvoeren. Laat hem ons allen hier beloven, dat hij de graal wil zoeken. Dan moge hij, zonder tweekamp in vrede gaan en alles zij hem vergeven. Hij heeft hier toch al zoveel doorstaan en zoekt door die opdracht zelf een moeilijker dood, dan men hem ooit door het zwaard kon bereiden. Mons Salvaetsch is onbereikbaar voor elke uiterlijke strijdvaardigheid.” Iedereen juichte deze oplossing toe. Ook Gawan greep ze gaarne aan en zo werd de strijd beëindigd. Het afscheid van de schone Antikonie viel hem zwaar, die ook gaarne Gawan daar behouden had. Maar zijn taak riep hem toe voort te schrijden en met zijn trouwe Gringuljette begaf hij zich, uitgeleid door Kingrimursel, op weg naar de graal.

INKEER

Wie draaft daar zo eenzaam, met smartelijk doorgroefd gelaat door het woud? Bestoven en verwaarloosd is zijn rode uitrusting, vermoeid en onverzorgd ziet het paard er uit, dat de zwerver berijdt. Het schijnt een ongelukkige balling, die zoals vele anderen geen plek zijn eigen noemen kan. Ons hart gaat naar zulke zoekers met barmhartigheid uit, want zij hebben de bindende kracht der gewone levensomstandigheden al verbroken, maar de toekomst

verschijnt nog niet in een helder licht. Voelen wij ons in ons diepste wezen niet innig verwant met de zoeker en volgen wij daarom zo gaarne zijn weg?

Wij herinneren ons nu de voorname ridder, die eindelijk bij het hof van Koning Arthur aangekomen, daar zo smadelijk werd weggejaagd. Zou het Parzival niet zijn in zijn rode harnas? Hij kent uur noch tijd, voor hij het rijk van de graalkoning mag vinden. Talloze omzwervingen te land en ter zee heeft hij doorstaan, ja het graalzwaard, dat Amfortas hem eens heeft geschonken is in een hevig gevecht gebroken en eerst door de onderdompeling in de bron bij Karnant is het hernieuwd. Daarop heeft hij het aan paltsgraaf Echkunacht van Barbastra geschonken, die er Orilus de Lalander mee achtervolgde, zonder te weten welke dienst hij daarmee Parzival bewees, daar Orilus ook diens oom Galoës had gedood.

Stil is het nog in het vroege voorjaar in de kale beukenwouden, waardoor Parzival's tocht voert en de ongelukkige zijn verlatenheid nog sterker tot bewustzijn brengt. Alleen een beekje kronkelt murmelend langs zware rotsblokken heen, die de ernst van het landschap nog verhogen. Eindelijk een teken van menselijk leven! Parzival houdt zijn dier staande bij een kleine, stenen kluis, te midden van fantastische stukken rots en roept luid:

„Is hier iemand binnen?”

Daar klinkt, volkomen onverwacht, een vrouwenstem, die een bedeesd „ja” laat horen. De ruiter schrikt bij dit geluid en brengt zijn paard naar een plek, waar hij het aan een boomstam kan vastbinden. Hij legt zijn schild en zwaard er naast, beschaamd zich tegenover een vrouw zo onridderslijk te hebben gedragen.

Nu trad hij op wat bescheidener manier op het venstertje toe, om met de kluizenares enige woorden te wisselen. Deze stond op van haar bank en kwam ook aan het venster. Parzival aanschouwde een edel, maar bleek en vermagerd gezicht in een grijze kap gehuld. Het scheen hem volkomen onbekend toe. In de hand hield zij een psalmboekje, waarvan zij de inhoud steeds overdacht en daarbij ontdekte de ridder tot zijn verwondering een gouden ring met een granaat aan haar vinger, die in het duister vlammend vonkelde.

„Ga op de bank tegen de muur zitten,” sprak ze. „Ik heb hier nog nooit met een man gesproken!”

De held vroeg haar:

„Zeg mij, hoe ge hier zover van alle bewoonde streken in deze eenzaamheid kunt leven? Het wil mij haast een wonder toeschijnen, dat ge hier nog enig voedsel ontvangt, want er is geen stukje bouwland in de omtrek te zien.”

„Ach, Heer, alles wat ik nodig heb om mijn schamel leven te onderhouden, brengt mij iedere zaterdag Kundry, de bode van de graalburcht. Had ik over niets anders te klagen, dan kon ik tevreden zijn, want zij vergeet mij nooit.”

Nu meende Parzival, dat zij hem toch wilde bedriegen en hij riep daarom spottend uit met een blik naar haar ring:

„Ik heb nog nooit gehoord, dat kluizenars of kluizenaresen aardse liefdebanden kenden! Waarom draagt ge dan die ring?”

„Dit bruidsgeschenk draag ik als een herinnering aan mijn geliefde, met wie ik nooit in het huwelijk werd verbonden,” antwoordde het meisje smartelijk. „In deze kluis beweent ik mijn dierbaren Schionatulander, die ik in de hemel bemin. Op zijn graf wil ik hier sterven, opdat onze zielen voor God met elkaar mogen verenigd zijn.”

Toen Parzival deze reine liefde hoorde spreken, die ook de dood niet kon verstoren, stond plotseling voor hem vast, dat dit Sigune moest zijn, die hem de zin der smart verkondigde. Zonder iets te zeggen, opende hij zijn vizier en ondanks het ijzerroest herkende de jonkvrouw het wezen van Parzival.

„Zeg mij, heb je de weg naar de graal gevonden?” riep ze blij verrast uit.

„Helaas,” antwoordde de ridder zuchtend, „ik ken geen vreugde meer, want de graal bereidt mij te veel zorg. Ook mis ik mijn geliefde Blanchefleur, maar het meest bedroeft mij, dat ik de weg naar Mons Salvaetsch niet kon vinden en de lijdende koning nog niet heb weergezien!”

„Moge hij u helpen, die het leed der mensheid draagt!” hernam Sigune. „Door zijn kracht kan het u gelukken, de graalberg te vinden en vreugde te herwinnen. Maar wacht eens! Eerst kortgeleden heeft Kundry mij met haar muildier verlaten. Zie, daar ginds, waar zij fris water voor mij put uit de beek, daar bindt zij het aan de struik vast. Volg haar spoor, misschien vindt ge zo de weg!”

Hoe brandde Parzival nu van verlangen, om de vroeger zo verafschuwde Kundry te leren kennen en door haar de weg naar de graalburg te ontdekken. Snel nam hij van de eenzaam treurende afscheid, wierp zich te paard en volgde het spoor. Weldra verloor zich dit echter in de struiken. Onvindbaar was voor hem nog de weg naar de graal.

OP HET SPOOR

Spoedig zou de graalzoeker ervaren, dat hij zich toch in de onmiddellijke nabijheid van Mons Salvaetsch bevond. Aan de rand van een diep ravijn kwam een rijk geklede ridder hem tegemoet rijden met onbedekt hoofd. Hij riep Parzival toe:

„Heer! Het is niemand geoorloofd zich in dit bos op te houden, want gij komt de graalburcht te dicht nabij. Tenzij dat gij uw leven prijs wilt geven, raad ik u aan rechtsomkeer te maken!”

Verwonderd had Parzival naar deze woorden geluisterd. Zijn ongestoorde houding deed de graalridder zijn helm op het hoofd vastbinden, om de aanval te beginnen. Parzival maakte geen aanstalten om zich om te keren. Hij dacht: had ik zijn korenveld vertreden, dan was zijn drift te verklaren, maar ik knakte hier slechts wilde varens. Ik zal die opgewonden sinjeur maar eens rustig afwachten!

Daar reden beiden met gevelde lans op elkaar in, Parzival was het gewoon een geduchte stoot toe te brengen, maar ditmaal was zijn aanval zo goed getroffen, dat de graalridder onmiddellijk van zijn paard werd geslingerd en langs de helling naar beneden rolde. Parzival's rijdier kon zich door het plotseling wijken van de tegenstand niet op de been houden en stortte met zijn ruiters in het ravijn. Met grote tegenwoordigheid van geest greep deze een uit de helling vooruitstekende boomstam vast en bleef daaraan hangen, terwijl de trouwe Ingliart in de afgrond te pletter viel.

Terwijl zijn tegenstander aan de overkant moeizaam naar boven klauterde, was ook Parzival weer op begane grond gekomen. Daar stond het paard van de graalridder, met de

witte duif op het wapenkleed, dat zich in de losgeschoten teugels met de poten had verward, als op een nieuwe berijder te wachten. Hij besteeg het tot het graalgebied behorende dier, al moest de graal zelf hem nog lang verborgen blijven.

Lange weken doolde Parzival weer door bossen en velden. Het was reeds laat in het voorjaar, maar toch was het nog koud. Op zekere morgen was zelfs de bodem met sneeuw bedekt, wat des te sterker de kilte liet voelen. Daar kwam in het bos de ruiter een oude ridder tegen, barvoets en gehuld in een grijze pij. Het milde gelaat was door een witte baard omlijst en Parzival ontroerde bij het zien van deze vredige gestalte. Hij voelde zich plotseling zeer beschaamd over zijn weluitgeruste bepantsering tegenover de schamele kledij van de oude man, maar hij was zo blij om in zijn kille eenzaamheid deze mens te ontmoeten, dat hij het niet kon nalaten, de pelgrim naar het doel van zijn tocht te vragen.

„Heer!” sprak deze verwonderd, „is u de oude zede niet bekend, dat op Goede Vrijdag geen ridder, die het offer op Golgotha met leed en met vreugde bedenkt, in weer en wapen zich vertoont?”

Parzival antwoordde smartelijk aangegrepen:

„Het is mij onbekend, hoe het met de tijdsloop staat. Dag en uur zijn mij onverschillig geworden, sinds ik de helpende genade van de Almachtige verloor, die mij met spot overlaadde! Men heeft mij eens gezegd, dat hij gaarne helpt, maar mij heeft hij verlaten en ik dool als balling rond!”

„Wanneer ge geen heiden zijt,” antwoordde de grijze Kahenis, „maar de hulp van hem wilt zoeken, die zich voor ons aan de wereld heeft geofferd, dan moogt gij op deze heilige dag niet zo gewapend rijden. Ga dan de weg op, die

ik juist ben afgekomen. Daar zult ge een wijs man in zijn kluis vinden, die u leert, hoe gij u van zonde en smart bevrijden kunt.”

Geheel in zich zelf gekeerd, volgde Parzival de weg, die Kahenis hem had gewezen; de ontmoeting met de vrome man had hem met schrijnende smart zijn rampzalige toestand doen gevoelen. Nu stond zijn verlatenheid grijpbaar voor hem. Hij wrong zijn handen en sprak tot zich zelf: „Als God mensen helpen wil, die hem zoeken, moge hij dan op deze dag van hulp ook mij een reddende hand toesteken!”

Plotseling staat zijn paard bij een wegsplitsing stil. Welke weg moet hij nu inslaan? Daar valt Parzival een goede gedachte in. Wanneer God hem op dit ogenblik helpen wil, dan zal hij hem de weg naar de kluisenaar wijzen. Hij laat de teugels los hangen en onmiddellijk zet het paard zich in draf en slaat de weg in, die het zo goed kent, omdat het in dienst van de graalridders zo vaak de eenzame wijze bezocht heeft, die in het gebied van Mons Salvaetsch zijn woning heeft gekozen. In zijn diepste verlatenheid had een straal van het graalslicht Parzival's hart getroffen.

GRAALSGEHEIMEN

Eigenaardig bekend kwamen Parzival het bos en de rotsen voor, waar de kluis van de wijze zich bevond, alsof hij daar eerder was geweest.

Met een licht verwijt in zijn klankvolle stem sprak de grijsaard tot de afstijgende ruiter:

„Ach heer, hoe zijt gij zo gewapend op deze heilige dag!” En op schertsende toon ging hij voort, om het hart van de om hulp zoekende dadelijk te winnen:

„Zijt ge op avontuur in minnedienst uitgereden, wel, dan kunt ge op Goede Vrijdag waarlijk de hoogste liefde vinden! Kom binnen, als ik u vragen mag.”

Graag voldeed de veelbeproefde man aan het vriendelijke verzoek en betrad met een zucht van verlichting het simpele naar vrede ademende vertrek in de grot.

„Heer, hier staat een met zonden beladen mens voor u. Help mij door uw raad!” sprak Parzival tot de kluizenaar.

„Gaarne wil ik u helpen!” antwoordde Trevrizent, „maar zeg mij eerst, hoe gij de weg hier heen hebt gevonden.”

„In het bos ontmoette ik een oude vriendelijke pelgrim, die mij naar u verwees, toen ik hem moest bekennen, dat uur noch dag mij in mijn doelloze omzwervingen bekend waren.”

„O, dat was Kahenis, die mij ieder jaar op deze dag komt bezoeken!” sprak de kluizenaar op warme toon. „Zie, ik was eens ook zo’n ongeduldig strevend ridder als gij, maar dat is nu voorbij.

Laat ons nu eerst uw paard verzorgen, voordat wij verder spreken. Het dier is zeker moe en verlangt naar eten, al kan ik hem niets anders dan wat varens en gras geven!”

Nadat zij tezamen Parzival’s ros in een spelonk zo goed mogelijk een onderdak hadden verschaft, betraden de kluizenaar en zijn gast opnieuw het stille vertrek in de rotsen. Een weldadig houtskoolvuur verdreef er de kilte en bood de verkleumde zwerver gelegenheid om zich te warmen. Parzival ontwapende zich en strekte de vermoeide leden op een eenvoudig leger van varens uit, terwijl zijn gastheer hem vaderlijk met een pij toedekte. Opeens viel nu

de blik van de ridder op het altaar in een hoek van de kluis en hij wist nu zeker, dat hij hier reeds eerder was geweest; hier had hij vrouwe Jeschute's onschuld bezworen!

„Heer!” sprak hij verrast, „op dit altaar heb ik eens de onschuld van een edelvrouw bezworen en een bonte speer van u meegenomen. Daarmee heb ik veel eer behaald, zoals men mij later heeft verteld, want het verlangen naar mijn vrouw dompelde mij in zulk een onbewustheid, dat ik zelfs tweemaal een ridder heb overwonnen, zonder er later iets van te weten. Hoe lang is het wel geleden, sinds ik hier bij u ben geweest?”

„Mijn vriend Taurian vergat hier die speer!” antwoordde de vrome man in zijn psalmboek bladerend, waarin ook een kalender was opgetekend. „Zie, vier en een half jaar en nog drie dagen is het precies geleden, dat ge hier zijt geweest, want heden is het drie april.”

Met een schrik voer Parzival van zijn leger op bij het horen van deze woorden.

„Ach!” riep hij uit, „heb ik al zo lang in ellende en smart rondgezworven, zonder aan God te willen denken noch hem te zoeken! Ja, ik heb hem in mijn hart gehaat, want nooit heeft hij mij in mijn ongeluk hulp bewezen of getroost.”

Medelijdend keek Trevrizent zijn gast bij deze woorden aan en sprak zuchtend:

„Heer, laat die dwaze gedachten varen! Als iemand ons helpen kan en wil, dan is hij het toch, wiens wezen helpende liefde is. Ja, uit trouwe verbondenheid met het mensengeslacht daalde hij uit de hemelsferen neer en wandelde in de gestalte van het aardse schepsel in ons midden, om het ware mensenbeeld te herstellen.

Die u zulke gedachten van hoogmoed en twijfel heeft ingeblazen, dat is een andere geest! Dat is Lucifer met zijn

kampgenoten, die uit verlangen naar eigen bewustheid tegen de goddelijke wereldleiding opstond en ook het mensengeslacht in zijn val meesleepte. Het bovenaardse beeld der wereld, zoals het eens leefde in de gedachten van de Elohim, heeft de tegenstander verduisterd en bezwaard; ja, hij heeft eigenmachtig zoveel kracht aan het mensschepsel gegeven, dat dit het heilige, jonkvrouwelijke wezen der aarde geweld aandeed, en het met bloed bevlekte!”

„O, Heer, viel Parzival hem in de rede, „wie was het, die het bloed op de aarde deed vloeien?”

„Zie,” antwoordde de oude wijze, „uit reine aardestof, die het mensenwezen nog in een doorzichtige sluier hulde, heeft God de aardemens: Adam gevormd. Diens zoon Kain was het, die van Lucifer zoveel eigen wil en overmoedig kunnen ontving, dat hij er toe gedreven werd, om zijn hemelbroeder Abel dood te slaan en de aardemoeder haar onschuld benam, doordat hij bloed vergoot. Sindsdien woedt strijd en twist onder het mensengeslacht, die Lucifers medestander Ahriman onophoudelijk met zijn duister willen aanwakkert.

Daarom heeft de jonkvrouw haar zoon geboren, om het hemelbeeld van de mens weer zichtbaar in het aarde-zijn te doen worden. Bedenk eens, welk een genade ons daardoor is toebedeeld, ondanks de val van het mensengeslacht! Wie de Heer der wereld zoekt, die in zijn aardse gestalte de tegenstanders door liefde wijken deed, die zal door hem heil erlangen. De ontwakende zielen, die door zijn kracht zich kunnen openen voor het goddelijk goede, scheppen mee aan de hernieuwing van een lichtdoorstraalde, jonkvrouwelijke aarde.”

Ernstig wendde de kluisenaar zich nu tot zijn aandachtig luisterende leerling met de vraag:

„Wat wilt ge nu kiezen? God's liefde en zijn lichte hulp of uw donkere eigenwilligheid? Gij kunt uw gedachten voor hem toch niet verbergen! Voordat zij nog het hart verlaten hebben, heeft het goddelijke wereldlicht ze als bruikbare doorstraald of als duistere richtend afgewezen. Hoeveel meer nog wegen onze daden, die de wereldlast der afdwalingen en zwakheden kunnen verlichten of verzwaren en daarmee blijdschap of leed in de schuldeloze hemelsferen te weeg brengen.”

Parzival's ziel werd met diepe ontroering vervuld bij de innerlijke aanschouwing van het wereldbeeld, dat de kluzenaar voor hem deed oprijzen. Na een lange tijd van volslagen gemis aan innerlijk leven had hij voor het eerst weer bewonderend kunnen meevoelen, met hoeveel opoffering de godswereld de dwalende mensheid vrij laat worden en ze toch liefdevol in zich draagt en verzorgt als een dromend kind, dat van dit alles nog niets afweet!

Zo was het hem ook gegaan. Hij sprak:

„Heer, hoe dankbaar ben ik u, dat gij mijn zin voor de goddelijke leiding in het mensenlot hebt ontsloten. Uit God kan ik eerst mijn ware willen ontvangen. Hoe heb ik mij gekweld door te menen, dit alles uit mij zelf te kunnen!”

Nu was het ogenblik aangebroken, dat de trouwe zielzorger hem vragen kon: „Wanneer gij het mij niet verzwijgen wilt, vertel mij dan de oorzaak van uw leed. Niets liever wil ik dan u met mijn raad bijstaan, die ge zozeer behoeft.”

Parzival zei:

„Mijn hoogste verlangen is naar de graal en naar mijn geliefde vrouw, die ik zo lang geleden verlaten heb!”

De kluzenaar antwoordde:

„Terecht beklagt ge u van uw vrouw gescheiden te zijn. Het is smartelijk om gescheiden te leven van hetgeen men liefheeft. Maar om uw verlangen naar de graal moet ik u beklagen! Niemand kan de graal bereiken, dan die daartoe door de hemel wordt geroepen. Eerst zult ge moeten leren u zelf te verloochenen om de mensheid te mogen dienen. Dat mag ik u van de graal zelf verkondigen, want zo heb ik het in de burcht ervaren!”

„Zijt gij dan daar geweest?” riep Parzival verrast uit.

„Ja, Heer,” antwoordde Trevrizent rustig, zonder de bijzondere aandoening van zijn gast te begrijpen. Maar Parzival verborg hem nog, dat hij ook eens bij de graal was geweest, want te zeer schaamde hij zich nog over zijn tekortkoming, om die al te kunnen uitspreken.

Nu begon de gastheer op zijn vraag naar de graal te vertellen, wat hij nodig vond hem van het mysterie te onthullen.

„Op den berg Mons Salvaetsch woont bij de graal een strijdbare ridderschaar. Zij rijden op avonturen uit, die hun door het lot worden opgelegd. Hoort nu, waarvan deze ridders leven: De graal schenkt hun spijs en drank, zoveel zij behoeven.”

Met gebogen hoofd luisterde Parzival naar deze woorden en diep in zich zelf gekeerd zag hij het verheven schouwspel weer voor zich, dat hem eens zo verbaasd had en voor welks stralend licht hij zijn ogen had moeten sluiten.

„Men hoort de graal,” zo ging Trevrizent voort, „ook wel een edele steen, lapis exilii noemen: de steen van de vernietiging of van de omvorming. Door zijn eigenlijke natuur verbrandt de vogel Phoenix, die in het hoogland van Arabië woont, zijn gestalte tot as en stijgt schoner dan tevoren, verjongd weer uit de gloed.

De bewoners van de graalburcht hebben, deze dood echter tijdens hun leven al leren kennen, want hun uiterlijke gelaatskleur is er niet bij veranderd. Zij hebben de gestalte van hun skelet als werkelijkheid leren beleven, maar in de steen mochten zij de kracht tot leven vinden, die de dood overwint en tot opstanding voert in het Godslicht. Wie de steen aanschouwt, kan in waarheid niet meer sterven. Deze steen wordt graal genoemd.”

„Heer,” vroeg nu de eerbiedig luisterende leerling, „men heeft mij eens gezegd, dat de krankheid van Lazarus niet ten dode voerde, maar tot opstanding van het levende Godswezen in hem. Beleeft men dat in de graalburcht?”

„Ja, mijn vriend,” viel de gastheer, verheugd over deze vraag, toestemmend in, „men ervaart daar deze bloedvernieuwende graalmacht tot in het merg der beenderen. Ieder jaar op Goede Vrijdag wordt de vergeestelijkende macht van de graal hernieuwd. Uit de hemel daalt een witte duif neer en legt op de steen een in het geesteslicht stralende schijf brood als het lichaam van Christus neer.

Daardoor ontvangt ieder jaar weer de gehele aarde in de Paastijd uit het heelal de nodige goddelijke kracht, om alles, wat zij aan spijs of drank voortbrengt, met levengevende kracht voor mens of dier te doordringen.”

„Wie wordt tot de graal geroepen?” vroeg Parzival verder.

„Op de graalsteen verschijnt met vlamme letters de naam van hem, die tot de graaldienst wordt geroepen. Ook hun geslacht, waaruit de jongelingen, die voor de heilige dienst bestemd worden, zijn voortgesproten, staat er bij te lezen. Zij kunnen uit alle landen en volkeren geroepen worden, want het graalsgeslacht is over geheel Europa verspreid. Een wijze meester, Kiôt genaamd, die het in alle

kronieken zocht, heeft het eindelijk in Anshouwe gevonden.”

Een bijzondere uitwerking had het noemen van dit woord op Parzival die zijn eigen geslachtsnaam daarin hoorde klinken.

„Zij waren bereid,” zo ging Trevrizent voort, “hun familiegemeenschap in dienst van de graalgemeenschap te stellen. Zulke mensen bezaten voldoende ootmoed om hun volksbelangen voor de gehele mensheid te offeren. Zo mochten zij dienaren worden van de Christus geest, die een nieuwe gemeenschap uit de geest opbouwt uit alle rassen en volken. Daarom sprak hij, op zijn leerlingen wijzend: „Deze zijn mijn moeder en mijn broeders.”

„Nu wil ik u nog iets van de wijze meester Kiôt vertellen. Deze las in Toledo een oud geschrift van een Arabisch sterrenkundige, wiens moeder met het geslacht van Koning Salomo verwant was. Daarin stond geschreven, dat Flegetanis eens in de sterren las, hoe door de goddelijke wereldleiding de wording van hem is voorbereid, die als Jezus van Nazareth op de aarde als een heilige schaal Christus in zich zou dragen. Daar Flegetanis een Arabische geleerde was, was het hem niet mogelijk meer te lezen, dan dat deze uit goddelijke sterrenmachten gevormde graalkelk op aarde neer zou dalen. Kiôt zocht echter het roemrijke geslacht, dat de graal wilde dienen,” besloot de wijze zuchtend zijn laatste zin, terwijl hij treurig het hoofd liet zinken.

Parzival werd stil door deze uiting van zijn droefenis en waagde het eerst niet, om hem iets te vragen. Na een poosje begon hij schuchter en dan steeds geestdriftiger te spreken:

„Ach, mocht ik ook in dienst van de graal strijden! Het ontbreekt mij niet aan moed en kracht. Nog nooit heeft

iemand mij kunnen overwinnen. Zou ik tot de graal geroepen worden, ik zou hem al mijn krachten wijden!”

Toen antwoordde de kluizenaar:

„Het komt daarbij niet alleen op dapperheid aan. Men moet ook in zich zelf de hoogmoed bestrijden. Die schuilt dieper in de mens, dan men zo oppervlakkig meent. Daarvan kan ik u een treurig voorbeeld vertellen.

De graalkoning Amfortas, wiens leven zich alleen aan de graaldienst mocht wijden, volgde toch zijn egoïstisch, hartstochtelijk begeren. Hij diende op ridderlijke wijze een geliefde, die echter niet door de graal voor hem als gemalin was bestemd (haar naam wil ik u niet noemen). In een tweekamp ontving hij door een heiden de ongeneeslijke wonde, waaraan hij nog steeds lijdt. Zo kwam zijn hoogmoed ten val. Daarom weert de broederschap van de graal de toegang tot het heiligdom aan ieder, die zich ongeroepen in zijn nabijheid waagt.

Eens drong een ongeroepene door tot de graal, een dwaas; die bracht daar echter niets te weeg, want hij vroeg met geen enkel woord zijn gastheer, wat deze kwelde. De last der zonde zal hem nog gevoelig tot bewustzijn komen!

Nog een ander, Koning Lehelin, drong tot het meer van Brumbane door en doodde daar in een tweegevecht de graalridder Libbeals. Hij gebruikte diens paard sedert dat ogenblik als rijdier. Heer, zijt gij soms Lehelin? Uw paard draagt ook het graalwapen. Zeg mij uw geslacht en waar ge vandaan komt!”

Bij de laatste woorden van de milde, oude man had een diep schaamtegevoel zich van Parzival meester gemaakt — hij had immers ook een graalridder van zijn paard beroofd — en hij begon bedeesd:

„Heer, mijn vader heette Gahmuret, uit het geslacht van Anshouwe. Ik ben dus Lehelin niet, ofschoon ik helaas ook een dode eens van zijn uitrusting heb beroofd. Het was Ither van Gaheviez, wien ik alles ontnam!”

„Wee, welke smartelijke daden moet de wereld steeds weer gevoelen!” riep de gastheer droevig uit. „Mijn goede neef, gij hebt onwetend uw eigen familielid gedood. De rechtvaardige wereldorde eist voor die misdaad uw leven. Wat wilt ge haar voor de vermoorde Ither teruggeven? Zie, nog een andere wandaad, die gij daarvoor hebt bedreven, moet ik u thans onthullen. Gij zijt bovendien de oorzaak van de dood van mijn geliefde zuster, uw moeder, vrouwe Herzeleide.”

„Wat zegt ge, Heer?” riep Parzival ontzet uit, „dat kan niet waar zijn. Vertel me, wat ge bedoelt!”

„Ik zeg u slechts de waarheid, mijn vriend. Gij moet nu eerlijk durven zien, wat ge misdaan hebt, ook al waart gij er u niet van bewust. Ja, de grote liefde van uw moeder voor u heeft haar de dood gebracht, toen ge haar in uw onbezonnenheid hebt verlaten. Gij zijt de draak geweest, die haar ontvlood. Dit droomde ze, voor ge geboren werd.

Ik had nog twee zusters. De ene was Schoisiane, die bij de geboorte van haar dochtertje Sigune stierf. De andere is Repanse de Schoie, die de graal behoedt, sinds mijn broeder Amfortas daartoe ongeschikt is geworden. Ik vertelde u reeds, dat hij een jonkvrouw diende, die hij uit persoonlijke begeerte had uitgekozen en in wier dienst hij vele ridders overwon.

Eens was hij op avonturen uitgereden, toen hem plotseling een heiden tegemoet kwam rijden. Deze bracht de graalkoning onverhoeds met een vergiftigde speer een wonde toe, waardoor hij zijn evenwicht verloor en sindsdien

noch zitten, noch liggen, noch staan kan. Wat de artsen ook geprobeerd hebben, de wonde blijft ongeneeslijk; alle tot dusver bekende artsenijen zijn tegen de altijd bloedende wonde niet opgewassen. Met de maanswisseling en met het opstijgen van Saturnus neemt de koude sterk toe, die de kwaal in het lichaam teweeg brengt en dan zijn de pijnen ondragelijker dan gewoonlijk.

Ik deed toen de gelofte, dat ik van het ridderschap afstand wilde doen, om de rest van mijn leven in afzondering en gebed door te brengen. Ook alles, wat in spijs of drank het bloed onzuiver kan maken, zwoer ik af te zullen gebruiken. Zo trachtte ik — zoveel ik kon — de zware schuld van mijn broeder te helpen verlichten en vereffenen.

Wij baden onafgebroken om inzicht en om goddelijke hulp voor de lijder. Daar verscheen in het graalslicht de duidelijk leesbare konde, dat alleen een ridder, die uit zichzelf de vraag naar het lijden van de kranke koning zou stellen, hem kon verlossen. Mocht hem iemand de vraag ingeven, dan zou ze onwerkzaam zijn. Alleen het door smart verworven inzicht vermag te genezen. Zo lazen wij, dat aan de pijnen een einde kon komen.

Helaas, de ongelukkige kwam in de burcht. Beter was hij er nooit verschenen. Hij heeft zich met schande overladen, door dit lijden te aanschouwen en er niet naar te vragen. Doordat hij de vraag achterwege liet, heeft hij geluk en heil verstoten!”

Zo klaagden zij elkaar hun wederzijdse nood.

Nu was het ogenblik voor de eenvoudige maaltijd gekomen. Trevrizent begaf zich met zijn gast naar het moestuintje, waar zij enige wortels uittrokken, die in de beek werden gewassen. Parzival sleepte ook een bundel

bladeren mee, die hij na het karige maal zijn paard ging voeren.

Toen sprak Trevrizent medelijdend tot het edele dier:

„Het spijt me, dat we je niets beters kunnen geven, arm schepsel, dat toch het wapen van Koning Amfortas draagt!”

Parzival's hart werd door het horen van deze meewarige woorden zo ontroerd, dat hij zich niet meer kon inhouden en sprak:

„Mijn goede heer en oom, ik schaam mij haast te erg om u mijn ongeluk te durven bekennen. Wilt ge mij vergeven en mij vooral uw raad niet onthouden, dan moet ik u zeggen, dat de rampzalige, die het lijden in Mons Salvaetsch mocht aanschouwen en niet naar de oorzaak vroeg, niemand anders was dan ik!”

Ontzet riep de oude man uit:

„Neef, wat moet ik van u horen! Uw zintuigen hebben u slecht gediend, dat gij in dit beslissende uur zo weinig meegevoel hebt gekend met de lijdende Amfortas.”

Om de verslagen jonge man wat moed te geven, ging hij milder op vaderlijke toon voort:

„Maar houd moed! Wanneer je niet meer zult wanhopen en ook bedenkt, dat God je mij toch tot raadgever heeft gezonden, dan zal je vertrouwen groeien en je zult ten slotte nog een heilig levensdoel verwerkelijken.

Zeg me, heb je ook de wondende speer gezien? Juist in de tijd van je bezoek had Saturnus zijn kringloop weer voleindigd en zijn naderen bracht de lijder heviger pijn. Hij bracht ook de late voorjaarsnieuw en de ijzige koude in het gewonde lichaamsdeel mee, die zelfs door aanraking met de speerpunt niet daaruit verdreven kan worden. Het heilbrengende uur was nog niet gekomen. Ach, mocht het toch spoedig naderen!”

Na een stille pauze, die elk van de beide mannen in eigen herinneringen levend doorbracht, begon Trevrizent opnieuw te vertellen:

„De graal zendt de mannen, die tot koning over een land begeerd worden, uit in het geheim: men mag de naam van hun geslacht niet ervaren, de jonkvrouwen worden echter openlijk uitgehuwelijkt. Als jongeling voerde mijn zucht naar avonturen mij ook door vele landen. Zo kwam ik te Sevilla, waar ik je vader heb ontmoet, die op weg was naar het Oosten, naar de Kalief van Bagdad. Dan voerde mijn reis mij door Italië naar het land van je voorvaderen: naar Stiermarken. Daar reed ik langs den Rohitscher berg naar de stad Gandin, waar de Grajenabeek zich in de Drau stort. Over die landstreken was je grootvader Gandin de heersende vorst en daar huwelijkte hij zijn dochter Lammire uit aan Ither van Gaheviez, die mij op mijn tochten als schildknaap diende. Daarom heeft zijn dood mij zoveel verdriet bezorgd evenals het heengaan van je moeder. Draag het bewustzijn van deze beide daden steeds met je mee en tracht ze, in ootmoed dienend, te boeten.”

Plotseling tot het tegenwoordige terugkerend, vroeg hij:

„Maar zeg me nu eens, hoe kom je aan het graalpaard?”

„Heer,” antwoordde Parzival, „toen ik Sigune in haar kluis verliet, kwam ik een graalridder tegen, die mij de weg naar de verborgen burcht wilde weren. Ik overwon hem, waarbij mijn rijdier in de afgrond te pletter viel, de ridder echter bleef in leven. Toen heb ik zijn paard in bezit genomen.”

Hoofdschuddend antwoordde de grijsaard:

„Dat wil mij de juiste manier niet toeschijnen, om de liefde der graalbewoners te winnen!”

Nu vroeg Parzival op zijn beurt:

„Wie was de jonkvrouw, die de graal droeg? Men schonk mij haar mantel.”

„Gaf men je die?” sprak Trevrizent verwonderd, „dan heeft Repanse de Schoie zeker in jou de toekomstige heerser over het graalgebied gezien. De graalkoning schonk je immers ook zijn zwaard... Toen je de kracht van het woord niet gebruikte, kwam je onrijpheid aan het licht. Zie, aller hoop was op jou gevestigd.

Maar laat ons de begane zonde nu rusten. Het is tijd, om te gaan slapen.”

Op zijn bed van varens sliep Parzival na dit lange biechtgesprek rustiger in, dan hij het in tijden gedaan had.

Veertien dagen bleef hij nog de gast van de kluizenaar en nam deel aan diens stille, vrome oefeningen, die hem de weg wezen naar een hoopvollere toekomst.

Met grote dankbaarheid nam hij afscheid van de man, die op het beslissende ogenblik zulk een wending aan zijn lot had mogen geven. Hij had hem geholpen de drukkende last van het verleden te verlichten en hem gesterkt voor een moedig voorwaarts.

Zegenend liet de wijze zijn leerling zijn eenzame weg verder betreden.

TROUWE DIENST

Een jaar na de afgesproken dag hadden Heer Gawan en Koning Vergulacht elkaar ontmoet te Barbigoel, om daar het tweegevecht te houden, dat over Gawan's schuld of onschuld zou beslissen. Maar intussen bevestigden

ooggetuigen, dat de aanslag op Kingrisin niet door Gawan, maar door de paltsgraaf Echkunacht was bedreven. Daarmee was echter de reden voor het godsoordeel vervallen en elk trok langs een andere weg verder om de graal te zoeken.

Gawan betrad nu het merkwaardige gebied, dat hem naar Châtel Merveil zou leiden, waar de ziel tussen de plotselinge afwisseling van blijde en droevige gebeurtenissen moet leren te leven. Dat eist het land van Klingsor.

Terwijl de ridder over een groene vlakte reed, zag hij een gezadeld damespaard aan een lindeboom vastgebonden staan, dat bovendien met een schild beladen was. Het verwonderde hem zulk een strijdbare vrouw te ontmoeten en hij nam zich dadelijk voor haar slechts te voet te zullen bestrijden, wanneer zij mocht verschijnen. Toen hij naderbij gekomen was, zag hij achter de brede lindestam de jonge vrouw in het gras zitten. Zij beklaagde met droevige stem een zwaar gewonde ridder, wiens hoofd in haar schoot rustte. Gawan steeg van zijn paard om de wonden van de verslagene nader te bekijken, die blijkbaar met een speer was doorstoken.

Toen hij nu bemerkte, dat de man nog leefde, sprak hij tot de vrouw:

„Ik wil graag proberen, de ridder het leven te hergeven.

Zijn wond schijnt mij niet zo ernstig toe, het bloed kan alleen niet voldoende doorstromen en dat brengt hem in gevaar.”

Hij maakte uit lindschors een buisje, stak dat in de wonde en vroeg de edelvrouw het bloed daaruit weg te zuigen. Onmiddellijk voelde de zieke verlichting en hij sloeg de ogen op.

„Zie,” sprak Gawan, „de wond was niet het ergste, zijn hart werd slechts te veel door het bloed bedrukt.”

De gewonde bedankte zijn arts voor diens hulp en sprak:

„Hebt gij soms de burcht Logrois opgezocht, om daar te strijden? Ik raad u aan, die plaats te vermijden, wanneer gij tenminste verstandig wilt zijn. Ik heb door Lischois Gwellius ervaren, dat het geen aantrekkelijk gebied is, dat ge zoekt. Hij stak me met zijn lans van het paard door schild en lichaam heen. Deze edele vrouw heeft me op haar rijdier hier gebracht.”

In Gawan's ziel steeg een vage, onaangename herinnering op bij het horen van het stemgeluid van de man. Kende hij hem niet? Maar hij was nog te verrast om lang te kunnen nadenken en sprak verwonderd:

„Is Logrois zo dicht hierbij? Dan wil ik die ridder zeker gaan opzoeken en hem vragen, waarom hij zich op u wreekte?”

„Doe het niet!” waarschuwde de gewonde nog eens weer. „Gij kunt tegen zijn macht toch niet op!”

Gawan was echter niet gewend om voor dreigende gevaren angst te voelen. Hij ging rustig voort zijn patiënt te verbinden met een hoofddoek van de edelvrouw, waarbij hij een genezende spreuk zei, innerlijk zeer verheugd zijn doel te naderen. Toen nam hij afscheid en reed snel heen.

Spoedig kwam de burcht in zicht. Het kasteel Logrois lag op een heuvel, die er in de verte als een geweldige schroef uitzag; beneden zeer breed, waarom heen een steeds smaller wordende weg zich naar boven slingerde. Zag men uit de verte niet zeer bewust toe, dan leek het geheel in een voortdurend draaiende beweging te zijn. Een fraaie tuin, met kostelijke vruchtbomen beplant, wond zich om de voet van de heuvel. Rijkbeladen oranje- en granaatappelbomen, olijven en druiven boden een aanlokkelijk gezicht in deze warme streek. Heer Gawan voelde zich sterk door de

zuidelijke pracht aangetrokken en reed er op toe, tot hij plotseling met een ruk zijn paard inhield. Bij een bron, die uit een rotsgroep ontsprong, was de schone burchtvrouw, Orgeluse van Logrois gezeten.

Gawan was door de fiere, liefvallige verschijning zo bekoord, dat hij haar onmiddellijk lief kreeg. Hij steeg van zijn paard, maakte een hoofse buiging voor de dame en sprak:

„Edele vrouw, gij kunt mij geen grotere vreugde bereiden dan door mij toe te staan hier af te stijgen en in uw nabijheid te blijven. Eerder zal ik sterven, dan dat een vrouw mij meer bekoren kan dan gij!”

„Ik dank u zeer, nu weet ik het!” antwoordde de hertogin koel. „Prijs mij echter niet te zeer, want het zou u schade genoeg kunnen bezorgen,” ging zij spottend voort. „Ik weet nog niet eens, wie ge zijt en gij wilt, dat ik u beminnen zal? Wat hebt gij verricht, dat ge daarop al aanspraak wilt maken? Wanneer ge iemand mocht zoeken, in wier ridderdienst gij wilt treden, hoop dan bij mij niet op beloning, maar zoek liever een andere dame.”

Gawan liet zich echter niet zo gauw weggagen en verklaarde zich als haar gevangene geheel tot dienst bereid.

Orgeluse antwoordde:

„Wilt ge u om mijnentwil in strijd begeven, dan zult ge toch slechts schande en verlies oogsten. Wilt gij de winst delen, die uw liefde zal behalen, dan zult ge schadelijk uitkomen. Maar als ge het toch niet anders wenst, dan heb ik wel dadelijk een werkje voor u. Het pad daarginds voert naar een boomgaard, waar mijn paard staat vastgebonden. Laat u niet door dansend en spelend volk ophouden, maar maak het los en breng het mij hier.”

De ridder begaf zich in de tuin, waar vele jonge edellieden zich met zang en dans vrolijk vermaakten. Men ontving de statige held met eerbied en beklagde zijn lot, daar men begreep, dat hij in Orgeluse's netten was verstrikt geraakt en zich nu tot haar rijknecht vernederde. Gawan liet zich door niets storen en maakte het paard los van de olijfboom. Ofschoon een oude man, leunende op een kruk, hem nog eens ernstig waarschuwde dit na te laten, om geen prooi van de luimen van zijn gebiedster te worden, verliet Gawan vastbesloten de tuin en bracht Orgeluse haar rijdier. Haar liefelijke mond liet echter de weinig innemende woorden horen:

„Welkom, domme gans! Ik heb onder allen, die mij wilden dienen nog nooit zo'n onnozele man aangetroffen.”

De ridder antwoordde rustig:

„Ik weet, dat gij dit schelden eens zult staken. Ik wil u zo lang dienen, tot ge het mij waardig belonen zult. Vergun me u op het paard te helpen.”

Zij keerde hem echter snel de rug toe en besteed zelf haar paard, terwijl zij Gawan voor zich uit liet rijden. Toen zij op een stuk heide waren gekomen, zag hij een heilzame plant groeien, die hij voor de gewonde ridder wilde meenemen. Hij plukte ze vlug af en besteed wederom zijn ros.

Zijn begeleidster liet niet na over deze handeling haar spot uit te gieten en sprak honend:

„Is mijn ridder ook een kwakzalver, dan zal het hem niet moeilijk vallen aan de kost te komen, als hij zelfjes verkoopt!”

Gawan vertelde haar van de gewonde ridder, die hij 's morgens had getroffen en voor wie hij het geneeskrachtige kruid had bestemd, als hij hem weer mocht ontmoeten.

Daar kwam een bode hen achterop rijden, die Gawan monsterlijk genoeg toescheen. Malcreatuur heette de fiere knaap, die het waardige evenbeeld van zijn zuster Kundry was. Uit zijn mond staken slagstanden als van een everzwijn en zijn haar was zo borstelig als de stekels van een egel.

Wanneer men naar de afkomst van deze aanvallige schepsels vraagt, dan verhaalt de sage ons, hoe de oorspronkelijke mens, Adam nog zo verbonden leefde met het wezen van stenen, dieren, planten en sterren, dat hij aan een ieder zijn juiste naam kon geven. Hij doorschouwde ook het karakter van alle wortels, zodat hij wist welke geschikt zijn om te gebruiken en welke niet, ondanks hun lokkende, zoete smaak. Maar zie, Adam's dochters konden de begeerte niet weerstaan toch van zulke ondeugdelijke planten te snoepen. Zo werd door hun te grote begeerte tot de aarde, ondanks Adam's schaamte over zijn val, het mensenbeeld steeds meer misvormd. Men vindt zulke dierlijk uitziende mensen in de rijken, waarover Koningin Secundille gebiedt. Zij zond Kundry en Malcreatuur als geschenk aan Amfortas, toen tot haar de konde van de heilige graal was doorgedrongen en zij diens beheersers wilde eren. Deze schonk de knaap wederom aan zijn geliefde: hertogin Orgeluse.

De wonderlijke knaap, die een schamel, strompelend paardje bereed, begon Gawan uit te schelden over het ontvoeren van zijn meesteres.

Daar de ridder in woede ontstak over de beledigende woorden, die zijn zuivere bedoeling op brutale manier verdraaiden, kon hij zich niet bedwingen om het gedrocht bij zijn borstelige kuif te grijpen. Hij slingerde hem van zijn klepper, niet zonder zijn handen danig aan het snijdende haar te wonden. Zo nam de egel wraak!

Zij reden verder, Orgeluse niet zonder leedvermaak over het gebeurde, totdat zij de plek naderden, waar de gewonde ridder nog steeds lag te rusten, terwijl het ongelukkige paardje van Malcreatuur hen achterna strompelde.

De ridder bond met zorg de geneeskrachtige wortel, die hij had gevonden, op de wonde, terwijl zijn patiënt hem ondertussen ernstig waarschuwde voor de streken van de dame, die hij wilde dienen. Gawan beloofde hem op zijn beurt hulp te verlenen, om hem naar een hospitaal te brengen.

Toen vroeg de gewonde hem:

„Wees zo goed mijn vriendin op haar paard te helpen, dan ga ik er wel achterop zitten en kan zij er me heen brengen!”

De hulpvaardige man deed onmiddellijk, wat hem gevraagd werd, maar terwijl hij de jonkvrouw op het dier tilde, sprong de ridder op Gawan's paard en het waardige paar ging er snel van door.

Bij deze onverwachte wending van de zaak stond Gawan zijn ros beteuterd na te kijken. Vrouwe Orgeluse, wier taak het scheen te zijn, hem zijn beproevingen duidelijk te laten voelen, sprak lachend:

„Toen ik u voor het eerst heb gezien, zijt ge me als een ridder voorgekomen. Daarna zijt ge een heelmeester geworden en thans zelfs een voetknecht! Begeert ge nog steeds mijn liefde?”

Gawan betuigde haar ondanks alle spotternij zijn trouw als ridder, voetknecht of schildknaap!

Daar kwam de gewonde nog eens terug en sprak:

„Heer Gawan, kent gij mij nog? Wat ge mij eens hebt aangedaan, zij u thans vergolden. Vier weken lang hebt ge mij bij uw oom Arthur met de honden uit de voederbak laten eten!”

„Zijt gij het, Urian?” riep Gawan verbaasd uit. „Ik heb uw lot toen slechts ten goede gekeerd. Anders had ge wegens landvredebreuk aan de galg moeten bengelen. Daarvoor heb ik u ter nauwer nood kunnen bewaren.”

„Wie gij daar hebt geholpen, die is hier uw vijand; zo volg ik de raad der sluwen!” sprak Urian en maakte zich met Gawan's paard triomfantelijk uit de voeten.

„De snoodaard heeft een jonkvrouwelijke bode, die een opdracht aan Koning Arthur's hof had te vervullen, geweld aangedaan,” zo legde Gawan het gebeurde Orgeluse uit. „Alleen door mijn voorspraak — want ik had hem op heterdaad betrapt — werd de vernederendste doodstraf veranderd in een boetedoening: een maand lang moest Heer Urian bij de dieren te gast zijn!”

Nu bleef er voor Gawan geen andere keus, dan Malcreatuur's klepper als zijn paard te beschouwen en daar het beestje hem te zwak leek om op zijn rug te springen, laadde hij zijn schild en speer er op en trok het beschaamd achter zich aan.

Natuurlijk lokte dit weer Orgeluse's spot uit:

„Hebt ge nu koopwaar aan te bieden? Wie heeft mij als begeleider een kwakzalver en koopman gegeven? Pas maar op de tolbeambten, dat men u niet te veel afneemt!” Maar de liefde voor Orgeluse had de sterke ridder zo geheel in haar macht, dat hij dit alles rustig kon verdragen en zijn meesteres gelaten te voet als een dienstknecht volgde.

Toen zij nu in een bos kwamen, leidde Gawan zijn paardje naar een zware, omgevallen boomstam, hield het daarnaast stil en klom zeer voorzichtig op zijn rug om te proberen of het de zwaar geharnaste man misschien toch kon dragen. Met moeite sukkelde het dier voort.

Nadat zij het bos waren doorgereden, rees een trotse burcht met vele gebouwen en torens voor hen op. Uit de talrijke vensters zagen wel vierhonderd schone vrouwen, onder wie vier koninginnen in het bijzonder uitblonken, naar hen uit. Voordat men echter het kasteel kon bereiken, moest men een brede rivier oversteken, waartoe een veerboot gereed lag.

Zij reden eerst langs een weide aan deze kant van de stroom, die beroemd was als toernooiveld en inderdaad, daar kwam reeds een geducht uitziende strijder op Gawan toerijden. Hertogin Orgeluse begon op overmoedige toon hem opnieuw te plagen:

„Het zal u niet bespaard blijven, wat ik u beloofd heb: schande zult ge hier genoeg behalen. Weert u, wanneer uw leven u lief is.”

Intussen was de veerman met zijn boot aangekomen, die zij van te voren al gewenkt had en terwijl zij in het vaartuig stapte, riep ze Gawan nog toe:

„Kunt gij de ridder overwinnen, dan ziet ge me weer, maar ik vrees, dat het lang genoeg duren zal!”

Daar kwam Lischois Gwellius aan, want het was niemand anders dan degene, waarvoor Urian Heer Gawan zo had gewaarschuwd. Gawan overlegde snel bij zichzelf, of hij hem te voet of te paard gezeten zou opwachten. Het dunkte hem beter er op te blijven zitten, omdat bij de aanval het forsere paard zeker moest struikelen en zij dan in gelijke positie het gevecht te voet konden voortzetten.

Zo gebeurde het dan ook en door de speerstoot van de vreemde ridder rolden beiden over de wei. Nu begon het tweegevecht met de zwaarden. Twee geweldige wapensmeden zouden door hun felle slagen eerder uitgeput geraakt zijn, dan deze onvermoeibare strijders. Eindelijk

gelukte het Gawan zijn tegenstander er onder te krijgen, die nu het wonderbaarlijke feit moest beleven, door een ander overwonnen te zijn. Dat was hem nog nooit tevoren gebeurd. Hij was daarom ook niet bereid tegenover zijn overwinnaar enige verplichting op zich te nemen, uit vrees zijn roem te schaden en wilde liever sterven. Gawan wilde echter zulk een dappere ridder niet doden en er bleef hem niets anders over dan de overwonnene zonder enige belofte vrij uit te laten gaan.

Terwijl zij op de weide uitrustten, bedacht Gawan, dat hij in elk geval toch wel het paard van zijn tegenstander in beslag kon nemen om het voor zijn gebrekkig rijdier te ruilen en sprong dus op de rug van het paard van Lischois Gwellius. Maar nauwelijks zat hij er op, of hij ontdekte tot zijn blijde verrassing, dat het zijn eigen ros Gringuljette was, dat Urian hem straks ontroofd had. Zijn bedruktheid was plotseling geweken, toen hij het graalteken: de witte duif op het wapenkleed van het dier mocht zien, dat hij eens van Orilus ten geschenke had gekregen.

Intussen sprong de overwonnen ridder weer overeind, greep zijn zwaard, dat Gawan hem had laten behouden en viel opnieuw uit tot het gevecht. De dames in het kasteel zagen voor de tweede keer een geweldige worsteling zich op de weide afspelen, waarin Arthur's neef, ondanks de krachtige tegenweer van de aanvaller, wederom zegevierde.

De overwonnene, die in Orgeluse's dienst streed, kon het niet verdragen zijn meester te hebben gevonden en wilde liever sterven, dan ook maar iets van zijn roem prijsgeven. Gawan overlegde een ogenblik: zou ik deze held doden, dan zou ik de hertogin bedroeven. Dat wilde hij in geen geval en hij bedacht ook, dat deze tegenstander hem toch geen schade kon berokkenen. Had Orgeluse hun strijd kunnen gadeslaan,

dan zou ze zeker Gawan hebben verkoren. Zo schonk hij Lischois ter wille van Orgeluse nogmaals het leven.

Daar naderde de veerman en sprak bescheiden tot Gawan:

„Heer, mag ik u er aan herinneren, dat het van oudsher mijn recht is, dat wie op deze weide het onderspit delft, mij als tol zijn paard afstaat. Ik zie, dat het gewonnen dier hier bij u staat.”

Gawan riep hierop geërgerd uit:

„Wat! Ik ben een ridder en toch geen koopman! Wat gaat mij de tol aan, die ge meent te moeten eisen!”

„Heer,” antwoordde de man rustig, „alle vrouwen in het kasteel aan de overkant zijn mijn getuigen, dat gij dit paard voor mij met recht hebt veroverd. Uw sterke hand heeft hem bedwongen, wiens roem en prijs in waarheid de gehele wereld verkondigt.”

Gawan spitste zijn oren: sprak de veerman over Parzival? Hij had tegen zijn woorden niets in te brengen. Hij bevond zich echter in een merkwaardige positie. Ofschoon hij overwonnen had, moest hij toch zijn eigen paard afstaan! Zijn winst werd hier tot verlies.

Maar Orgeluse had hem al voorspeld, dat hij in deze streken daarvan de waarheid zou leren inzien.

Gawan dacht na, hoe de merkwaardige toestand wel ontstaan was, dat hij door zijn overwinning nu zijn dierbare Gringuljette moest verliezen, waarin hij zich toch zo maar niet wilde schikken.

Hij sprak:

„Je hebt gelijk als je zegt, dat de ridder mij van gindse knol heeft gestoken. Neem hem, als je dat bevalt. Maar wis en zeker behoud ik het edele dier, dat mij zelf behoorde en ga niet meer te voet. Ik stel je iets anders voor. Neem in

plaats van het paard de overwonnen man als tol, wiens roem je in zulke hoge tonen hebt bezongen!”

Dat was de veerman naar de zin. Lachend zei hij:

„Zulk een rijk geschenk heb ik nog nooit ontvangen, dat weegt tegen geen vijfhonderd paarden op. Maakt u mij echter zo rijk, voeg er dan nog een kleinigheid bij. Zorg er dan ook voor, dat de gevangene in mijn veerboot komt!”

„Dat zij gedaan! Ik breng die man in uw huis.”

„Mijn beste Heer! sprak de veerman verder, „mag ik u dan een verblijf in mijn nederige woning aan de overkant aanbieden? Ge zult wel zeer vermoeid zijn en deze nacht eens heerlijk willen uitslapen. Nog nooit heeft een veerman zulk een edele gast geherbergd!”

„Wat ge mij daar vraagt, had ik je al willen verzoeken,” antwoordde Gawan vriendelijk. „Deze dag heeft mij zorgen genoeg gebracht, om eindelijk naar rust te verlangen. Wat ik vond, heb ik al weer verloren! Ach, hoe zal ik haar liefde terugwinnen, naar wie ik zo verlang?”

De veerman antwoordde:

„Heer, in het land waar Klingsor heerser is, geldt de regel: „heden droevig, morgen blij. Maar de zon begint al te dalen en wij moeten dus naar de overkant.”

Gawan bracht Lischois Gwellius in de boot, die geduldig volgde en met de anderen zich naar het huis van de veerman Plipalinot begaf aan de voet van het kasteel gelegen.

Het gezin van de wachter bereidde de hoge gasten een maaltijd, zo goed hun karige voorraad dat toeliet en Gawan sliep weldra in de dichtst mogelijke nabijheid van Châtel Merveil, het wonderkasteel, rustig in.

HET WONDERKASTEEL

Het was nog vroeg in de morgen, toen Gawan heerlijk verkwikt door de opbouwende kracht van de slaap, ontwaakte. Hij keek dromerig naar buiten en liep de boomgaard in, die achter het huis lag. Daar rees vlak bij hem in de nevelige morgenlucht de burcht op en tot zijn verbazing keken de vrouwen nog steeds uit de vensters. Hij dacht, misschien zijn ze nog niet ter ruste gegaan en hij ging daarom opnieuw naar bed, om wat te slapen.

Toen zijn gastheer hem kwam wekken, was zijn eerste vraag:

„Vertel me toch eens, wat zijn dat voor vrouwen, die men steeds zo verlangend uit de vensters van het slot ziet kijken? Ik ben al door heel wat landen getrokken, maar zoveel heerlijke gestalten heb ik nog nooit bijeen gezien.”

De veerman riep met een wanhopig gebaar:

„Vraag mij daar niet naar! Gij zult daardoor in afgrijselijke nood komen! Laat uw vragen rusten, edele Heer!”

Gawan sprak:

„Uw droefenis doet mij leed, maar zeg mij dan toch, waarom mijn vraag u zo wanhopig moet stemmen?”

„Door uw dapperheid, goede Heer! Hebt ge eenmaal het antwoord op uw vraag gehoord, dan hebt ge geen rust meer en ge zult niet ophouden, voor gij u zelf en daarmee ons allen in het ongeluk hebt gestort!”

Gawan antwoordde vastbesloten:

„Ik ken geen vrees voor welke onbekende avonturen ook. Gij moet het mij zeggen en kan ik het niet van u vernemen,

dan zal ik hier wel een ander vinden, die mij het geheim wil openbaren.”

Zijn gastheer antwoordde nu bewogen:

„Heer, het spijt mij innig, dat gij uw lust tot vragen niet kunt bedwingen; die zal u in grote ellende brengen. Ik wil u echter een nieuw schild lenen, om u te beschermen in de strijd, die u wacht. Weet dan, dat in dit slot het wonderbed staat en dat nog geen mens de kracht bezat om in het kasteel de beproeving te doorstaan, die u dit bed bereiden zal. Wat gij tot dusverre met uw zwaard hebt kunnen uitvechten, is kinderspel tegenover de moed, die hier gevergd wordt. Hier nadert gij een doel, waarvan het u berouwen zal, het ooit gezocht te hebben!”

Gawan antwoordde:

„Ik zou het mijzelf nooit kunnen vergeven, als ik uit gemakzucht hier maar voorbijgereden was en niets zou gedaan hebben om het lot van deze vrouwen, waarover ik vroeger reeds hoorde spreken, te verzachten. Ik vermoedde echter niet, dat Châtel Merveil al zo nabij was. Ik ben volstrekt niet bevreesd, om een poging te wagen!”

De veerman hield niet op met jammeren, toen hij het besluit van zijn gast vernam en liet niets onbeproefd om hem op andere gedachten te brengen, maar Gawan was niet te overreden en vroeg hem precies te zeggen, wat zich daar nu eigenlijk afspeelde.

De gastheer vertelde hem daarop, dat wie de strijd in het kasteel doorstaat, daarvan de heer wordt en tegelijk de door betovering daarin opgesloten vrouwen verlost.

„Maar,” voegde hij er aan toe, „wie zal het u kwalijk nemen, als gij het kasteel niet zou betreden? Lichoïsis Gwellius, die tot dusver nog nooit overwonnen werd, heeft u immers diens roem moeten afstaan! En toch is hij zo dapper,

dat men hem alleen met Ither van Gahevies zou kunnen vergelijken. Die echter ridder Ither voor Nantes heeft verslagen, die stak hier gisteren de rivier over! Vijf paarden heeft de onoverwinnelijke mij geschonken. God lone het hem! Zijn schild droeg het kenteken van menig gevecht. Hij vertelde mij de graal te zoeken.”

Met grote belangstelling vroeg Gawan naar de onbekende:

„Welke richting ging hij uit? Heeft hij het geheim van de vrouwen vernomen?”

„Neen, Heer! Ik zweeg daarover welbewust, want wie mij niet naar het geheim vraagt, die hoef ik er niets van te zeggen. Had gij er niet op gestaan, dan zoudt ge ook niets ervaren hebben. Waarom zou ik mij en mijn kinderen onnodig angst bezorgen? Wij zouden ons geen noodlottiger ramp kunnen denken, dan uw ondergang te moeten beleven. Indien gij echter mocht overwinnen, dan zou ook mijn post geheel veranderen!”

Terwijl men Gawan wapende, overhandigde de veerman hem het nieuwe schild en raadde hem aan zijn paard aan de marskramer toe te vertrouwen, die voor de poort van het kasteel is gezeten.

„Verlaat gij het kasteel ongedeerd, dan zult gij er ook prijs op stellen, uw ros terug te vinden,” voegde hij er aan toe.

Verwonderd vroeg Gawan:

„Moet ik dan niet te paard het kasteel binnenrijden?”

„Dat is niet nodig, Heer, want de vrouwen zult gij niet zien, voordat gij de nood hebt doorstaan, die u het wonderbed bereiden zal. Gij bevindt u geheel alleen in de zaal, waar het bed u verschrikkingen genoeg zal bieden. Denk er echter om uw zwaard en schild nooit af te geven, die moeten

U beschutten. Wanneer gij mocht menen, dat de beproeving reeds ten einde is, wees dan op Uw hoede: dan komt het ergste nog!”

Toen Gawan zijn paard besteeg, om naar het kasteel te vertrekken, kwam het gehele gezin van de veerman naar buiten om van de veel bewonderde gast afscheid te nemen en allen jammerden over het zware lot, dat hem te wachten stond. Hij sprak tot hen:

„God geve, dat ik U allen nog eens vergelden mag, waarmee gij mij hier hebt welgedaan!”

Gawan bereikte de poort van het kasteel en vond de marskramer in zijn tent met kostbaarheden er voor zitten, zoals men hem gezegd had. Hij steeg af en bezichtigde de juwelen spelden en gordels, die de koopman hem liet zien, zonder evenwel zich door de verleidende kracht te laten grijpen, waarmee Klingsor's bedwelmende macht metaal en edelsteen in de aarde doordringt.

„Heer,” sprak de kramer, „ik zit hier al menig jaar aan de poort, zonder ooit een manlijke bezoeker te aanschouwen. Zijt ge voor het avontuur gekomen, dat men in het kasteel kan doorstaan, dan zult ge over alles meester worden, wat uw ogen hier zien, wanneer het U gelukt! Heeft veerman Plipalinot u soms de weg hierheen gewezen? Geef mij uw paard maar, ik zal er goed op passen!”

„Zulk een rijke oppasser heeft het dier nog nooit gekend, sinds ik het berijd,” antwoordde Gawan schertsend.

Dan betrad hij het kasteel, zonder de minste vrees in het hart. Aan alle kanten was het door hoge muren en torens versterkt. In het midden was een ruim plein, waar alle gebouwen op uitkwamen. Het eigenlijke slotgebouw bezat een dak, dat in vele kleuren als een uitgespreide pauwenstaart schitterde.

De ridder beklom de trap, die naar de grote zaal leidde. Een hoog gewelf werd door vele slanke zuilen gedragen, waartussen talrijke vensters waren aangebracht. Langs de muren stonden in het rond rustbedden, met een keur van bontgekleurde kussens overdekt. Maar van de bewoonsters, die blijkbaar onafgebroken uit de vensters keken, was niemand te zien. Gawan moest zelf eerst de toestand te weeg brengen, dat zij zich aan hem konden vertonen.

Zonder vrees begon de held de zaal op en neer te lopen, tot hij plotseling in een van de zijmuren een deur open zag staan. Hij liep een veel kleiner vertrek binnen, waarvan de vloer spiegelglad gepolijst was en in het midden aanschouwde hij het wonderbaarlijke organisme op twee bewegelijke assen geplaatst, dat hem zoveel inspanning zou kosten. Hij bevond zich hier niet meer in de wereld der rustig naast elkaar staande dingen, maar hij moest voldoende bewegelijkheid ontwikkelen, om de altijd stromende levenskrachten in zijn bewustzijn op te vangen.

Aanstands begon het bed zonder de minste moeite door het vertrek te rollen, want Klingsor had de vloer op zo kunstige wijze uit edelstenen samengevoegd, dat Gawan nauwelijks op de been kon blijven. Zo vaak hij het bed dacht te naderen, zo snel ontweek het hem weer. Hij dacht bij zich zelf: als ik het ooit bereiken zal, moet ik er met schild en speer gewapend op springen. Zodra hem dit gelukt was, begon zijn voertuig met razende vaart tegen alle vier wanden van het vertrek te botsen met zoveel kracht en gedonder, dat het Gawan leek of hij de engelen de bazuinen van het goddelijke wereldgericht hoorde blazen.

Dit schallende geluid werd hem te machtig. Hij bedekte zich met zijn schild en riep God's bijstand aan om hem te sterken met innerlijke kracht.

Zodra hij deze sterking gevonden had, nam het bonzen een einde en het bed stond in het midden van de kamer stil. Maar onmiddellijk daarop stortte een hagelbui van wel vijfhonderd kleine stenen op Gawan neer, waartegen hij zich met zijn schild ternauwernood bedekken kon. Aan de kant werd ook het schild met vele gaten doorboord.

Toen deze steenregen voorbij was, werden een vijfhonderd pijlen op hem afgeschoten, die hem wederom dank zij het beschuttende schild niet ernstig kwetsten. Hij meende al, dat de ergste nood voorbij was, toen hij een deur zag opengaan en een grove gestalte binnentrad, geheel gehuld in het schubbenkleed der vissen, ook zijn muts bestond daaruit. Hij droeg een knots in de hand.

Gawan voelde voor deze verschijning in het geheel geen vrees, want hij doorzag onmiddellijk, dat hij beter gewapend was dan deze waterreus. De laatste week al achteruit, zodra de held overeind in bed ging zitten en zei met diepe buikstem, dat hij niet was gekomen om hem leed te berokkenen, maar slechts om hem aan te kondigen, dat een nog veel zwaardere beproeving stond te wachten. Daarop verdween hij weer.

De ridder sloeg intussen met zijn zwaard de pijlschachten uit het schild, die er nog in waren blijven steken, toen hij een hevig brommen en brullen hoorde naderen.

Daar sprong een machtige leeuw de kamer binnen, die woedend de held aanviel. Deze greep zijn schild en sprong van het bed af. Helaas steeg daarbij de bittere gedachte in hem op: „Heb ik nog niet genoeg smart geleden? Moet ik nog meer verduren? Maar vooruit, weer je thans!” Daardoor miste hij de gelatenheid en de rust, om te overleggen, hoe hij thans handelen moest en verzuimde op de rug van het dier te springen. Dan zou hij diens kracht beteugeld hebben!

Maar Gawan had het door alle voorafgaande gebeurtenissen wat benauwd gekregen en daarom weerde hij zich. Hij sloeg het dreigende ondiep een poot af en na een korte worsteling (hij kon door het uit de wond stromende bloed nu steviger op de spiegelbodem staan) stiet hij de leeuw het zwaard in de borst, zodat deze dood neerviel.

Terwijl hij er nog over dacht, om deze weinig aantrekkelijke rustplaats nu maar zo snel mogelijk te verlaten, overviel hem een duizeling door het geleden bloedverlies en het doorstane geweld, en hij zonk bewusteloos neer met zijn hoofd op het gevallen dier.

Spoedig ontdekte een jonkvrouw, die voorzichtig naar binnen keek, dat de vloer van het vertrek overdekt was met bloed en zij zag Gawan en de leeuw als dood op de grond liggen. Vol schrik meldde ze dit aan Koningin Arnivé! Deze keek door een venster naar binnen en daar zij ook de ridder roerloos uitgestrekt zag, vroeg zij zich angstig af of deze dappere het kasteel uit zijn betovering had verlost of dat hij voor de macht was bezwaken?

Zij zond twee jonkvrouwen naar de plaats van de strijd, om te zien of Gawan nog leefde. Toen nu een van beiden hem voorzichtig de helm af nam, zag zij wat schuim op zijn mond staan, maar de adem ging zo zwak, dat deze uiterlijk niet te bespeuren was. Daarom hield ze een stukje bont voor zijn neus en tot haar grote vreugde bemerkte ze, dat de haartjes bewogen. Zij vroeg de andere jonkvrouw haar dadelijk wat fris water te brengen, schoof voorzichtig haar ring tussen de tanden van de ridder en goot wat vocht in zijn mond.

Onmiddellijk sloeg de held de ogen op, keek verbaasd om zich heen en de hoofse ridder vroeg de meisjes aanstonds

om vergeving, dat hij hier op zo onridderlijke manier lag uitgestrekt.

„Blijf maar rustig liggen, Heer” antwoordde een van hen. „Gij hebt immers overwonnen en daarmee alle gevangenen van Klingsor verlost. Hoe zouden wij u niet dankbaar zijn?”

„Wij willen thans uw wonden verzorgen.”

Nu riepen zij de oude Koningin Arnivé binnen, die de jammerlijk gekwetste man op een bed liet neerleggen, waar zij de vele kleine wonden, die hij had ontvangen, reinigde en verbond met behulp van een kostelijke zalf die Kundry haar had geschonken.

Zij legde hem daarop een wortel in de mond, waardoor hij dadelijk insliep en de genezende kracht van de slaap haar werk kon doen. Toen hij voldoende geslapen had, nam Arnivé, die aan zijn bed waakte, het kruid weer uit zijn mond en bood hem drank en spijs. Met dankbaarheid zag hij allen aan, die hem zo liefdevol verzorgden, terwijl de vrouwen niet genoeg hun vreugde konden betonen over hun verlossing. Weldra zocht de held opnieuw de levenschenkende macht van de slaap.

DE STROOM DER DRIFTEN

Tegen het morgengrauwen ontwaakte Gawan. Zijn vreemde omgeving riep hem dadelijk de doorstane strijd met de leeuw weer in het geheugen, maar de vreugde over zijn overwinning werd dadelijk overstemd door het daarachter oprijzende verlangen naar Orgeluse.

Gepijnigd door zijn ongeduldige begeerte, wentelde hij zich op de legerstede heen en weer, zodat menige wonde weer opensprong en het bed met bloed werd bevekt. In rusteloze strijd zou Gawan gelukkiger zijn geweest dan op dit rustbed! Dit vurige begeren naar liefde zou hem in nog zwaardere beproevingen storten, dan hij tot op dit ogenblik had doorgemaakt.

Op dezelfde wijze heeft ridder Gawan, die aan Arthur's hof te Nantes de leeuw met een zwaard tegemoet ging, daarna het avontuur met de marmeren zuil moeten doorstaan. Een andere paladijn der tafelronde: de onoverwinnelijke Iwein was daarbij gelukkiger. Toen hij water uitgoot op het bekken bij de bron der avonturen, wekte hij daarmee zijn tegenstander, die onder bliksem en donder verscheen. Maar het gelukte hem deze te verslaan.

Daarna had hij ook een ontmoeting met de leeuw, maar hij wist het gewonde dier liefdevol te verzorgen en maakte het daardoor tot zijn trouwe volgeling.

Toen nu de tijd aanbrak om op te staan, waren Gawan's kleren door de stukgewreven verbanden met bloed bevekt. Gelukkig had men een geheel nieuwe uitrusting naast zijn bed voor hem gereed gelegd, zodat hij al spoedig verfrist door het kasteel wandelde, om zijn verblijf eens op te nemen.

Nadat hij door een prachtige zaal was gegaan, kwam hij aan een torenachtige uitbouw, waarin een wenteltrap naar boven leidde. Daar hij zeer nieuwsgierig was, om de gehele aanleg van het kasteel te leren kennen, klom hij naar boven.

De kunstvol gebouwde koepel, waarin hij nu belandde, overtrof zijn stoutste verwachting. In het midden stond een stralende marmeren zuil, die door Klingsor uit het Oosten: het land van Feirefiz, daarheen was gebracht. Het kan ons

daardoor begrijpelijk worden, dat deze de held in nieuwe avonturen moest storten. De vensters van de rotonde waren met alle soorten van edelstenen bezet, zodat het gehele gebouw in de heerlijkste, doorzichtige kleuren vonkelde.

Gawan voelde de behoefte in zich opkomen het geheim van deze nieuwe omgeving te doorgronden en ging op een bank tegen de omgevende muur zitten, om het geheel rustig te zien spiegelen, toen hem plotseling de wonderbaarlijke natuur van de in het midden geplaatste zuil opging. Hij zag, hoe daarin uitgestrekte landen weerkaatst werden, die zich echter snel schenen voort te bewegen. Ook vele mensen zag hij in het landschap lopen en rijden, die hij met aandacht gadesloeg. De zuil was zo breed, dat Orgeluse gemakkelijk daarop een rustplaats had kunnen vinden.

Spoedig kwamen ook de oude Koningin Arnivé, vergezeld door haar dochter Sangivé, met de beide kleindochters Itonje en Kundry de trap op.

„Heer, ge zijt toch nog te zwak, om zo vroeg hier alleen al rond te dwalen!” sprak Arnivé op bezorgde toon tot haar gast.

„Edele vrouwe,” antwoordde Gawan, „Uw kunde heeft mij al mijn kracht hergeven, waarvoor ik u steeds dankbaar zal blijven. Maar kunt gij me iets over het geheim van deze wonderbaarlijke zuil vertellen, waarin de gehele wereld zich schijnt te weerspiegelen?” „De zuil zendt haar glans zes mijlen ver in het rond, bij dag en bij nacht,” antwoordde de vorstin. „Wat er in de wereld ook gebeurt, men ziet het hierin afgedrukt. Eigenlijk behoorde het geheim aan Koningin Secundille, de heerseres van het Oosten, maar Klingsor heeft het haar ontfroefd en het hier verankerd.”

Toen Gawan opnieuw naar de zuil keek, zag hij daarin een ridder komen aanrijden, die door een dame vergezeld

was. Zij reden aan de overzijde van de rivier op de weide toe, waar Gawan Lischois Gwellius overwonnen had. Plotseling viel hem op, dat de fiere gestalte, die de naar strijd dorstende ridder volgde, niemand anders kon zijn dan zijn geliefde Orgeluse.

Bij deze aanblik steeg met beklemmende macht zijn begeerte weer in hem op en hij sprak tot Arnivé:

„Ginds zie ik een ridder met opgerichte speer naderen! De strijd, waartoe hij uitdaagt, zal hij spoedig vinden. Wie is het echter, edele vrouwe, die hem begeleidt?” voegde hij er vragend aan toe, om zich van zijn vermoeden te vergewissen.

„Die trotse dame is de hertogin van Logrois,” bevestigde de koningin.

„Op wie heeft Orgeluse het nu weer gemunt? Het schijnt wel de Turkenhoofdman Florant te zijn: tegen deze geweldige strijder moogt ge het nog niet opnemen, want daarvoor zijt ge nog te zwak!”

Gawan bracht hier tegen in, dat nu hij door zijn overwinning de heer van het wonderkasteel was geworden, het aan hem lag zulk een brutale uitdaging af te weren. Ook al beriepen de vrouwen zich op hun eigen ongeluk bij een noodlottige afloop van het gevecht voor Gawan, hij liet zich ondanks zijn lichamelijke zwakheid toch niet weerhouden om het avontuur te ondernemen. Och, hoe zwak is Gawan, als het verlangen zijn tegenpartij is!

De marskramer aan de poort had zijn paard Gringuljette trouw bewaakt en de veerman Plipalinot overhandigde zijn nieuwe meester met blijdschap een der voortreffelijkste speren, die hij op het toernooiveld had gevonden.

Aan de overkant stond de Turkse hoofdman reeds tot het gevecht gereed. Deze was beroemd om zijn kundig doelen

met de speer; met het zwaard streed hij nooit. Daarvan bracht Plipalinot hem tijdens de overtocht op de hoogte.

Zodra Gawan zijn paard bestegen had, kwam de Turk al overmoedig aangalopperen. Ook onze held zette Gringuljette in beweging en reed hem met vaart tegemoet. Hij doelde zo bewust met zijn speer, dat deze met kracht in de spleet te recht kwam, waar de helm van Florant op het harnas was vastgegespt en door de stoot de hoofdbedekking wegslingerde, waarmee de Turkse aanvoerder tegelijk in de wei rolde. Hij moest zich aan Gawan overgeven, die zijn paard aan de veerman schonk.

„Gij meent nu heel wat gedaan te hebben!” sprak Orgeluse hem bij hun weerzien uit de hoogte toe, „omdat uw schild de sporen draagt van de aanval van de leeuw en gij bovendien hier een ridder hebt overwonnen. Maar ik vrees, dat de beproevingen, waarvan uw doorboorde schild blijk wil geven, u niet veel kracht meer hebben overgelaten, om nog nieuwe avonturen te doorstaan. Ge rijdt slechts om te pronken zo graag met uw „zeef” in het rond. Ontvlucht maar liever het harde avontuur, dat ik voor u weet, in het kasteel, waar de dames u wel liefdevol zullen verzorgen. Mij verder te dienen zal u nog niet gelukken!”

Gawan antwoordde de trotse vrouw:

„Mijn meesteres, mijn wonden zijn voldoende verpleegd. Wanneer gij me echter uw hulp toezegt, dan ben ik in staat om elke strijd te doorstaan.”

Zij stond hem daarop toe, haar verder te vergezellen en sprak, terwijl zij hun weg kozen door Klingsor's woud:

„Gij moet voor mij een krans uit de tak van een boom vlechten, die ik u zo dadelijk zal aanwijzen. Als u die daad gelukt, dan zal ik uw volharding erkennen en u mijn liefde schenken. De boom wordt door een man bewaakt, die mijn

geluk vernietigd heeft. Hem moet ge eerst overwinnen, wanneer ge de krans wilt bemachtigen.”

Zij bereikten een steile afgrond, waar in de diepte een donkere stroom voortbruisde en langs rotsblokken zich een weg baande. Orgeluse wees Gawan aan de overkant de boom, die zij bedoelde en sprak:

„Hier kan ik niet verder. Waagt gij de sprong, dan moge God uw beschermer zijn. Hier helpt geen wachten noch overleggen, alleen uw moed, of gij de stroom der driften durft meester te worden!”

Gawan zocht langs de rand naar een plek, waar hij de sprong over het wild schuimende water kon wagen. Dan zette hij Gringuljette aan tot een koene sprong, maar het dier raakte alleen met de voorpoten de overkant en zonk terug in het water. Zijn berijder greep echter met tegenwoordigheid van geest meteen een boomtak beet, die daar in het water hing en hij bereikte met de hulp van zijn speer gelukkig het droge.

Zijn eerste zorg was nu het door de stroom meegesleurde dier te redden. Zo snel de vermoeide man, bij wie het harnas nu zwaar begon te drukken, voort kon, liep hij langs de oever en bereikte weldra een plek, waar de regen de wand der helling had doen instorten. Daar klauterde hij naar beneden en wist met zijn speer de teugels van het paard zo in zijn macht te krijgen, dat hij zijn trouwe metgezel uit het water kon trekken.

Na dit reddingswerk volbracht te hebben, schreed hij op de boom toe, die Orgeluse hem aangewezen had. Deze werd zo goed bewaakt, dat zelfs twee ridders hun leven voor een krans hadden moeten offeren. Maar Gawan brak onversaagd de tak van de boom af en onmiddellijk verscheen de machtige bewaker: Koning Gramoflanz, die de

eigenaardige gewoonte had, slechts met twee tegenstanders tegelijk te willen vechten, want één vond hij niet de moeite waard voor zijn kracht.

Hij sprak tot Gawan:

„Heer, het is u niet geoorloofd hier mijn krans te breken. Wanneer ge met nog een andere ridder waar verschenen, dan zou ik u heel anders ontvangen hebben. Met één man ben ik niet gewoon te strijden en zo ben ik wel gedwongen u vrij te laten!”

Gawan vond dit ook de beste oplossing, daar zijn tegenpartij geheel ongewapend was verschenen en een sperwer op de hand droeg, die zijn geliefde, Gawan's zuster Itonje hem had gezonden als een blijk van haar geneztheid.

De koning sprak verder:

„Aan uw gehavend schild zie ik, dat gij de beproeving van het wonderbed hebt doorleden. Daarmee hebt gij het avontuur doorstaan, dat voor mij oorspronkelijk bestemd was. Het is mij ontgaan, omdat ik met haar in strijd leef, die door haar schoonheid op iedereen de overwinning behaalt. Niet ten onrechte is zij zo vertoornd op mij, want ik heb haar gemaal Cidegast met drie anderen gedood. Ik bood toen aan de gemalin van de verslagen ridder, de hertogin van Logrois mijn hand, doch ze heeft mij vol wrok afgewezen. Ik begrijp heel goed, waarom zij u haar liefde schenkt, omdat ze hoopt u tot verdediger van haar zaak te winnen.

Aan Orgeluse wil ik echter niet meer denken en nu gij de beheerser van het wonderkasteel zijt geworden, wil ik u om hulp vragen, om een jonkvrouw tot gemalin te winnen, die ik boven allen liefheb. Het is de dochter van Koning Lot van Noorwegen en ofschoon ik haar uiterlijke gestalte nog nooit aanschouwd heb, gaat mijn volle dienende liefde naar

haar uit, door hetgeen men mij over haar ziele schoonheid heeft verteld. Wilt gij mij helpen, Heer, breng haar dan deze ring.”

„Ik wil gaarne uw bode zijn,” antwoordde Gawan hem, „maar nu gij het toch versmaadt met mij te strijden, zult gij er wel niets tegen hebben mij uw naam te noemen?”

„Gij zult het mij niet als schande aanrekenen, wanneer ik u vertel, wie ik ben. Mijn vader was Koning Irot, die door Koning Lot werd verslagen. Ik ben Koning Gramoflanz. Ik heb steeds vermeden met één tegenstander te strijden. Daarop zou ik echter één uitzondering willen maken. Zou ik de beroemde zoon van Koning Lot, Heer Gawan ontmoeten, dan zou ik de spruit van de man, die mijn vader verraderlijk heeft gedood, gaarne alléén bestrijden!”

Verontwaardigd viel Gawan uit:

„Wilt gij zo uw geliefde dienen, dat gij haar vader belastert en haar broeder dodelijk haat? Het zou niet voor de jonkvrouw pleiten, als zij de man liefhad, die haar eigen bloedverwanten vervolgt. Weet Heer, dat Gawan hier voor u staat. Ik wil de eer van mijn vader met mijn bloed verdedigen.”

„Zijt gij de man, met wie ik zozeer verlangde alleen te strijden?” riep de koning verrast uit. „Waar onze tweekamp zulk een bijzonder schouwspel zal bieden, stel ik u voor om nog te wachten, totdat ook de edelvrouwen daarbij tegenwoordig kunnen zijn. U zullen natuurlijk de dames uit Châtel Merveil willen begeleiden en ook Koning Arthur, die zich niet ver van hier ophoudt, zal zich met zijn hof daarheen begeven. Over zestien dagen kom ik zelf om de moord te wreken op het veld te Joflanze en uw wandaad te vergelden, dat gij mijn krans gebroken hebt!”

Vol blijdschap wond Gawan de bladerkrans om zijn helm en galoppeerde terug naar de schuimende vloed. Ditmaal nam Gringuljette, welbewust geleid door zijn berijder, de sprong zo juist, dat hij de gevaarlijke stroom overwon en behouden aan de overkant aanlandde. Nauwelijks was hij afgestegen of hij moest tot zijn verbazing beleven, hoe zijn hertogin van haar paard gleed en aan zijn voeten neerzank, terwijl ze treurend sprak:

„Heer, hoe bedroeft het mij, dat ik u zoveel verdriet moest aandoen, dat gij toch zonder morren hebt doorstaan. Het gevaar, dat gij bij het overschrijden van de afgrond hebt gelopen, heeft mijn hart zoveel angst bezorgd, als een vrouw slechts voor haar geliefde voelen kan.”

„Vrouwe, is het waar, wat ge daar zegt?” riep Gawan verrukt uit. „Dan mag ik u, ondanks uw bespottig van mijn ridderschap slechts roemen. Hier breng ik u de krans, maar beloof mij nooit weer een edelman zo te zullen smaden!”

„Heer, gij zult alles begrijpen, wanneer gij hoort welk leed ik in mijn hart draag,” antwoordde Orgeluse wenend, terwijl ze dankbaar de krans aannam.

„Koning Gramoflanz, die gij aan de overkant van de stroom hebt ontmoet, heeft mijn gemaal Cidegast gedood. Nog nooit zag ik een ridder zo rijk aan deugden als hij: zoals het zonlicht door zijn stralen alles goed en schoon maakt, zo lichtend was zijn ziel! Zijn roem overtrof die van alle anderen, zoals Saturnus alle planeten omvat. De kuisheid van de eenhoorn, die alleen door de reinheid van een jonkvrouw zich laat vangen, was hem eigen!”

Terwijl zij Gawan met gelukstralende ogen aanzag, sprak zij verder:

„Vergeef mij Heer, dat ik u zo heb gesmaad! Ik wilde u slechts op de proef stellen, of gij mijn liefde waardig mocht

zijn. Laat nu uw edelmoedigheid blijken, want uw ridderschap mag ik thans met het goud vergelijken, dat in het vuur gelouterd is. Wat gij hebt geleden, heeft uw ziel zo gelouterd, dat uw begeerte u voortaan niet meer de baas zal zijn. Door uw trouwe dienst zijt gij met recht tot bevrijder en daarmee tot heerser van Klingsor's rijk geworden!”

Gawan tilde de geliefde vrouw op haar paard en samen reden zij naar het wonderkasteel. Maar de bedroefde Orgeluse kon de vreugde van haar ridder nog niet delen, voordat zij hem nog een ander geheim had meegedeeld, waarnaar Gawan met grote aandacht luisterde, omdat het ten nauwste met zijn eigen zieleweg in verband stond.

„Toen Cidegast gevallen was,” zo vertelde Orgeluse voort, „zocht ik een ridder, die zijn dood op Gramoflanz wilde wreken. Zo ontmoette ik ook Koning Amfortas, die mij uit liefde dadelijk de kostbare tent schonk, die gij voor de poort van het kasteel hebt gezien. Helaas, in plaats van hulp ontving ik grote smart, daar in mijn dienst hem de ongeneeslijke wonde werd toegebracht, waaraan hij nog steeds lijdt. Om mij nu te vrijwaren voor de aanvallen van de oppermachtige Klingsor, die zowel mannen als vrouwen te duchten hebben, bood ik hem mijn kostbaarheden aan op voorwaarde, dat ik de vrijheid zou hebben die ridder ten huwelijk te vragen, die voor mij Gramoflanz aan de stroom der driften wist te overwinnen. Wees hij mij echter af, dan zou opnieuw de schat mijn eigendom zijn.

Hoe vaak het avontuur ook werd geprobeerd, steeds triomfeerde de wachter aan de overzijde, behalve éénmaal, toen een fiere held, geheel in het rood gekleed, vijf van de mannen, die Klingsor tot mijn bescherming had aangesteld, de een na de ander van het paard stak. Ik zag in hem de ridder, die waardig was de taak te volbrengen! Ik bood hem

daarom mijn hand en rijk aan, doch hij antwoordde, dat hij in Belrapeire een koningin bezat, die hem te lief was om ooit een andere vrouw te begeren. Ik heet Parzival, sprak de held in 't geheim tot mij, naar uw liefde verlang ik niet, want de graal geeft mij zorg genoeg. Toen reed hij heen en door zijn afwijzing kwam de juwelenschat van Secundille weer in mijn bezit. Die behoort nu aan ons beiden!” eindigde zij met een zucht van bevrediging.

„Door Parzival op Klingsor veroverd!” vulde Gawan geestdriftig aan bij het horen van de daad van zijn edele vriend.

„Vrouwe,” ging hij voort, „Laat ook mijn naam, evenmin als die van de rode ridder in Châtel Merveil gehoord worden!”

Toen men op het slot de ridder en zijn begeleidster zag naderen, reed de gehele bezetting met wapperende banieren haar nieuwe heer ter verwelkoming tegemoet. De veerman stond hen met zijn gezin bij de rivier al op te wachten, om de overvaart snel te doen plaats vinden. In de boot gezeten, zag men behalve de naderende ridders aan de overkant ook de vele vrouwen uit de vensters van het kasteel kijken.

Onderweg vroeg Orgeluse aan Plipalinot:

„Waar is de ridder gebleven, die gisteren op ons kwam toerijden, toen ik in de boot stapte?”

De veerman antwoordde haar:

„Hij werd aan mij in plaats van zijn paard gegeven. Wanneer gij de held Lischois wilt bevrijden, schenk mij dan de harp „de zwaluw” genaamd, die tot de juwelenschat van Koningin Secundille behoort en die uw eigendom is geworden.”

Orgeluse wendde zich tot Gawan met het verzoek om Lischois Gwellius en Florant dadelijk te bevrijden. Dit

gebeurde en allen konden nu met blijdschap in het kasteel verwelkomd worden.

Zo spoedig Gawan kon, zond hij heimelijk een bode naar Koning Arthur, ofschoon Koningin Arnivé zich alle moeite getroostte Gawan's naam en betrekkingen te ervaren, wat haar evenwel door de standvastigheid van de schildknaap niet gelukte. Zo spoedig mogelijk met zijn hof voor het afgesproken gerecht te Joflanze te willen verschijnen, was de inhoud van zijn boodschap.

KLINGSOR'S RIJK

Een diepe, verkwikkende slaap sterkte Gawan's vermoeide lichaam, dat zo spoedig na de beproevingen van het wonderbed, al weer nieuwe krachtsinspanning had moeten verduren. Eerst laat in de namiddag werd hij wakker met een blijde vrede in het gemoed.

Na zich verfrist en gekleed te hebben, begaf hij zich naar de grote zaal en trad met een vrolijke groet op de vier vorstinnen toe, die op hun beurt hun bevrijder met vreugde over zijn genezing verwelkomden. Hij liet de bevrijde Lischois Gwellius en Florant van Itolac met hen kennis maken en vroeg ondertussen fluisterend aan een der bij hen staande schildknappen, wie van de vorstelijke dames Itonje was? Deze wees hem de jonkvrouw aan en Gawan verzocht haar een ogenblik met hem in een van de vensternissen te willen plaats nemen, omdat hij haar een boodschap had over te brengen.

Het meisje volgde de fiere man bescheiden en ging naast Gawan op een van de banken zitten. Deze stevende rechtuit op zijn doel af en vroeg haar of zij haar hart reeds aan een ridder had geschonken? Blozend antwoordde Itonje: „Heer, wilt gij met mij scherpsen? Hoe zou ik een ridder kunnen beminnen, daar gij de eerste zijt, met wie ik spreken mag?” „Maar hebt gij niet eens gehoord, dat ridders al hun moed en dapperheid in dienst van een jonkvrouw stellen, om haar strijdend te dienen?”

„Ach!” zuchtte Itonje, „menig ridder diende al de schone Orgeluse om haar liefde te verwerven, maar ik durf mij daarop niet beroemen! Zij haatte de trotse hertogin, omdat deze de man vervolgde, die zij in de diepste verborgenheid van haar ziel zo liefhad.”

„Zeg mij toch eens wie het is, die alle in haar dienst strijdende ridders moeten bevechten en die haar toorn zo te verduren heeft?” vroeg Gawan verder, om het eigenlijke doel van het gesprek naderbij te komen.

„Dat is Koning Gramoflanz!” zei Itonje plotseling opstralend, „van wie ik u alleen zeggen kan, dat men hem de krans der deugden toekent!”

„Dan zal ik u meer van deze held vertellen,” viel Gawan snel in. „Uit zijn mond heb ik vernomen, dat al zijn verlangen uitgaat naar de reine ziel van de dochter van Koning Lot. Wanneer gij Itonje zijt, dan mag ik als zijn bode u deze ring overhandigen als een blijk van zijn vererende liefde!”

Diep kleurend nam het meisje met terneergeslagen ogen de ring aan en bekende de nog onbekende broeder haar verlangen naar Gramoflanz, die men haar als de behoeder der deugden had geschilderd. Zij vroeg Gawan dit geheim

voor haar moeder en zuster te willen bewaren en haar behulpzaam te willen zijn, om de vorst te ontmoeten.

Deze belofde haar gaarne zijn bijstand, ofschoon hij bedroefd was over de haat, die zij jegens Orgeluse in zich droeg. Met een hoofse buiging dankte de jonkvrouw voor zijn vreugde schenkende boodschap.

Intussen trof men alle toebereidselen voor het bruiloftsfeest van Gawan en Orgeluse, die na al hun beproevingen en smarten nu een gelukkig verenigd paar zouden worden. Met een prachtige maaltijd werd het feest geopend. Lischois Gwellius en de Turkse hoofdman Florant hadden naast de vorstinnen plaats genomen, terwijl Gawan naast zijn zusters zat, die hun ongenoemde bevrijder echter niet herkenden. Onder de rozenslingers bloeiden ook de zielen der jonkvrouwen open, wanneer zij naar de verhalen der kamp en liefde begerende ridders mochten luisteren. Het kostelijke maal verliep ondanks de overvloedig stromende wijn in edele vrolijkheid. Langzaam viel de avond en in de donkerende hemel werden de fonkelende boden van de nacht: de sterren zichtbaar. In de gulden kronen, die van de zoldering afhingen, werden de kaarsen ontstoken en ook op de tafels geplaatste luchters verspreidden hun warme lichtschijn. Na de maaltijd nodigde muziek uit tot de dans. Sedert Gawan's verlossende daad Klingsor's betovering had verbroken, was het de eerste maal, dat edele menselijkheid de scheiding tussen mannen en vrouwen weer kon overwinnen en zij op ridderlijke wijze een vrolijke dans konden uitvoeren.

Heer Gawan had met de vorstinnen op de langs de muur geschaarde zetels plaats genomen om het woelige, blijde schouwspel gade te slaan en nu was Orgeluse naast hem gezeten. Toen de nacht zich aankondigde, begaf Arnivé zich

naar de beiden en nodigde hen uit om de feestzaal te verlaten, om nu door hun verenigd zijn troost te vinden voor de ontberingen, die zij in hun afzondering hadden moeten doorleven.

Inmiddels spoedde Gawan's schildknaap zich naar het legerkamp van Koning Arthur, dat te Beems aan de Korka was opgeslagen. Hij bracht in het vroege morgenuur het eerst zijn boodschap over aan Koningin Gwenthwyvar, die hij bij het verlaten van de kapel alleen aantrof. Knielend overhandigde hij haar de uitnodiging van zijn heer en toen de koningin het haar zo wel bekende handschrift herkende, sprongen haar van blijdschap de tranen in de ogen.

„Eindelijk een tijding van Heer Gawan!” riep ze blij verrast uit. „Zijt gij zijn knecht?” richtte ze zich vragend tot de schildknaap.

„Vrouwe, Heer Gawan is uw trouwe dienaar,” antwoordde de jongeling eerbiedig. „Uw overkomst zal zijn moed sterken en zijn vreugde vervolmaken. Maar wat mijn heer u vragen wil, zult gij alles in de brief lezen!”

Na de brief gelezen te hebben, sprak de koningin:

„Ik wil mij gaarne met onze edelvrouwen naar het terrein van het gevecht begeven, ofschoon zij zich met Blanchefleur of Orgeluse niet in schoonheid kunnen meten. Och, is het nu al vier en een half jaar geleden, dat onze edele Gawan ons verliet om naar Ascalon te vertrekken en Parzival op zijn graaltocht uitreed!”

Nu wendde zij zich tot de schildknaap en zei:

„Ga naar de legerplaats van de koning, wanneer de zon hoog aan de hemel staat en allen zich om hem verzamelen. Dring dan door de menigte heen en laat de koning de brief

lezen! Maar zeg mij nog, waar uw heer zich thans ophoudt?”

„Dat is mij helaas verboden om aan iemand mee te delen,” antwoordde de knaap. Gawan's overwinning moest hij nog verborgen houden. Hoffelijk nam hij afscheid van Koningin Gwenthwyvar.

's Middags, toen de ridders met hun mannen zich om Arthur en zijn paladijnen verzamelden, kwam de schildknaap haastig aanrijden. Men kon aan zijn bestoven kleding en het vermoeide paard wel zien, dat hij een lange reis achter de rug had. Vol nieuwsgierigheid kwam men op de boodschapper af. Maar de jongeling volgde de raad van de koningin. Hij sprong van zijn paard en trachtte onmiddellijk de koning te bereiken.

Hij sprak tot de ridders, die hem omringden:

„Vergeef mijn zwijgen, edele heren, mijn boodschap is slechts voor Koning Arthur bestemd. Wijs mij hem vlug aan, dan zult ook gij des te spoediger alles vernemen!”

Arthur nam de brief aan en was over het bekende handschrift niet minder verrast dan zijn gemalin. Met blijdschap riep hij uit:

„Heil deze dag, bij welks licht ik zulk een goede tijding van onze trouwe Gawan mag ontvangen. Mijn vriendschap voor uw Heer, ging hij voort, zich tot de knaap wendend, „zal hem een waarborg zijn, dat ik gaarne aan zijn verzoek zal voldoen. Is Heer Gawan welgemoed? Zeg mij de waarheid!”

„Ja, Heer Koning, de vreugde is zijn metgezel!” antwoordde de knaap wel overdacht. „Maar zij zou hem verlaten, wanneer uw bijstand en die der koningin hem zou ontbreken. Hij verwacht, dat al deze edelen zijn

verbondenheid met uw kring zich zullen herinneren en hem op hun beurt nu door hun aanwezigheid zullen helpen.”

„Mijn vriend,” antwoordde de koning opgewekt, „breng deze brief snel aan de koningin en zeg haar, dat wij ons allen zullen opmaken, om getuige van Gawan's kamp te zijn. Moge ook zij met haar dames ons daarheen vergezellen!”

Daarop maakte Arthur aan de nieuwsgierig luisterende ridders het grote avontuur bekend, dat hen te Joflanze wachtte: het tweegevecht tussen Gawan en de sterke behoeder der deugden: Koning Gramoflanz, die de gewoonte had om slechts met twee ridders te strijden en alleen voor Gawan een uitzondering maakte.

Kei was echter over dit besluit niet erg te spreken en zei, dat het een ijdel beginnen was, om Gawan op te zoeken.

„Zijn innerlijke aard is zo bewegelijk” sprak hij „dat, meent men hem ergens beet te hebben, dan is hij al weer ergens anders. Zoals een eekhoorn van de ene boom op de andere springt, zo onrustig is ook Gawan!”

Toen de schildknaap de brief aan Koningin Gwenhwyvar terugbracht, deelde ook zij de blijde mare aan haar edelvrouwen mee, die gaarne bereid waren het hof te begeleiden.

Bij zijn thuiskomst in Châtel Merveil trachtte Arnivé wederom Gawan's schildknaap uit te horen, niet alleen om te ervaren wie zijn snelle reis had gegolden, maar vooral om de naam van de nieuwe gebieder van het slot te leren kennen. Haar vraag bleef evenwel weer zonder succes. Zijn heer kon hij echter het zo vurig begeerde antwoord van de toezegging der tafelronde overbrengen.

Op een morgen stonden Gawan en Koningin Arnivé samen voor een venster en hun blikken dwaalden over het

landschap, dat in de ochtendzon zo blij ademend voor hen uitgestrekt lag.

Nadenkelijk wendde Gawan zich tot de koningin en terwijl zij in een vensternis plaats namen om zich van het gewoel in de zaal af te scheiden, sprak hij: „Edele vrouwe, al heeft de hertogin nu al mijn toewijding, toch mag ik niet vergeten, dat door uw zorgzame hulp gij mijn zwakheid hebt overwonnen en mij in staat hebt gesteld haar liefde mij te verwerven. Nu achtervolgt mij steeds het raadsel, waardoor ook gij hier in de handen van Klingsor gevallen zijt met al de uwen. Weet gij mij dat niet op te helderen?”

De wijze vorstin antwoordde:

„Heer, wat gij in dit kasteel aanschouwt, is slechts een onderdeel van de machtige bezittingen, die hertog Klingsor in zijn rijk Terra de Lavoro in de omstreken van Napels bezit en waarvan Capua de hoofdstad is. Ik wil trachten u te vertellen, door welke gebeurtenis de tiran zijn dwingende heerschappij over de mensenzielen verkreeg, die hij tot in Châtel Merveil weet te doen gelden. Over het eiland Sicilië regeerde Koning Ibert, wiens schone gemalin Iblis de kunst der verleiding meesterlijk kende. Zij wist door haar verlokkingen ook Klingsor op haar kasteel Kalot Enbolot voor zich te winnen, waardoor die beiden een bondgenootschap sloten, om door de zwakheid en onbeheertheid der mensenzielen deze in hun macht te brengen. Hun duister verbond, dat zij op Sicilië sloten, gaf Klingsor de macht in het dwalende liefdebegeren van de mensen in te grijpen en ieder, die dit overkomt, wordt een gevangene van Châtel Merveil. Klingsor is de heerser over alle geesten, die zich voor God niet willen openen. Zo gelukte het hem zelfs, door de aardse verlangens van de graalkoning deze zijn ongeneeslijke wonde toe te brengen.

En toch vindt men alleen in Mons Salvaetsch de kracht, die geneest, wat Klingsor in mensenzielen verderft en wat uit Châtel Merveil kan verlossen.

Gij hebt echter getoond, hoe men de verleiding van het wonderkasteel kan overwinnen. Gelukkig kan ik nu daardoor eindelijk naar mijn gemaal Uter Pendragon, Arthur's vader terugkeren, want ook ik was zwak genoeg om ondanks mijn liefde en trouw in Klingsor's gevangenschap met al de mijnen te geraken. Maar wie had ooit kunnen denken, dat wij hier zo lang onverlost zouden moeten wachten?"

Terwijl Gawan haar troost insprak, zag hij plotseling in de verte de kleurrijke stoet van Arthur's ridders komen opdagen. Hij kon van vreugde nauwelijks zijn tranen inhouden.

Arnivé, die zijn ontroering wel opmerkte, maar de reden er niet van begreep, sprak:

„Heer, wees blij, want het is Orgeluse's leger van Logrois, dat ginds nadert. Het zal u vreugde brengen!"

Toen de troepen dicht genoeg genaderd waren, om hun wapentekens voldoende te kunnen onderscheiden, zag men overal dezelfde banier wapperen. Arnivé herkende het als het wapen van Jesaia, de maarschalk van haar gemaal Uter Pendragon. Zij wist echter nog niet, dat zowel haar gemaal als diens maarschalk tijdens haar gevangenschap gestorven waren en zijn opvolger Maurin nu hetzelfde teken voerde.

Aan de overkant der rivier sloeg Arthur's leger het kamp op, voor de koning op een afzonderlijke plek. Gawan zond onmiddellijk een boodschap naar Plipalinot, om diezelfde dag niemand over de rivier te zetten. Tegelijk schonk hij hem de kostbare harp, „de zwaluw” genaamd van de voorraad kostbaarheden, die men hem tegen vrijlating

van Liscois Gwellius had beloofd. Daarop werden alle poorten van Châtel Merveil gesloten en zorgvuldig van wachten voorzien. In alle opzichten deed Gawan, alsof een vijandig leger het kasteel zou belegeren, opdat niemand op de gedachte mocht komen, dat Koning Arthur en zijn hof zo dichtbij waren. Dat de tafelronde was aangekomen, moesten zij zelf ontdekken.

Verscheidene ridders, die het wapen van het leger niet kenden, vroegen aan Orgeluse of het soms haar troepen waren. Zij moest echter ontkennend antwoorden; zij dacht dat het misschien de aanhangers van Koning Gramoflanz waren, die bij het voorbijtrekken van Logrois dan wel duchtig bestookt zouden zijn. Dat had Arthur's leger inderdaad ondervonden, want menige ridder had men hem afgevangen en ook na de geslaagde afweer viel de vijand nog telkens het voortrukkende leger aan. Had Gawan aan Orgeluse maar iets gezegd van de hulp, die hij verwachtte, dan had hij heel wat strijd voorkomen.

De volgende morgen maakte Arthur's leger zich op om naar het veld te Joflanze te vertrekken. Toen riep Gawan zijn aanvoerders bijeen en openbaarde hun, wie de bevelhebber van het grote leger was, dat zo dreigend was komen aanrukken. Tegelijk beval hij hun ook zich gereed te maken om Joflanze op te zoeken en daar afgezonderd van Arthur's legerplaats een kamp op te slaan.

Nu moest de veerman zich met al de zijnen geweldig roeren, om het machtige leger over te zetten, dat op tal van boten en vloten naar de overkant moest worden gebracht. Gawan reed met al zijn ridders en dames het wonderkasteel uit om het koninklijke hof te begroeten en spreidde daarbij een schitterende pracht ten toon. Met de vorstinnen Arnivé en Sangivé en zijn zusters Itonje en Kundry reed hij,

vergezeld van Orgeluse naar Arthur's koningstent en stelde hen in de gelegenheid de koning en de koningin te begroeten. Eindelijk kwam nu aan het licht, dat Arnivé Arthur's moeder en Sangivé diens zuster was. Met vreugde verwelkomde de koning zijn lang vermiste held en allen leerden daarmee de naam van hun bevrijder kennen.

Met bewondering bekeek men daar Gawan's rijke legerplaats, maar menigeen voelde ook afgunst in zich opstijgen bij de hoge waardigheid, die deze ridder der tafelronde had verkregen. Terwijl boden werden uitgezonden om Koning Gramoflanz tot het gevecht uit te nodigen, legde Gawan de volgende morgen heimelijk zijn wapenuitrusting aan en liet Gringuljette voorrijden, om te proberen of de last der wapenen hem geen hinder meer zou bezorgen. Geheel alleen reed hij het wijde veld in, totdat hij bij de oever der rivier een ridder zag aankomen, wiens roem en eer boven die van alle anderen uitgaat. Het is de ware held van ons verhaal, die hier nadert en dat daarmee weer tot zijn oude stam terugkeert.

OPOFFERING

De ridder, die Gawan tegemoet galoppeerde, was van top tot teen in het rood gehuld. Zijn gehavende en doorboorde schild getuigde van de vele gevechten, die het had doorstaan. Om zijn helm was een bladerkrans gebonden, die Gawan duidelijk herkende van de boom van Gramoflanz afkomstig te zijn. Hij kon dus niet anders menen, of hier naderde de vurig verwachte tegenstander. Ofschoon er op dit ogenblik niemand bij hun strijd zou tegenwoordig zijn,

meende Gawan het gevecht niet te mogen vermijden, uit vrees voor een lafaard te worden gehouden!

Beide ridders, ieder op een graalpaard gezeten, stormden op elkaar af. De ervaren strijders, die geen van beiden vermoedden, dat zij elkaar's beste vrienden waren, troffen de tegenstander zo krachtig met de lans, dat zij door de schok tegelijk van hun paard in de bedauwde weide rolden. Bliksemsnel sprongen zij weer op en grepen naar hun zwaarden, die nu onafgebroken op uitrusting en schild beurtelings neerkletterden. Aan moed en behendigheid staat de een bij de ander niets ten achter. Maar zal de verzwakte Gawan zijn tegenpartij ook het hoofd blijven bieden?

Na geruime tijd gestreden te hebben en de houwens van zijn tegenstander gelukkig te hebben afgeweerd, bespeurde Gawan, dat zijn krachten voelbaar verminderden. Tegenover de geweldige kracht van de rode ridder, die in het gebied van het wonderkasteel reeds getoond had aan het lokkende verlangen weerstand te kunnen bieden, moest Gawan toch de mindere blijken. Terwijl zijn arm matter werd en zijn slagen in felheid verminderden, kwamen juist enige van zijn schildknappen voorbijrijden, die als boden naar Koning Gramoflanz waren afgezonden om deze tot het tweegevecht te Joflanze uit te nodigen en nu van hun tocht terugkeerden.

Met schrik en droefheid ontwaarden zij de verzwakkende kracht van hun meester en luide riepen zij zijn naam. Hun geroep had een onverwachte uitwerking. Op hetzelfde ogenblik slaakte de rode ridder een kreet van ontzetting en wierp zijn zwaard weg, terwijl hij uitriep:

„Wee, ik onzalig mens! Er was geen vrede in mij, toen ik mijn wapen tot deze strijd opnam! De nog onverloste mens, die Kundry zo bitter heeft aangeklaagd, keerde zich onwetend tegen mijn broeder en scheidde mij af van mijn

beter zelf. Hier heb ik mij zelf overwonnen en ongeluk geoogst!”

Met grote verbazing sprak Gawan:

„Heer, wie zijt gij dan? Had gij slechts eerder zo gesproken, dan had ik mijn krachten niet tevergeefs gebruikt! Graag zou ik uw naam horen, om te weten, bij wie ik later mijn roem zal kunnen terugwinnen?”

„Zie, ik ben het, uw vriend Parzival,” sprak de rode strijder.

Gawan antwoordde met innige spijt:

„Door de macht van de haat hebben zonder noodzaak twee elkaar welgezinde harten geweld tegen elkaar gebruikt. Maar gij hebt u zelf overwonnen, als uw hart trouw genoemd mag worden!”

Toen verlieten zijn krachten hem en duizeligheid deed hem in het gras neervallen, waar de toesnellende schildknapen hun heer met toewijding verzorgden.

Ondertussen kwam van twee kanten een legermacht, vergezeld door de uitgenodigde edelvrouwen opdagen. Het waren de scharen van Koning Arthur en van Koning Gramoflanz. De laatste had zich niet van zijn voornemen laten afbrengen, ofschoon de boodschappers hem vertelden, dat Gawan een neef was van de machtige bestuurder der tafelronde en alle deelhebbers zich voor hem verantwoordelijk voelden. Een van Itonje's jonkvrouwen, die het gezelschap had begeleid, had hem haar ring als pand weer teruggebracht en dit blijk van haar liefde had zijn moed nog gesterkt. Ook hoopte hij haar na zijn overwinning van aangezicht tot aangezicht te mogen ontmoeten. Het besef, dat hij toch de broeder van zijn geliefde zou bestrijden, kon zijn strijd lust niet intomen.

Toen zij bij de afgepaalde kampplaats waren aangekomen, zagen zij tot hun verbazing aan de splinters van lanssen en schilden in het gras en de omgewoelde grond, dat een onverwachte strijd had plaats gevonden. Gawan sprong op bij de aankomst der genodigden, die van het gevecht getuige hadden zullen zijn en Gramoflanz sprak zijn leed er over uit, dat zijn tegenpartij door de inspanning nu zo vermoeid was, dat zij het gevecht niet onmiddellijk konden beginnen. Daarom stelde hij hem voor, eerst een nacht uit te rusten, voordat de tweekamp zou plaats vinden.

Parzival voelde zich echter in het geheel niet gekneusd of vermoeid. Hij bood zich daarom op hoffelijke wijze in plaats van Gawan de koning als tegenstander aan. (Hij had immers zelf ook een krans van diens boom afgebroken).

Gramoflanz riep echter afwerend uit:

„Neen, Heer! Gawan moet de krans boeten, die hij mij ontrukkt heeft. Niemand kan zijn plaatsvervanger zijn!”

Terwijl Gramoflanz voor zijn metgezellen het kamp liet opslaan, keerde Gawan met Parzival en Arthur naar de legerplaats van de laatste terug. Met bewondering en eerbied ontving men daar de lang gemiste held Parzival. Ieder zag met welgevallen het door leed en ontbering vergeestelijkte aanzicht van de edele man, die ook nu weer de overwinning had behaald.

Gawan wilde hem dadelijk aan de vier vorstinnen voorstellen, maar Parzival deinsde daarvoor terug bij de gedachte aan de vloek, die allen eens aan het koninklijke hof door Kundry over hem hadden horen uitspreken. Maar de hoofse ridder wist zijn strijdmakker toch er toe te bewegen, die daarmee opnieuw zijn intrede in de kring der tafelronde deed. Ieder kwam hem zo voorkomend tegemoet, dat hij zijn schaamte spoedig overwon. Zelfs Orgeluse, die er erg tegen

opzag, hem weer te ontmoeten, die haar werving zo bruusk had afgeslagen, liet zich door zijn mildheid verzoenen.

Heer Gawan waakte er intussen zorgvuldig voor, dat niemand aan zijn zuster Itonje verraadde, dat morgen opnieuw de strijd met Gramoflanz werd aangeboden. De jonkvrouw, die Itonje's boodschapster naar haar geliefde was geweest, was echter bitter bedroefd voor haar meesteres, want ze wist, wie ook overwinnaar in het tweegevecht zou blijken, altijd zou deze of haar geliefde of haar broeder als overwonnene betreuren.

Aan de maaltijd verenigde zich met Koning Arthur en zijn gemalin met de tafelronde ook Parzival, die tot de verzamelde kring de woorden sprak:

„Gij allen, die hier bijeen zijt, helpt mij zoeken, wat ik zo smartelijk ontbeer. Van de tafelronde heeft mij eens een verborgen wonder gescheiden. Thans vraag ik deze gemeenschap mij met al haar kracht in het zoeken van de heilige graal behulpzaam te willen zijn!”

Arthur stemde daarmee vurig in.

In kleinere kring vroeg Parzival om toestemming de volgende dag voor Gawan te mogen strijden, daar hij ook een krans van de boom der deugden had gebroken. Gawan wilde echter onder geen voorwaarde toestaan, dat men hem deze plicht afnam.

Zo viel de nacht en ieder begaf zich ter ruste met grote verwachting voor morgen. Maar twee ridders konden uit ongeduld slechts weinig slapen. Gramoflanz, wrevelig in zijn gemoed over de mislukte strijd, vreesde niet vroeg genoeg te zullen komen en Parzival, zich zorgvuldig voorbereidend om vóór het krieken van de komende dag gewapend uit te kunnen rijden, vreesde de strijd niet te

mogen uitvechten, die hem als overwinnaar van Gawan toch toekwam.

Eer nog de morgen aanbrak, reed de ongeduldige Gramoflanz, die ditmaal vooral niet te laat wilde komen, al geheel gewapend uit. Maar ook Parzival was in alle stilte uit zijn tent gekropen en maakte zich op naar de afgesproken kampplaats. Daar aangekomen, zag hij de tegenstander reeds in aanvalshouding gereed staan wachten en ogenblikkelijk stormden de strijders op elkaar af. Door de geweldige schok der ontmoeting knapten aanstonds de beide lansen krakend bij het handvat af en dadelijk daarop kletterden de zwaarden op helm en rusting. Een machtige strijd, zoals zelden viel te aanschouwen, werd hier gevoerd.

Toen de zon haar warmende stralen al in de stijgende morgen uitgoot, merkte men in de legerplaats eerst de afwezigheid van Parzival op. Gawan begaf zich, volkomen toegerust, met een schitterend gevolg op weg naar de afgesproken plek voor het gevecht. Daar trof een onverwacht schouwspel zijn oog.

Koning Gramoflanz, die door de kracht van zijn deugden de strijd met één man steeds beneden zijn waardigheid had geacht, had een tegenstander gevonden, die voor zes mocht gelden. Deze streed onzelfzuchtig voor de eer van zijn makker, terwijl Gramoflanz in dienst van zijn liefdeverlangen naar Itonje vocht. Reeds raakte de laatste uitgeput door de felle, onafgebroken houwen van zijn tegenpartij en scheen de overwinning aan Parzival, toen van één kant drie begeleiders van Gramoflanz zich met ontbloot hoofd tussen de strijdenden wierpen, terwijl van de andere kant Koning Arthur en Gawan de beide partijen nog te rechter tijd hielpen scheiden.

Gawan sprak nu tot Gramoflanz:

„Heer Koning, heden wil ik hetzelfde verzoek tot u richten, dat gij gisteren mij hebt gedaan: om dit gevecht te beëindigen en u door de rust van de nacht voor de strijd van morgen voor te bereiden, die ik dan met u wagen wil.”

De koning reed weg, verbitterd door de ongelukkige loop der dingen.

Arthur zei tot Parzival licht verwijtend:

“Mijn waarde held, ofschoon Gawan u gisteren verzocht heeft, niet in zijn plaats de kamp te bestaan, zijt gij toch uit de legerplaats als een dief weggeslopen, anders hadden we het u wel belet. Maar daaraan is nu niets meer te veranderen. Gawan zal het u wel niet kwalijk nemen, dat gij u voor hem hebt opgeofferd.”

Gawan stemde hiermee ten volle in en zei genoeg tegen het gevecht van morgen op te zien. Hij zou er niet rouwig om zijn, als van uitstel afstel kwam, meende hij!

Ook in het leger van Gramoflanz koesterde men grote eerbied voor de held, die in kracht hun heer het evenwicht scheen te houden. Men vergeleek hem met de stralende zon, die ook alle andere lichten overstraalt. Maar hoe men hem ook roemde, niemand wist zijn naam.

De ridders van Gramoflanz raadden hun heerser aan, boodschappers naar Arthur's kamp te zenden, om hem aan te sporen, vooral niet weer een andere strijder dan Gawan op de kampplaats te laten verschijnen. Daar kon de koning geheel mee instemmen, daar hij er zeer naar verlangde nu eindelijk tot een beslissing te komen. Hij drukte de ridders, die hij als boden afvaardigde, op het hart bovendien naar een jonkvrouw, Itonje genaamd, uit te zien en haar een brief met een ring te overhandigen. Zij moesten hem precies vertellen, hoe zij er uitzag en hoe het met haar ging.

In Arthur's kamp had intussen Itonje ook van de strijd gehoord, die thans onherroepelijk plaats moest vinden en die haar hart dreigde te verscheuren. Daarom overwon zij de schaamte over haar verborgen liefde en begaf zich naar Koningin Arnivé om haar alles op te biechten. Deze zond een bode naar haar zoon en nodigde hem dringend uit bij haar te komen, daar zij vermoedde, dat hij wel middelen zou weten te bedenken, om het noodlottige gevecht af te wenden en een verzoening tussen alle partijen tot stand te brengen. Toen Arthur de gehele toedracht vernam, riep hij meewarig uit:

„Ach, mijn lieve nicht, uw jeugdige liefde zal u nog smart genoeg brengen. Ik zou echter met al mijn kracht de strijd willen voorkomen, wanneer gij en Gramoflanz elkaar waarachtig liefhebt. Hebt gij uw beminde ridder al eens ontmoet of hoorde ge alleen over zijn wezen spreken?”

Itonje moest hem bekennen, dat zij hem uiterlijk nog nooit had aanschouwd, maar zijn ziel als de behoeder der deugden boven allen liefhad en er zeker van was, dat ook hij haar wezen beminde.

Tijdens dit gesprek meldden de afgezanten van Gramoflanz zich bij Arthur aan, die nu tegelijk ring en brief aan Itonje konden overhandigen. Het meisje liet daarop de brief van Gramoflanz aan Arthur lezen als bewijs van diens trouwe liefde, wier veranderlijkheid hij zelf met de poolster vergeleek.

Arthur was ontroerd over de innigheid en zuiverheid, die uit de brief spraken en dit bestendigde zijn besluit de kamp in elk geval te verhinderen.

Hij vroeg de boodschappers hun heer te willen meedelen, dat hij er zeker voor zou zorgen, dat Gawan ditmaal tijdig op het veld te Joflanze zou aankomen.

Voordat de strijd echter zou plaats vinden, wilde Arthur hem zelf gaarne spreken. Ook liet hij niet na hun aandacht op Itonje's bezorgdheid en verdriet te vestigen en legde er de nadruk op, dat hij de vurig begeerde ontmoeting graag wilde bevorderen en alles, wat het tot stand komen van hun huwelijk mocht dienen. Hij betreurde het daarom des te meer, dat hun heer zulk een haat voelde tegen de waardige vertegenwoordiger van Arthur's geslacht: Heer Gawan!

Een van de boodschappers viel in:

„Heer, dit verdriet zal de koning u zeker besparen. Bedenk echter ook, dat hertogin Orgeluse hem niet gaarne hier zal zien!”

„Laat hem slechts met een klein gevolg hier aankomen,” antwoordde Arthur, „dan zal ik hem Beaucorps, Gawan's broeder ter ontvangst tegemoet laten rijden en alles zal ten goede gekeerd worden.”

Met blijdschap voldeed Gramoflanz begeleid door twaalf wakkere ridders, aan Arthur's uitnodiging. Beaucorps ontmoette hem halverwege, omstuwde door jonkers en schildknapen om de koning naar Arthur te geleiden. Toen Gramoflanz de schoonheid van deze ridder aanschouwde, vroeg hij naar zijn naam en hoorde tot zijn grote vreugde, dat hij evenals Itonje een kind was van Koning Lot van Noorwegen. Hij had nu een onmisbaar kenteken om zijn geliefde gemakkelijk te herkennen, die stellig door dezelfde glans van schoonheid zou omstraald zijn.

Inmiddels wendde Koning Arthur al zijn kracht aan, om Orgeluse er toe te bewegen in haar hart Gramoflanz te vergeven. Ofschoon ze een diepe haat tegen hem koesterde, gelukte het de koning toen het begin van een ommekeer teweeg te brengen. Haar huwelijk met Gawan had immers

de hardheid doen smelten, die uit de wrok in haar ontstaan was.

In zijn tent had Arthur de voornaamste edelen van het hof met hun dames verzameld, om de koninklijke gast waardig te ontvangen. Itonje zat ook in hun midden. Voorafgegaan door de hem begeleidende ridders, betrad Gramoflanz de tent en begroette het eerst Koningin Gwenhwyvar. Daarop sprak Arthur op vrolijke toon:

„Voordat gij hier plaats neemt, edele koning, zie in het rond, of gij ook haar aanwezig ziet, die gij van alle vrouwen het liefst met een kus zou begroeten?”

Daar Gramoflanz de gelaatstrekken van Beaucorps onmiddellijk in Itonje terugvond, was hij er zeker van, dat de blozende jonkvrouw, die bij Arthur's woorden haar ogen neersloeg de vurig gezochte moest zijn. Hij nam naast haar plaats en zij zagen elkaar stil aan, te gelukkig om woorden te kunnen spreken.

Terwijl de ridders de overige gasten hoffelijk verwelkomden, nam Arthur de oom van Gramoflanz, Brandelidelin geheten, mee naar een kleine tent en stelde hem de noodlottige gevolgen van de voorgenomen tweekamp tussen zijn neef en Gawan voor ogen, waardoor het geluk, dat de eerste hier juist had gevonden, weer verloren moest gaan, daar zijn geliefde toch slechts de man moest verafschuwen, die haar broeder zou doden.

De oude ridder beaamde dit ten volle en beloofde de vorst te overreden zijn haat tegen Gawan op te geven en uit liefde tot zijn zuster zich ook met hem te verzoenen. Bovendien nam Arthur op zich Orgeluse tot een volkomen verzoening met Gramoflanz te bewegen. Hij wist, dat zij daartoe wel bereid zou zijn, wanneer de koning zijn wrok

tegen Gawan kon overwinnen en daardoor de laatste zeker van het gevecht zou afzien.

Spoedig gelukte het Arthur van beide partijen, niet het minst door Itonje's invloed, die steeds naast de beminde man was gezeten, de getuigenis te verkrijgen, dat hun wederzijdse haat als sneeuw voor de zon was gesmolten en de verzoening werd door alle aanwezigen plechtig beklonken.

Koning Arthur gaf Itonje nu openlijk aan Koning Gramoflanz tot gemalin en tot vervolmaking van de vreugde ontving Lischois Gwellius haar zuster Kundry tot vrouw.

Temidden van deze algemene vrolijkheid moest Parzival zijn eenzaamheid dubbel gevoelen en al zijn gedachten gingen uit naar zijn geliefde Blanche fleur, van wie hij zo lang reeds was gescheiden. Daarom wapende hij zich, liet zijn ros zadelen en tegen het aanbreken van de morgen sloop hij heimelijk uit de algemene feestvreugde weg, opnieuw alleen op zoek naar de graal.

DE MENSENBROEDER

Wie Parzival's ontwikkeling innerlijk heeft meegedeeld, zal kunnen begrijpen, dat de moeilijkste beproeving hem nog te wachten staat, eer hij zich voldoende bewustheid verworven heeft om de toegang tot de graalburcht te mogen vinden. Daarom kan nu eindelijk een geheim onthuld worden, waarover tot dusverre het verhaal moest zwijgen,

daar de graalzoeker nog niet rijp was om het te ontdekken: wie is zijn mensenbroeder?

Eens heeft de stem van het onbewuste verlangen de jeugdige zoeker uit zijn kinderdromen gewekt en in hem de twijfel doen ontstaan. Maar bestendig en trouw heeft zijn eeuwig wezen als zijn leidende ster hem door de duistere afgrond, waar hij doorheen moest gaan, met volharding geleid. Wanneer zal een blijvend geestbewustzijn als een heilige aanschouwing der hemelwereld in hem mogen doorbreken? Eerst zal hij zijn schuld ten volle moeten geboet hebben. Op deze weg zal hij het geheim van zijn mensenbroeder leren kennen.

Een uitgestrekt woud nam Parzival op, toen op een open plek hem een rijk uitgedoste ridder tegemoet kwam. Zijn wapenrok was met veelkleurige edelstenen bezet, die bewonderende vrouwen de held hadden geschonken. Zijn helm was bekroond met een stralend wezen, waardoor de kruipende slang moet sterven, zodra zij het aanschouwt. De fiere edelman was getooid met kostbare Oosterse stoffen, want gedreven door een onbestemde liefdesdrang was hij uit het Oosten over zee naar het Avondland getrokken. Zijn vloot lag in een bocht voor anker. Hij was een gebieder over vijf en twintig verschillende landen, wier talen zo uiteenliepen, dat hun volkeren elkaar geen van allen konden verstaan en als vreemden beschouwden. Zo was deze Oosterling als een sprekend vertegenwoordiger van de in vele bonte rassen en volkeren verdeelde mensheid alleen op avontuur uitgereden. De komst van de goddelijke mensheidsvertegenwoordiger op aarde was hem nog onbekend gebleven, maar met een van liefde en geestdrift brandend hart was hij naar het westen getrokken. Zo galoppeerde hij alleen door het woud, want zijn metgezellen

had hij aan boord gelaten, tot hij op een rooiing de rode ridder tegenkwam.

Hoe zal Parzival tegen deze geweldige mensheidsgebieder, die over leeuwenmoed beschikt, de kamp opnemen? Gelukkig wordt hij in zijn bovenmenselijk pogen bijgestaan door de kracht van de liefde en van de graal, zij zullen zijn beschermers zijn. Maar toch, de aarde is zo ruim, welke macht voerde deze edele mensen, elkaar zo nauw verwant, tot de strijd samen?

Toen de beide helden elkaar zagen, fonkelden hun ogen van strijd lust en hoe dierbaar deze elkaar nog volkomen onbekende strijders ook mochten zijn, toch stoven zij onversaagd op elkaar af. Met de speren troffen zij de halsbekleding van het harnas, zodat door de plotselinge schok de lansen in splinters vlogen. Maar tot zijn verontwaardiging ontdekte de heidense man, dat zijn tegenstander nog vast in het zadel zat; dat was hem nog nooit gebeurd. Nu begon het gevecht met de zwaarden en het lichtwezen boven de Oosterling ontving menige wonde door de hand van de Christen.

De paarden werden na enige tijd te moe, om de strijd zo voort te kunnen zetten; daarom sprongen zij er af en streden te voet verder. Wanneer de heiden een slag deed, riep hij Tabronit en vorderde een schrede. Daarbij dacht hij aan het land van Koningin Secundille, zijn geliefde, die hem de kracht schonk tot deze strijd.

De Oosterling sloeg op zeker ogenblik met zoveel geweld zijn zwaard neer op Parzival's helm, dat de vonken er uit spatten en de laatste door de druk op de knieën zonk. Zo streden zij, die uiterlijk twee mensen schijnen en toch in waarheid slechts één natuur vormen, geboren uit dezelfde vader, maar de een heeft nog niet in de ander zijn broeder

gevonden en wondt liever in de ander zich zelf, dan hem tot het licht te voeren!

De heiden had een met asbest overtrokken schild, dat hem voor de vurige aanvallen van zijn tegenstander volkomen beschutte; in het midden vlamde een karbonkel en menige edelsteen was daarom heen geschaard. Zijn geliefde, Secundille had hem zo voor zijn tocht uitgerust.

Maar ook Parzival werd door de macht der liefde gesterkt en uit zijn mond kon men de kreet Belrapeire horen schallen. Door de aanvurende kracht van deze roep sloeg hij met het zwaard, dat hij eens de gedode Ither van Gaheviez had ontroofd zo heftig op de helm van zijn tegenpartij, dat deze struikelde, maar tegelijk brak Parzival's zwaard bij het gevest af.

Zo kwam hij plotseling ongewapend tegenover de oosterse strijder te staan, alsof het lot hem eerst nog tot bewustzijn wilde brengen, dat hij de aan Ither begane moord moest boeten, want de heiden had hem op dit ogenblik gemakkelijk kunnen neerslaan. Maar deze bewees zijn broeder, van wie het wapen zo plotseling was ontvallen, grootmoedigheid en schonk hem het leven, want nauwelijks zag hij hem weerloos voor zich of hij riep uit:

„Ik zie, dat gij uw zwaard verloren hebt! Laat ons niet verder strijden, want hoe zou ik op een weerloos man eer kunnen behalen? Zeg me, wie ge zijt. Gij zou mij zeker overwonnen hebben, als uw wapen niet gebroken was, want met zulk een krachtige held heb ik nog nooit te doen gehad. Laat ons nu vrede sluiten en uitrusten!”

Zo zaten zij naast elkaar in het gras en wederom vroeg de heidense vorst aan Parzival diens naam. De laatste weigerde daarop te antwoorden, omdat slechts een overwonnene daartoe gedwongen werd en als zodanig wilde

hij niet beschouwd worden. Daarop sprak de ander, dat hij dit rustig op zich wilde nemen en zei:

„Ik heet Feirefiz van Anschouwe, ik regeer over vele landen.”

„Wat zegt ge daar?” sprak Parzival diep verbaasd, „zijt gij een vorst van Anschouwe? Gij vergist u, want dat is het land, waarover ik regeer. Kiest u liever een andere naam, want het recht op mijn land en steden geef ik maar zo niet op! Is een van ons beiden uit het geslacht van Anschouwe, dan ben ik het van geboorte! „Maar,” zo voegde hij er nadenkelijk aan toe, „mij is wel eens verteld, dat ik in het heidenland een broeder heb, wiens roem men allerwege prijst. Heer, ontbloot uw hoofd toch eens, opdat ik uw gezicht mag zien. Geloof mij op mijn woord van eer, dat ik u niet bestrijden zal, voordat ge opnieuw gewapend zijt!”

De heiden antwoordde daarop lachend:

„Daar behoef ik niet erg bang voor te zijn, daar gij immers ongewapend zijt. Voordat gij mij zou aanvallen, zou mijn zwaard u al harnas en huid doorkliefd hebben. Daarom zal het van geen van ons beiden zijn!” en met deze woorden slingerde hij zijn wapen ver weg in het woud. Na zijn nieuwe kameraad dit teken van groot vertrouwen te hebben gegeven, vroeg hij aan Parzival:

„Zeg mij nu, wanneer uw broeder leeft, hoe ziet hij er uit?”

De held antwoordde hem:

„Kundry vertelde mij eens, dat zijn huid zwart en wit gevlekt moet zijn.”

Verrast antwoordde Feirefiz:

„Ja, zo zie ik er uit!”

Nu namen beiden hun helm af en zij herkenden elkaar als broeders, als zonen van Gahmuret van Anschouwe, al

was de huid van de Oosterling ook bontgekleurd als de ekster; die kleur had hij aan zijn aardse moeder, de Moorse Belakane te danken. Met blijdschap verzoenden de strijders zich met elkaar; elk voelde het diepste berouw uit gebrek aan inzicht zijn broeder naar het leven te hebben gestaan, terwijl zij toch in liefde verbonden waren.

„De wijze god Jupiter heeft mijn tocht hierheen geleid,” sprak de donker uitzierende Feirefiz, „en hij heeft mij dit geluk gebracht. Heil zijn helpende trouw, die mij mijn broeder bracht!”

Daarop spraken zij over hun vader Gahmuret, die zij geen van beiden hadden gekend, want de rusteloze man had spoedig zijn donkere gemalin Belakane verlaten en nog vóór Parzival's geboorte was hij reeds in het Oosten gevallen. Feirefiz, die dit niet wist, vertelde, dat zijn moeder uit verdriet ook spoedig na zijn geboorte was gestorven en dat hij nu overal heentrok om zijn vader te zoeken.

Parzival was nu wel genoodzaakt om hem te antwoorden, dat dit een vergeefse poging zou moeten blijven, want hun vader was op zijn tocht naar de Kalief van Bagdad in een gevecht met Koning Ipomedon gevallen.

„Helaas!” riep de heidense vorst smartelijk uit, „is mijn vader dood? Zo heb ik in hetzelfde uur vreugde gevonden en vreugde verloren. Mijn vader, gij en ik, wij waren één, al verschijnt die waarheid in drie verschillende wezens. Daarom heb je met je zelf gestreden, ik ben tegen mij zelf uitgereden en had met lust mij zelf verslagen. Ziet Jupiter dit wonder, dan zal hij uit deze dood nog leven opwekken.”

Met deze woorden stroomden de tranen over zijn gelaat. Wie zal ontkennen, dat de edele man in zijn hart de waarachtige liefde tot het Godswezen bezat, dat uit vrije

offerdaad zich tot heil der mensheid met haar verbond, ook al waren zijn ogen nog niet daarvoor geopend?

Feirefiz wilde zijn broeder nu uitnodigen om hem naar zijn vloot te vergezellen, die hem daar verwachtte, maar Parzival bracht daartegen in, dat Feirefiz eerst Arthur's kamp diende te bezoeken, waar zoveel edelen samengestroomd waren.

Hij raapte intussen het zwaard voor zijn donker gevlekte broeder op en stiet het in diens schede. Zo reden zij vereend weg.

Koning Arthur had het besluit genomen acht dagen op de zo onverwachts verdwenen Parzival te zullen wachten en met ongeduld trachtte men enig nieuws van de held te vernemen.

Daar kwam een bode van het wonderkasteel aangereden met een boodschap, dat men daar in de wonderzuil een gevecht had aanschouwd, zoals er zelden een werd beleefd. Men raadde in het legerkamp, welke helden dat geweest mochten zijn, maar de Koning sprak beslist:

„Parzival, die hedenmorgen uit het kamp is vertrokken, is stellig een van de beiden.”

Toen de helden in de legerplaats aankwamen, had de zo rijk uitgedoste Oosterling veel bekijks. Gawan kwam hen tegemoet en was bij het afnemen der heerlijk gehavende uitrustingen behulpzaam.

Parzival maakte zijn broeder als de Koning van Zamanc aan Gawan en de vorstinnen bekend. De ridderlijke held merkte op, dat Parzival wederom tegen een onbekende had gestreden, die hem zo dierbaar was als zijn eigen leven, waarna de laatste hem de loop der gebeurtenissen schilderde.

Ook Arthur werd van de aankomst der beide helden verwittigd. Hij bereidde dadelijk alles voor om de gasten met al zijn ridders en hun vrouwen op waardige wijze te verwelkomen. In de tenten rangschikte Gawan bij voorbaat de aanwezigen, zoals de talelrunde dat gewoon was; Feirefiz en Parzival temidden van de vorstinnen en de edelvrouwen, die door Gawan's moed uit Klingsor's banden bevrijd waren.

Toen de maaltijd beëindigd was, kondigden trommels en bazuïngeschal daarbuiten de komst van de roemruchte vorst en zijn paladijnen aan en allen stonden tot zijn verwelkoming op. Met bewondering aanschouwde Feirefiz de praal, die hier werd ten toon gespreid. Arthur liet hem eerst door Itonje, die haar gemaal Gramoflanz vergezelde, verwelkomen en daarna door Koningin Gwenhwyvar zelf.

Arthur nam naast de Oosterling plaats en prees zich gelukkig, dat zulk een edel menschen de weg naar het westen had gevonden. In stilte verwonderde hij zich over de heldere, flonkerende edelstenen, die de gestalte van zijn gast sierden.

Feirefiz sprak:

„Men roemt uw naam als die van de grote vertegenwoordiger van het westen wijd en zijd, zodat mij de grootste vreugde te beurt valt, die men zich denken kan: U door mijn broeder te mogen leren kennen!”

Met wellevendheid antwoordde het middelpunt der tafelrunde:

„Wie mij zo heeft betiteld, eerde zich zelf daardoor het meest, want ik verdien die naam zeker niet. Maar Arthur ziet gij hier zeker voor u. Vertel mij nu, hoe gij hier zijt gekomen en wie u gezonden heeft?”

Daarop begon Feirefiz te vertellen, hoe hij zijn tocht in dienst van Koningin Secundille had ondernomen en hoe zij het was, die hem het lichtwezen, dat zijn hoofd en helm overschaduwde, uit haar toewijdende ziel had geschonken.

Arthur verhaalde op zijn beurt, wat de tafelronde in de laatste tijden had beleefd door de avonturen van Gawan in het wonderkasteel, door Koning Gramoflanz aan de stroom der driften en door Parzival's terugkeer.

De beide broeders somden daarna ieder een lange reeks van helden op, die zij hadden overwonnen en elk verheugde zich over de dapperheid van de ander.

Aller blikken waren op de wonderlijk uitziende man gevestigd, die met fonkelend rode lippen zulke merkwaardige klanken sprak en ieder was geboeid door de innemende zachtheid van zijn natuur bij de forsheid van zijn ledematen. Oogverblindend was de rijkdom van zijn juwelen, waartoe wel een sterrenkundige als Pythagoras nodig was geweest, om hun aard te doorgronden.

Na deze blijde voorvallen ging ieder met een verlicht gemoed ter ruste.

De volgende morgen werd ter wille van de talrijk aanwezige gasten het zorgvuldig rond gesneden en kostbaar geborduurde tafellaken buiten in het gras gedekt en alleen dapperen konden met recht aan de maaltijd deelnemen. Reeds bij het ontwaken van de nieuwe dag was alles door Gawan's zorg in gereedheid gebracht en bij het omhoogstijgen van de zon waren de ridders met hun dames, in rijk gekleurde gewaden uitgedost en met bloemen getooid, allen verzameld. Wie niet aan de maaltijd in de kring kon deelnemen, vermaakte de anderen door zijn kunst in het steekspel ten beste te geven.

In dit vrolijke, van geluk doorstraalde morgenuur zag men een jonkvrouw te paard gezeten komen aanrijden. Op haar donker zijden gewaad was met goud het graalteken geborduurd: de duif; haar hoofd was geheel gesluierd.

Toen zij in het midden van de kring was afgestegen, vroeg zij naar Koning Arthur. Na hem en zijn gemalin eerbiedig te hebben gegroet, bad zij om vergiffenis voor een vloek, die zij eens voor de oren van alle tafelronders had moeten uitspreken. Daarop viel zij aan Parzival's voeten neer en vroeg ook hem wenend om vergiffenis voor de boze woorden, die zij hem had toegevoegd. Met ondersteuning van Arthur en Feirefiz beloofde hij haar zijn wrok te vergeten, waarover zij innig verheugd was.

Nu sprong de nog steeds gesluierde jonkvrouw op, trok de hulsels van haar hoofd en allen aanschouwden het weinig aantrekkelijke gezicht van Kundry, de graalbode. Hoe zij het uiterlijk van de dierenwereld had, is bij haar eerste verschijning in de tafelronde al eens verteld. Haar tanden waren nog net zo lang en haar lippen niet minder blauw. Een hoed had deze schone niet bepaald nodig, want de zonnestralen zouden toch door haar verwarde hardos niet zijn heengedrongen en bovendien haar „teint” niet erg hebben bedorven.

Tot Parzival sprak zij, na ook Feirefiz begroet te hebben, die haar meesteres Secundille haar in de herinnering terugriep:

„Heil u! zoon van Gahmuret en Herzeleide! Voel thans met een ootmoedig hart uw geluk! Op de graal was in vlammend letterschrift te lezen, dat gij tot heerser van het graalrijk zijt verkoren. Gij wordt met uw gemalin Blanchefleur en de beide zonen, die zij geboren heeft: Kardeiz en Lohengrin naar de graalburcht geroepen. Koning

Amfortas wacht u daar als de mens, die de verlossende vraag tot hem zal richten. Wie is in staat deze heilige vreugde te beseffen! Uw ware menszijn moogt gij nu boven de sterrenwerelden zoeken.”

In het Arabisch noemde zij hem de namen der sferen van de bewegelijke planeten, waartoe Parzival thans met zijn bewustzijn de toegang had gevonden, terwijl zij sprak:

„Wat de planeten in hun loop omgrenzen, dat alles is Uw gebied geworden. Daarover moogt gij heerser zijn. De wereldherinnering bewarende Saturnus, de wijze denker Jupiter en de kracht scheppende Mars moogt gij in hun gestaltegevende krachten beleven. Het lichtstralende Zonnewezen, de harmonisch zich bewegende Mercurius met de liefdevolle, schoonheid uitstralende Venus en de vormende kracht der Maan bezielen uw wezen. Deze gebieden in uw geestelijk kennen op te nemen betekent nieuwe aanvurende daden volbrengen voor de mensheid; daartoe zijt gij als graalkoning geroepen, die het aardeleven harmonisch in de kosmos leert invoegen. Uw zorgen zijn thans vervlogen, nu goddelijke goedheid uw wezen mag vervullen en gij in vreugdevolle dienst aan de mensheid moogt leven.”

Parzival weende van aandoening bij het horen van deze woorden en sprak:

„O, vrouw, tot welke grote dingen heeft God mij met mijn gemalin en mijn beide zoons, van wie gij mij verteld hebt, geroepen! Hoe zal ik mij voor die genade waardig betonen? Nooit had ik kunnen denken, dat gij op zulke wijze de vloek zou vergelden, die gij eens over mij hebt uitgesproken! Maar zeg mij nu, wanneer en hoe ik de heilige vreugde mag ontvangen, waarover gij hebt gesproken?”

Kundry antwoordde met nadruk:

„Heer, een man mag uw metgezel zijn, die moogt gij hier uitkiezen, dan zal ik u naar het doel geleiden!”

Parzival koos zijn donker gevlekte mensheidsbroeder om met hem Mons Salvaetsch, de berg des heils te winnen, terwijl hij vertelde, hoe eens Trevrizent hem leerde, dat niemand door geweld de graal kan vinden; alleen hij, die door zijn streven waardig wordt bevonden, kan door goddelijke genade geroepen worden. Zo werd de tafelronde ontbonden, toen de graalzoeker met zijn broeder haar verlieten om de vervulling van een heilige taak op zich te nemen.

GRAALKONINGSCHAP

Amfortas leed door zijn wonde nog altijd onduldbare pijnen en de graalridders gingen mee gebukt onder de smart van hun gebieder. Blijdschap heerste niet in de graalburcht. Vaak was het lijden zo ondragelijk, dat de zieke koning vurig het naderen van zijn einde wenste en in wanhoop tot zijn ridders sprak:

„Waarom hebt ge toch zo weinig medelijden met uw gebieder? Gij zegt, dat gij mij lief hebt, maar ge toont het niet! Wat ik eens misdaan heb, boette ik nu zwaar genoeg. Als gij waarlijk liefde voor mij had, dan zou mijn berouw uw hart zo getroffen hebben, dat ge mij niet steeds aan de aanblik van de levenvernieuwende graal blootstelt! Gij behoeft mij die slechts zeven dagen te onthouden, dan ben

ik van dit aardse lijden verlost. Uw heer kan ik immers in werkelijkheid niet meer zijn.”

Deze droevige woorden hadden op de ridderschap zo veel indruk gemaakt, dat zij misschien daaraan gevolg hadden gegeven, als niet de hoop toch in hen leefde, dat eenmaal de voorspelling van het graallicht in vervulling mocht gaan: zij verwachtten nog steeds de man, die de verlossende vraag zou stellen.

Eens probeerde Amfortas zich vier dagen lang voor de genezende werking van de graal af te sluiten, maar langer kon hij het niet volhouden en zijn lijden duurde op dezelfde manier voort.

Totdat eindelijk Parzival, door Kundry geroepen, zich met Feirefiz naar de graalburcht mocht begeven! Juist begonnen Jupiter en Mars elkaar dicht te naderen en hun vurige kracht vermeerderde de pijnen, die de wonde veroorzaakte, zodanig, dat de koning zonder ophouden lag te kreunen.

Wat men ook bij dergelijke aanvallen probeerde — al was men van de onvruchtbaarheid der poging van tevoren overtuigd — geen der toegepaste middelen bracht enige verlichting. Evenmin de genezende kracht van de keur der edelstenen, waarmee men de zieke omgaf.

Als men vraagt, hoe lang de reizigers, die zich naar Mons Salvaetsch spoedden, nodig hadden om dit gebied te bereiken, dan zou men daarop moeilijk een antwoord kunnen geven, want in mijlen is die weg niet te schatten. Toen zij onder Kundry's leiding het graalgebied betraden, kwam een troep waakzame tempelridders op hen afstormen, die hun de toegang wilde weren. Maar tegelijk zei Kundry's aanwezigheid hun, dat eindelijk de vurig verwachte verlosser naderde. Zij namen daarom hun helmen af en

sprongen van hun paarden, om hun nieuwe heer waardig te begroeten.

Parzival en Feirefiz werden in de ruime zaal als hoge gasten hoffelijk begroet en men bracht hen weldra bij Amfortas. Zo goed hij kon, ontving hij zijn gasten met grote vriendelijkheid.

„Hoe lang heb ik u al verwacht?” sprak hij tot Parzival, „sinds gij hier zijt weggegaan? O, help mij om een week lang de graal niet te aanschouwen, dan ben ik uit aardse banden bevrijd! Heil u, wanneer uw hulp mij genezen kan!” Meer kon de vurig op redding hopende lijder niet tot hem zeggen.

Parzival voelde zich diep ontroerd bij de aanblik van de lijdende mens, die even smartelijk als bij zijn vorige bezoek nog altijd niet in evenwicht kon leven! Maar nu was hij doordrongen met het bewustzijn, dat de enige redding uit deze nood het inzicht in de werking van de graal kon zijn en om zich heen ziende, sprak hij:

„Zeg mij, waar de graal zich bevindt? Spoedig zal nu kunnen blijken, of God's genade door mij u allen helpen wil!”

En op zijn knieën neervallend, wendde zijn vererende ziel zich in het gebed tot de goddelijke Vader, de Mensenzoon en de Helende Geest en bad om genezing van het kranke menszijn. Geheel vervuld van overvloeiende liefdekracht en helpende wil, sprak hij uit het diepst van zijn eigen wezen langzaam de meelijdende woorden:

„Oom, wat is uw krankheid?”

En de Godszoon, die Lazarus uit de dood tot nieuw geestelijk leven deed opstaan, genas op dat ogenblik de mensheidswonde aan de zieke graalkoning.

En zie, het lichaam van de genezen lijder was nu doorlicht met een glans van innerlijke zonnemacht, zoals men het alleen na een tijd van lang doorstane smart uit een menselijk gelaat kan zien stralen. Hier brak het zo machtig uit Amfortas gehele wezen door, dat Parzival's schoonheid daarbij geheel verbleekte.

Nu konden de woorden in vervulling gaan, die in het graallicht tevoren door de ridderschaar waren gelezen: Parzival kon als nieuwe gebieder over het graalrijk met vreugde worden erkend, omdat hij zich daartoe waardig had getoond.

Alles, wat Parzival op zijn eenzaam, doornig pad had moeten verliezen, zou hij nu op hogere wijze terugvinden. Een bode verscheen in de graalburcht, die vertelde, dat Blanchefleur, begeleid door haar oom Kyot en haar dienende ridders haar tent had opgeslagen op de plaats, waar eens Parzival in het bos door de aanschouwing van de drie bloeddruppels in de sneeuw in diepe onbewustheid was verzonken!

Thans was in Parzival's ziel alle uit egoïsme opstijgende hartstocht omgevormd in edelste mensenliefde. Zo ging hij met enige ridders op weg, zijn gemalin tegemoet. Het eerst begaf hij zich echter naar Trevrizent. Die kon geen betere tijding dan de genezing van zijn broeder, om wie hij zelf zoveel had geleden, vernemen!

„Geprezen zij God's goedheid!” riep de kluizenaar uit, „en het goddelijk Woord, dat op aarde de gestalte van zijn schepsel aannam, opdat de Helende Geest door hem kan werken. Eindelijk is het ogenblik gekomen, dat wij met menselijk ongeduld zo lang hebben verwacht! Niet door strijd, maar door uw deemoed in lijden verworven, zijt gij tot uw ambt geroepen!”

„Nu wil ik mijn vrouw gaan zoeken,” sprak Parzival, „van wie ik al vijf lange jaren gescheiden leef en naar wie ik zo verlang. Men meldde mij, dat zij zich vlak hierbij moet bevinden.” Ook de liefde tot zijn gemalin moest in Parzival nieuw geboren worden.

Bij het eerste morgenlicht hoorde Hertog Kyot van Katelangen in het tentenkamp dreunende hoefslagen in het bos, die snel naderbij kwamen. Hij begaf zich naar buiten in de nog koele lucht en zag in de schemering weldra enige ruiters komen aandraven, die hij aan hun wapen met de witte duif als graalridders herkende. Parzival maakte zich aan hem bekend en met blijdschap ontving de oude man de lang vermiste. Hij bracht de jonge koning naar de tent van Blanchefleur, wier tent nog gesloten was. Voorzichtig sloeg hij het gordijn terzijde en Parzival aanschouwde op het rustbed zijn geliefde vrouw, naast haar de beide knapjes Kardeiz en Lohengrin, die met blozende wangetjes nog in diepe rust lagen. Kyot trok zacht aan de dekens en weldra sloeg Blanchefleur de ogen op. Toen zij daar zo onverwacht haar man voor zich zag staan, omhelsde zij hem met grote blijdschap en samen verheugden zij zich over de beide kinderen, die Parzival thans eerst mocht aanschouwen.

Daar Parzival nu tot graalkoning was uitgeroepen, moest hij een der beide knapen als toekomstige heerser over zijn beide erflanden aanwijzen. Hij bestemde daartoe de kleine Kardeiz, die met een gevolg naar Belrapeire zou vertrekken, terwijl Lohengrin zijn ouders naar de graalburcht mocht volgen, om zich voor toekomstige dienst voor te bereiden.

Onderweg zei Parzival:

„Eens vond ik in dit bos een kluis, waarin een treurende jonkvrouw woonde. Er stroomde vlak langs de woning een beekje. Die zou ik nog graag eens bezoeken!”

Een der graalridders antwoordde:

„Zij beweent op het graf van haar geliefde zijn dood. Zij is de goedheid zelf. Onze tocht voert ons langs die plek.”

De koning sprak:

„Dan willen wij haar bezoeken.”

Toen zij tegen de avond bij de kluis aankwamen, werd er op hun kloppen en roepen geen antwoord meer gegeven: men vond het meisje neergeknield bij de sarcofaag dood. Parzival liet het lichaam van de trouwe Sigune bij haar geliefde Schionatulander bijzetten.

In de graalburcht weergekeerd, werden zij daar door Feirefiz hartelijk verwelkomd. Met stralende goedheid kwam de donker uitzierende reus het knaapje Lohengrin tegemoet en wilde het ventje een kus geven, maar het kind vond de zwart en wit gevlekte huid zo schrikwekkend, dat hij voorlopig niet tot enige toenadering was te bewegen, waarover de nieuwe oom erg moest lachen.

Nadat Blanchefleur allen — in het bijzonder Amfortas — had begroet en de draagster van de graal, zijn zuster Repanse de Schoie hartelijk had gekust, rustten de nieuw aangekomenen eerst van hun reis uit. Daarna maakten zij zich tot de maaltijd gereed, waarbij de graal even plechtig werd binnengedragen, als Parzival dat vroeger had mogen aanschouwen. De bloedende lans was echter verdwenen.

Met verbazing had Feirefiz het eerbiedwekkende schouwspel gadeslagen. In het bijzonder was hij getroffen door de liefelijk stralende gestalte van de graaldraagster Repanse de Schoie. Als ongedoopte kon hij echter de graal niet zien! Zoals vroeger voelden alle aanwezigen zich door

het stralende graallicht wonderbaarlijk gespijzigd en bezielde.

Feirefiz verwonderde zich bovenmate over hetgeen zich hier afspeelde en hij vroeg, hoe het mogelijk was, dat de lege, gouden drinkbekers voor de graaltafel steeds gevuld werden?

Toen sprak Amfortas, die naast hem zat:

„Heer, ziet gij dan niet de lichtschijn, die de graal omglanst?”

„Neen!” antwoordde de bontgekleurde heiden, „ik zie slechts de pracht van de groene smaragd, die een jonkvrouw naar binnen droeg, van wie ik mijn ogen niet afwenden kan, zo heeft haar zuivere lichtende schoonheid mijn hart gegrepen!”

De zieleglans van Repanse de Schoie deed hem zijn oosterse geliefde Secundille geheel vergeten, haar liefelijkheid verdween geheel bij deze geestgedragen schoonheid.

Amfortas zag, dat Feirefiz al zijn moed en vreugde verloor en dat zijn hart beklemd werd door het bewonderende verlangen naar zijn zuster. Daarom sprak hij tot de heidense vorst:

„Heer, het bedroeft mij om te zien, dat mijn zuster, U in zulke zielepijnen brengt. Nog nooit heeft een ridder in haar dienst gestreden. Zij heeft al het leed, dat ik moest doormaken, met mij gedeeld en vreugde heeft ze niet gekend. Vraag uw broeder, om uw wens aan haar te willen overbrengen.”

„Is die gekroonde jonkvrouw uw zuster?” riep Feirefiz blij verrast uit. „Heer, help gij mij dan haar gunst te winnen.” Hij was van deze gedachte zo vervuld, dat hij geheel vergat de opgedragen spijzen aan te raken.

Amfortas sprak tot Parzival:

„Uw broeder heeft de graal nog niet kunnen zien.”

Feirefiz beaamde onmiddellijk, dat hij niet het graalwonder kon zien, maar wel het in liefde stralende zielewezen van de draagster van de graal. Daardoor was het hart van de Oosterling voor de ziel van het westen opengegaan. Hij had nog niet de doop ontvangen, waardoor hij ook zelf het Christus geheim mocht schouwen.

Men hoorde intussen kreten van verbazing uiten, die de opmerkzaamheid van de aanzittenden trokken voor hetgeen daar gebeurde. Het bleek, dat een zwarte bode van de vloot van Feirefiz was aangekomen, die de tijding kwam brengen, dat Koningin Secundille in haar oostelijke rijk was gestorven.

Nu mocht Parzival zijn broeder toezeggen, dat zo hij de kracht van Christus in zich wilde opnemen, hij zich met Repanse de Schoie mocht verbinden.

„Wanneer Uw God de mens zó liefdevol doorzielt als deze jonkvrouw, die hem in zich draagt, dan wil ik niets liever,” was het antwoord van de Oosterling.

De volgende morgen ontving Feirefiz door de christelijke doop met het water, dat de ziel loutert en de zieleogen opent, de kracht van de goddelijke drie-eenheid, waardoor hij nu ook de glans van de zegenschenkende graal kon aanschouwen.

Toen de doop was voltrokken en de dopeling met een nieuw gewaad was bekleed, verscheen in het graallicht de konde, dat men een als koning uitgezonden graalbewoner niet meer naar zijn geslacht en naam mocht vragen, geschiedde dit, dan zou hij op hetzelfde ogenblik het land weer moeten verlaten.

Die vraag is overbodig geworden, sinds Parzival een nieuwe mensheidstijd heeft ingeluid, die door het medelijden met de kranke mensenbroeder hem van zijn wonde verlost. Wie nu een graalkoning wil herkennen, moet zelf diens lijdensweg beschreden hebben. Na twaalf dagen maakte Feirefiz zich met zijn gemalin Repanse de Schoie voor de verre reis naar het oosten gereed. Een aanzienlijke ridderschaar werd hem als geleide meegegeven; deze zou hem vergezellen, tot hij zijn vloot had bereikt. Ook Amfortas, die eens zo moedig in dienst van de graal had gestreden, begeleidde hem.

Feirefiz trof de zijnen in grote zorgen aan, omdat hun heerser zo lang was uitgebleven. Thans heerste er grote vreugde over zijn terugkomst. Zo voeren zij naar het land van hun bestemming, waar Feirefiz nu overal voor de verkondiging van de graalboodschap zorg droeg. Toen hun later een zoon werd geboren, ontving hij de naam van de leerling, die Christus boven allen liefhad: Johannes.

Deze heeft als priesterkoning Johannes over wijde gebieden van Azië, die met de christelijke leer hadden kennism gemaakt, zegenrijk geregeerd.

Het is de graal, die aan iedere mens, of blank of bontgekleurd, zijn hemelse mensenbeeld hergeeft en daardoor West en Oost vereent.

